

**KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**EĞİTİM AMAÇLI DERNEKLERİN İŞLEVSELLİĞİ
(İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)**

**Mehmet GÜNDÜZ
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nurgül BOZKURT**

Kütahya, 2018

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Eğitim Amaçlı Derneklerin İşlevselliği (İstanbul İli Örneği)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların “Kaynaklar” bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27/06/2018

Mehmet GÜNDÜZ

Kabul ve Onay

Mehmet GÜNDÜZ'ün hazırladığı “Eğitim Amaçlı Derneklerin İşlevselliği (İstanbul İli Örneği)” başlıklı yüksek lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü eğitim öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oy birliği ile kabul edilmiştir.

27/06/2018

Prof. Dr. İsmail ÇİFTÇİOĞLU

.....

Doç. Dr. Nurgül BOZKURT (Danışman)

.....

Dr. Öğr. Üyesi Kamil UYGUN

.....

Doç. Dr. Baykal BİÇER

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Önsöz

Ülkemizde sivil toplum kuruluşlarının başında gelen dernekler toplumda çok önemli işlevleri yerine getirmektedirler. Dayanışma içerisinde olan bireyler belli bir amaç doğrultusunda bir araya gelerek ortak idealler paydasında birleşirler ve tek başına yapamayacakları birçok işi yapmaya başlarlar.

Günümüzde derneklerin birçok faaliyet türü bulunmaktadır. Daha nitelikli bir eğitimin olması için gönüllü kişilerin emeğiyle ortaya çıkan, sonrasında ise topluma mal olan eğitim amaçlı dernekler, toplumumuz tarafından en çok kabul gören dernek türlerindedir. Dolayısı ile eğitim alanında birçok STK çeşitli faaliyetler yürütmektedir.

Bu çalışmada eğitim alanında faaliyet gösteren derneklerin işlevselliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda İstanbul ilinde bulunan eğitim derneklerinde bulunan yetkililer ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada alandaki derneklerin faaliyetleri, topluma sundukları katkı, aynı zamanda bu faaliyetleri yerine getirirken karşılaştıkları sorunlar ve işleyişleri incelenmeye çalışılmıştır.

Teşekkür

Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu araştırma, birçok değerli insanın katkılarıyla ortaya çıkmıştır.

Çalışmayı hazırlamamda yardımlarını benden esirgemeyen, bilgi ve tecrübeleriyle bana yol açan ve her zaman yanımda olan değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Nurgül BOZKURT'a, sonsuz teşekkür ederim. Araştırmanın her aşamasında bana yol göstererek bu tezin bitmesinde büyük katkı sağlayan ve çok önemli desteğini gördüğüm Sayın Arş. Gör. Dr. Hafize ER TÜRKÜRESİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmam süresince, beni konuk eden tüm dernek yöneticileri ve dernek üyelerine göstermiş oldukları ilgi ve alâkadan dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca desteklerini üzerimden hiç eksik etmeyen aileme ve eşim Betül GÜNDÜZ'e teşekkür ederim.

Mehmet GÜNDÜZ

Haziran 2018

Kütahya

İçindekiler

Yemin Metni	i
Kabul ve Onay	ii
Önsöz	iii
Teşekkür.....	iv
İçindekiler	v
Şekiller Dizini	vii
Tablolar Dizini	viii
Kısaltmalar	ix
Özet	x
Abstract	xi
Birinci Bölüm	1
Giriş.....	1
Kuramsal Çerçeve	2
İstanbul ve eğitim	2
İstanbul ve cemiyetleşme	4
İstanbul'da cemiyetler	5
Cumhuriyet öncesi derneklerin gelişimi	5
Cumhuriyet sonrası derneklerin gelişimi	7
1924 Anayasası dönemi	7
1961 Anayasası dönemi	8
1982 Anayasası dönemi	9
Dernek kavramı ve kapsamı	10
Dernekleri meydana getiren unsurlar	11
Üye	12
Amaç	12
Süreklilik	13
Tüzel kişilik	13
Derneklerin karşılaştıkları sorunlar	14
Altyapı sorunları	14
Devletle ilişkilerde yaşanan sorunlar	14
Örgüt içi sorunlar	14
Dernekler arasındaki ilişkilerde yaşanan sorunlar	15
Hedef kamularla ilişkilerde yaşanan sorunlar	15
Derneklerin algılarıyla ilgili sorunlar	15
Derneklerin hakkında yapılan düzenlemelerin kısa tarihçesi	16
İlgili Araştırmalar	20
Problem Durumu	30
Araştırmanın Amacı ve Önemi	31
Problem Cümlesi	32
Alt problemler	32
Sayıtlar	32
Araştırmanın Sınırlılıkları	33
İkinci Bölüm	34
Yöntem	34
Araştırmanın Modeli	34

Çalışma Grubu	34
Verilerin Toplanması	35
Veri toplama araçları	35
Geçerlilik.....	36
Güvenilirlik	36
Verilerin analizi	37
Üçüncü Bölüm	39
Bulgular.....	39
Araştırmanın Temaları	39
STK'ların amacı	42
Derneklerin kuruluş amaçlarına ilişkin bulgular	42
Dernek çalışanlarının dernek faaliyetlerindeki imkânlarına ilişkin bulgular	49
Derneklerin yönetim biçimi	51
Derneklerin yönetim biçimine ilişkin bulgular	52
Derneklerin tanıtım faaliyetlerine ilişkin bulgular	55
Derneklerin faaliyetlerine ilişkin bulgular	57
Derneklerin diğer STK'lar ile irtibat durumuna ilişkin bulgular	62
Derneklerin yapısına ilişkin bulgular	63
Derneklerin işleyişi	70
Derneklerin kaynaklarını tedarik etme yöntemlerine ilişkin bulgular	71
Derneklerin devlet desteğine ilişkin bulgular	73
Derneklerin problem alanlarına ilişkin bulgular	75
Derneklerin uluslararası kuruluşların desteklerine ilişkin bulgular	77
Derneklerin geleceğe dönük projelerine ilişkin bulgular	79
Dördüncü Bölüm	83
Tartışma Sonuç ve Öneriler	83
Tartışma	83
Sonuç	86
Öneriler	89
Araştırmacılar için öneriler	90
Dernekler için öneriler	90
Uygulayıcılar için öneriler	91
Kaynaklar	92
Ekler	101
Ek- 1: İstanbul İl Dernekler Müdürlüğü'nden Alınan Veriler Doğrultusunda Görüşme Yapılan Dernekler	101
Ek-2: Örnek Eğitim Derneği Tüzüğü	103
Ek-3: Görüşme Formu	110
Özgeçmiş	113

Şekiller Dizini

Şekil 1. Derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı (Türkiye 2018)	19
Şekil 2. Derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı (İstanbul 2018)	20

Tablolar Dizini

Tablo 1. Kuruluş Faaliyet Alanı ve Amaçlarına Göre Eğitim Dernekleri	18
Tablo 2. Çalışma Grubu	35
Tablo 3. Eğitim Derneklerinin İşlevsel Olup Olmamasına İlişkin Temalar	39
Tablo 4. Sivil Toplum Kuruluşu Kavramının İfade Ettiği Anlam	42
Tablo 5. Sızce Sivil Toplum Kuruluşlarının Hedefleri	44
Tablo 6. Sivil Toplum Kuruluşlarının Rollerini	46
Tablo 7. Derneğinizi Kuruluş Amacı ve Derneği Tek Kelime ile Tanımlama ..	47
Tablo 8. Derneğin Amaçları Doğrultusunda Faaliyetlerde Bulunabilmek İçin Yeterli İmkânlar Sahip Olma	49
Tablo 9. Derneği Proje, Etkinlik ve Toplumsal Fayda Yönünden Başarılı Bulma	50
Tablo 10. Eğitim Amaçlı Derneklerin Yönetim Biçimi	52
Tablo 11. Derneğin Demokratik Özellikleri	54
Tablo 12. Derneklerin Tanıtım Faaliyetleri	55
Tablo 13. Derneklerin Faaliyet Çeşitleri	57
Tablo 14. Derneklerin Eğitim Alanındaki Katkı Türleri	59
Tablo 15. Derneğinizi Diğer Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İrtibatı, İletişim ve İşbirliğinde Bulunma Düzeyi	62
Tablo 16. Demografik Yapı	63
Tablo 17. Sivil Toplumcu Yapıda olma Durumu	65
Tablo 18. Kendinize Örnek Aldığınız Ulusal ya da Uluslararası Bir Dernek Var mıdır?	69
Tablo 19. Derneklerin Kaynakları Bulma Yöntemleri	71
Tablo 20. Dernek Çalışmalarınızda Devlet Desteğinin Ne Seviyede Olmasını Beklemektesiniz? Destek Çeşitleri Neler Olmalı?	73
Tablo 21. Dernek Görevini Yerine Getirirken Sıkça Karşılaşılan Problem Alanları	75
Tablo 22. Faaliyetlerde Dernek Tüzüğü Dışına Çıkma	76
Tablo 23. Uluslararası Kuruluşların Dernekler Hakkındaki Desteklerine Bakış Açısı ve Alınmış Destekler	77
Tablo 24. Derneklerin Eğitim Konusunda Geleceğe Dönük Projeleri	79

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
STK	: Sivil Toplum Kuruluğu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
vd.	: Ve Diğerleri

Özet

Eğitim Amaçlı Derneklerin İşlevselliği (İstanbul İli Örneği)

Dernekler, toplumsal düzeydeki problemlerin çözülmesi için ortaya çıkan kuruluşlardır. İstanbul ilinde yer alan derneklerin işlevselliğinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, İstanbul'da yer alan eğitim derneklerinin, eğitim açısından faaliyet düzeyleri, karşılaştıkları problemler, diğer derneklerle olan ilişkiler, vb., konulardaki etkinlikleri incelenmektedir. Araştırmada model olarak nitel araştırma yöntemlerinden, fenomenoloji (olgu bilimi) kullanılmıştır.

Çalışmada örneklemin belirlenmesi esnasında amaçlı örnekleme metodlarından maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. İstanbul ili sosyoekonomik gelişmişlik bakımından 7 bölgeye ayrılmış ve her bölgeden 5'er dernekle randevu alınmıştır. Toplam 35 dernekle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen görüşme verileri içerisinden soruları uygun şekilde cevaplamış olan 33 adet dernek çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir.

Analizlerde yüzde frekans değerleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda derneklerin eğitim açısından yeterince faaliyet ve çaba içerisinde olmadıkları görülmektedir. Bazı dernekler neredeyse hiçbir faaliyette bulunmazken, bazı dernekler ise uluslararası bir yapıda faaliyetlerde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Dernek, eğitim, işlevsellik

Abstract

Functionality of Associations For Educational Purposes (The Sample of Istanbul Province)

Associations are organizations emerging to solve problems at the social level. This study was carried out in order to determine the functionality of the associations located in Istanbul. It examines activities of the education associations in Istanbul in terms of their educational level, the problems they encounter, the relations with other associations, and so on. Phenomenology (Case Science) which is a qualitative research method was used as a model in this research.

Maximum diversity method which is one of the sampling purposes methods was used during the determination of samples in this study. Istanbul Province was divided into 7 regions in terms of socio-economic development. A total of 35 associations were interviewed. As a result of these interviews; 33 associations which answered the questions appropriately were selected within the data gathered from these interviews. Interview technique was used as data collection method in the study. The data were analyzed through descriptive analysis method.

In the analyzes, the frequency values were examined. As a result of the research; it is seen that the associations do not have enough activities and efforts in terms of education while some associations hardly ever engage in any activities, some of them operate in an international structure.

Keywords: Association, education, functionality

Birinci Bölüm

Giriş

Bir insanın hayatta başarıyı yakalayabilmesi ve kendini geliştirebilmesi eğitim ile mümkündür. Eğitim okullarda yapılabileceği gibi okul dışında da eğitim olarak kendimizi geliştirebiliriz. Vatandaşları iyi eğitim almış toplumlar her zaman dünya devletleri içinde söz sahibi olan ileri medeniyetteki toplumlardır. Eğitime her toplumda büyük önem verilmelidir. Gelecek, çocuklarına iyi eğitim veren toplumların olacaktır. Eğitim devlet tarafından verildiği gibi özel sektör tarafından da verilebilmektedir. Okulların ve öğrencilerin ihtiyaçları aileler tarafından giderilebildiği gibi devlet de ekonomik bakımdan yetersiz durumda olan öğrencilere belli ölçülerde destek olmaktadır. Devletin eksik kaldığı alanları tamamlamak için ise sivil toplum kuruluşları faaliyetler göstermektedir. Bu doğrultuda sivil toplum kuruluşlarının eğitim alanındaki etkisi gün geçtikçe artmaktadır (Gönel, 1998).

Tamamen bağımsız olan bu kuruluşlar gönüllük esasına göre hiçbir menfaat, getiri ve kâr gibi unsurları hesaba katmadan toplumun menfaati için gece gündüz çalışmaktadırlar. Kişilerin problemlerinin çözümü veya hedeflerine ulaşma noktasında birlikte hareket ederek kümelenen bu yapılanmalar toplumun sivil toplum fonksiyonunu oluşturmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları denilince genellikle; dernekler, vakıflar, kooperatifler ve sendikalar akla gelmektedir. İlgili sivil toplum kuruluşlarından olan dernekler en çok gündemde olanıdır. Dernekler Dairesi Başkanlığı verilerinden derlenen bilgilere göre, Türkiye'de 113 bin 51 faal dernek bulunuyor. Derneklerin büyük bir kısmı İstanbul'da bulunmaktadır. İstanbul 23.348 dernekle ile iller sıralamasında en çok derneğin faaliyette olduğu kent olurken, İstanbul'u 10.790 ile Ankara, 6323 ile İzmir, 4935 ile Bursa takip etmektedir. Dernekler faaliyet alanlarına göre mesleki, sportif, dini, kültür sanat ve turizm, sağlık, eğitim, insani, toplumsal gelişim, çevre, doğal hayat hayvanları koruma, hak ve savunuculuk, engelli, yaşlı ve çocukları koruma, şehit yakınları ve gazi, hak ve savunuculuk vb. alanlarda faaliyet göstermektedirler. İlgili dernek türlerinden olan

eğitim amaçlı derneklerin Türkiye genelindeki sayısı yaklaşık 6000 kadardır. Kasım 2017 itibari ile bu derneklerin 597 tanesi İstanbul'da bulunmaktadır (URL-1).

Sivil toplum kuruluşlarının eğitim alanında önemli katkılar yaptıkları görülmektedir. Özellikle dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum örgütleri eğitimsel faaliyetler ile adından söz ettirmektedirler. Bu kuruluşların gerek eğitime gerekse demokrasiye fazlasıyla katkılarının olduğu gerçeği yadsınamaz (Tezcan, 2003).

Bu doğrultuda araştırmanın bu kısmında araştırmanın kapsamını oluşturan ana konular hakkında kapsamlı bilgiler, araştırmanın problemleri, araştırmanın amaçları ve araştırmanın bilimsel yönden önemi gibi konulardan bahsedilecektir.

Kuramsal Çerçeve

İstanbul ve eğitim

İstanbul, tarihin her döneminde olduğu gibi fethedildikten sonra da eğitim yönünden her zaman yeniliklerin ve gelişimlerin merkezi olmuştur. Osmanlı Devleti'nde askeri alanda yaşanan problemler ve batılılaşma hareketleri ile birlikte askeri alanda yenilikler ve atılımlar yapılması zorunlu olmaya başladığında İstanbul bu yenilik ve gelişmelere öncülük etmiştir.

Fatih Sultan Mehmet Dönemi'ne kadar olan süreçte eğitimler çoğunlukla, Şam, Mısır, İran ve Maverâünnehir medreselerinde verilmiştir. Bilimsel ve felsefi açıdan İsmail Hakkı ve Kâtip Çelebi gibi düşünürler ve bilim adamları ortaya çıkmış olsa da bunlar kısa süreli etkiler bırakabilmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerine doğru ise tüm imparatorluğu kapsayan bir kahvehane (eğitim amaçlı) yayılımı söz konusu olmuştur. Fatih İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'da bulunan 8 kiliseyi medreseye çevirmiştir. Medreselerde verilen eğitimler ise genel olarak dini temelli eğitimler olmuştur (Akyüz, 2015).

Osmanlı Devleti'nde eğitim genel olarak İstanbul terbiyesi olarak adlandırılmaktadır. Eski dönemde İstanbul ile terbiye, ahlak ve nezaketli davranışlar bağdaştırılmıştır. Ayrıca dildeki mükemmel telaffuzlar İstanbul'daki eğitimi tanımlamaktadır.

Osmanlı Devleti'nde meslek ve ihtisas alanında eğitim veren bazı eğitim medreseleri kurulmuştur. Bu medreselerin isimleri Ergin (1970) tarafından şu

şekilde aktarılmaktadır; Darülhadisler, Darüttıplar, Darülmisneviler, Darülkurallar.

Osmanlı Devleti'nde 16.yy ile birlikte medreselerde eğitim düzeni bozulmaya başlamıştır. Bozulma sebepleri ise; siyasetin bilim üzerindeki etkisi, bilimin iman esasına göre yönlendirilmesi, medreselerin bilimsellikten uzak bir yapıda olması, batıdaki gelişmelere olan kapalılık, savaşların demografik yapıyı değiştirmesi, devlet düzenindeki bozulmalar olarak gösterilmektedir (Ocak, 2003).

Osmanlı Devleti'nde batı tarzında kurulan ilk eğitim kurumları olan "1776 Mühendishane-i Bahr-i Hümayun, 1795 Mühendishane-i Berr-i Hümayun, 1827 Askeri Tıbbiye, 1834 Mekteb-i Ulum-ı Harbiye, 1834 Muzıka-i Hümayun, 1838 Darül-ulumul Hekimiye-i Osmaniye mektepleri ve 1875 Askeri Rüştüyeler" İstanbul'da kurulmuştur (Tekeli, 1985).

Osmanlı Devletinde eğitimin genel özellikler Akyüz (2015) tarafından şu şekilde aktarılmaktadır;

- Osmanlı devletinde en yaygın eğitim şekli medreseler aracılığı ile verilmiştir. Devlet kademelerinde yer alanların çoğunluğu medrese eğitimi almıştır.
- Azınlık çocuklarının eğitim aldıkları kurumlar ise Enderun olarak adlandırılmıştır.
- İlköğretim, 1800 yıllara kadar çok temel seviyede kalmıştır.
- Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar ilköğretim üzeri seviyede eğitim sadece erkeklere sağlanmıştır.
- Eğitim genel olarak dini anlamda verilmektedir. Müspet bilimler genel olarak kısmi ve süreksiz olarak verilmiştir.
- Eğitim-öğretim çoğunlukla ezberleme ve aktarmaya dayalı olarak verilmiştir.
- Temel eğitim çoğunlukla ücretsiz olmakla birlikte, gelir problemi olan okullarda öğrencilerden kısmi ücretler alınmıştır.
- Azınlıklara eğitim hakkı tanınmış olmakla birlikte, denetleme problemi yaşanmıştır.
- Yaygın eğitim din adamları tarafından gerçekleştirilmiştir (s. 59-60).

İstanbul ve cemiyetleşme

Türkiye’de derneklerin tarihsel gelişim süreci Osmanlı İmparatorluğu dönemi ile ele alınarak incelenirse derneklerin nasıl geliştiğinin anlaşılması açısından daha doğru bir yol izlenmiş olur. Bu kapsamda derneklerin tarihsel gelişimi literatürde ele alınırken Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası derneklerin tarihsel gelişimi olarak ifade etmek daha doğru olur.

II. Mahmut’un İlköğretimin zorunlu kılındığı 1824 tarihli fermanının uygulama alanı İstanbul ile sınırlı kalmıştır. O zamana dek devletin pek ilgilenmediği ve vakıflar aracılığı ile yürütülen ilköğretim faaliyetine, devlet ilköğretimi halka yaymak noktasında el koymuş, ilköğretimi mecburi kılmak dışında reform ya da yenilik getirmemiştir. İlköğretim yine dini esastır, amaç dinini ve ahiretini bilen nesiller yetiştirmektir (Koçer, 1992).

Bununla birlikte sonraki süreçlerde pek çok yeni ve eski öğretim kurumlarının ders içeriklerini ve müfredatlarını belirleyen talimnamelerin ilk uygulama bölgesi yine İstanbul olacaktır. İstanbul’daki sivil eğitim-öğretim işleriyle ilgilenecek bir merkezi örgüt ilk kez, Meclis-i Umur-u Nafia adıyla 1838’de kurulmuştur (Sakaoğlu, 1994). Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerine geldiğinde ise, İstanbul’un eğitim anlayışı kozmopolit olup, kendi içinde bir düzen oluşturmaktan oldukça uzak karmaşık bir yapı görünümündedir. Tanzimat’la birlikte yeni oluşan merkezi yapı eski yapıya oranla daha geniş ve yetmişmiş bir bürokrasiyi gerektiriyordu. Bu bürokratik yapı devletin yeni yapısına uyum sağlayacak ve bu yapıyı sürdürecektir bilgi ve beceriye sahip bir kadroya ihtiyaç duymaktaydı. Geleneksel eğitim kurumları olan Enderun ve medreseler bu ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalınca yeni eğitim kurumlarına ihtiyaç duyulmuş ve eğitimde yenileşme bu suretle hız kazanmıştır (Tekeli, 1985).

Askeri okullar gibi sivil okulların da ilkleri İstanbul’da açılmıştır. Aile korumasından yoksun çocukların eğitilmesi için çırak mekteplerinin açılmasına ilişkin ilk deneyim İstanbul’da gerçekleştirilmiş, 16 Mart 1848’de ilk kez bir öğretmen okulu Darülmualimin adıyla Fatih’te kurulurken, kız ilkokulları ve kız rüştiyelerine kadın öğretmen yetiştirilmesi için 1870’de Darülmualimat adıyla bir okul yine İstanbul’da açılmıştır. 1859’da açılan ilk Kız Rüştiyesi, 1863’de ilk Darülfünun Mektebi, 1868 Darülmualimin-i Sıbyan Mektebi, 1868 Galatasaray

Sultanisi, 1872 Darüşşafaka, 1872’de ilk İdadi Mektebi de İstanbul’da açılan türlerinin ilk örneği olan okullardır (Sakaoğlu, 1994).

Eğitim konularına yer veren ilk ilmi ve edebi dergilerin de çıkış yeri İstanbul’dur, İstanbul’daki öğretmenler de bu yayınların daimi yazarlarındandır. 1862’de yayın hayatına başlayan aylık Mecmua-i Fünun ve 1867 çıkışlı Mecmua-i Maarif dergileri bunlardandır. Cemiyet-i Tedrisiye-i Osmaniye’nin kurucusu Münif Paşa’nın başkanlığında çıkartılan ve cemiyetin yayın organı olan “Mecmua-i Fünun” dergisi dönem dönem çeşitli sebeplerden yayını durdurulmuşsa da yayınlandığı dönemin etkili yayın organlarından olmuştur (Tanpınar, 1997).

Öğretmenlerin pedagojik davranışlarının nasıl olması gerektiği üzerinde belki de ilk ciddi mülahaza yine İstanbul ilkokul öğretmenleri talimnamesi (1895) üzerinden dile getirilmiştir. Buna göre öğretmenler öğrencileri ile laubali olmamalı, öğrencileri yanında edebe aykırı davranış ve sözlerde bulunmamalıydılar. Talebeye her ne sebeple olursa olsun dayak, kötü söz aşırı hiddet göstermek yasaklanmıştır. Öğretmenlerin bizzat kendileri beş vakit namaz başta olmak üzere dini vecibelerini yerine getirmede örnek olmalı, kılık ve kıyafetlerine dikkat etmelidirler (Cevad, 2002).

İstanbul’un eğitim hayatının II. Meşrutiyet ve sonrasındaki mütareke dönemlerinde oldukça hareketlendiği görülür. Bu dönemde İstanbul’daki askeri okulların öğrenci kapasitesi artırılmış, okul aşamaları yeniden belirlenmiş, İstanbul medreseleri Darü’l-Hilafetü’l-Âliye Medresesi adı altında ıslah edilmeye çalışılmıştır. İstanbul’a özgü Türk-İslam eğitim geleneğinin bazı unsurları da bu medreseler sayesinde -amin alayı, mektep seyirleri gibi- sonraki dönemlere de taşınmıştır (Sakaoğlu, 1994).

İstanbul’da cemiyetler

Cumhuriyet öncesi derneklerin gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunun Meşrutiyet dönemine kadar olan kısmına bakıldığı zaman dernekler ile alakalı olarak; ne özel bir kanun, ne de var olan kanunlarda bir düzenleme görülmemektedir (Karayalçın, 1946).

İstanbul’da cemiyetleşme çabaları, Rumeli bölgelerinde görülmektedir. İlgili dönemlerde halkın vakıflara olan yardımını devlet bütçesinin yarısına

yakındır. Vakıflar önemli bir kısmı dini harcamalara ayrılırken ¼'ü ise eğitim giderlerine harcanmıştır (Akyüz, 2015).

Osmanlı İmparatorluğu 1839 yılında Tazminat Fermanı'nı ilan etmiştir. Bu tarihe kadar geçen süre içerisinde Osmanlıda bugün "örgütlenmiş" olarak isimlendirdiğimiz topluluklar bulunmamaktaydı. Ancak 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinden sonra ise, bu fermanda ifade edilen yeniliklerin uygulamaya koyulması, o dönem aydınlarının tepkisine neden olmuştur. Bunun sonucunda Osmanlı döneminde ilk kez hak ve özgürlükleri güvence altına alacak bir anayasanın yürürlüğe girmesi için çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda meşrutiyetin ilanını sağlamak için gizli cemiyetler kurulmaya başlamıştır ve bu cemiyetler çeşitli faaliyetlerde bulunmaya başlamışlardır (Ballar, 2006).

Bu dönemde, sivil toplumun hedefi olan katılımcı siyasal sistemin ortaya çıkması hedeflenmiş, fakat batılı değerleri savunarak katılımcılık adına bir yerlere gelmiş olan o dönemin aydınları kendilerine karşı olan grupların oluşumunu engellemiş bununla birlikte bu gruplar üzerinde baskı meydana getirmişlerdir (Aksoy ve Torun, 2006).

Osmanlı İmparatorluğu ve devamı olan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasası olarak kabul edilen 1921 Anayasası'nda belirli bir döneme kadar derneklerle ilgili herhangi bir kanun ve düzenlemeye rastlanmamaktadır. Ancak, 1909 tarihinde Anayasa'da yapılan değişiklikle dernek özgürlüğü 120. maddede ifadesini bulmuştur. Bu değişikliğe paralel olarak derneklere ilişkin ilk kanun olan ve Fransız Cemiyetler Kanunu esas alınarak hazırlanan 3 Ağustos 1909 tarihli Cemiyetler Kanunu yürürlüğe girmiştir (Hatemi, 1979).

Cemiyetler Kanunu Osmanlılığı korumayı hedef aldığı için, etnik unsurlara dayalı dernek kurmayı yasaklıyordu (Tosun, 2001). Bu kapsamda bakıldığında bu kanun toplumun değerlerine ters düşecek şekilde faaliyet göstermeyi hedefleyen oluşumların dernek adı altında meydana getirilmesini engelleyici nitelikte göstermektedir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Anadolu'da Mustafa Kemal liderliğinde vuku bulan Milli Kongreler, 23 Nisan 1920' de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) açılması ile sonuçlanmıştır. Bu açılıştan sonra yeni bir anayasa için çalışmalar başlatılmış ve 20.01.1921'de Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ilk

Anayasası olan 24 maddelik Teşkilatı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası) hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur (Yılmaz, 2008). Bu kapsamda 1921 Anayasası Kanun-i Esasi'nin kendisiyle çatışmayan hükümlerine dokunmamış aynı şekilde yürürlükte kalmasını sağlamıştır. Bunun sonucunda Kanun-i Esasi'nin 120. maddesi ve 1909 Cemiyetler Kanunu, 1921 Anayasası döneminde yürürlükte kalmaya devam etmiştir (Aslan, 2005).

Cumhuriyet sonrası derneklerin gelişimi

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türkiye bir rejim değişikliğine gitmiş ve yeni bir anayasaya ihtiyaç duymuştur. Bu doğrultuda TBMM kapsamında çalışmalar başlamış ve 1924 Anayasası yürürlüğe konmuştur.

1924 Anayasası dönemi

1924 anayasası döneminde meydana gelen dernek gelişimleri ile ilgili olarak Aslan (2005) aşağıdaki açıklamayı yapmıştır.

Aslan (2005)'e göre

1924 Anayasası, kişi hak ve özgürlüklerini düzenlediği ve belirtildiği beşinci bölümünün 70. maddesiyle dernek özgürlüğünü Türklerin tabii haklarından biri olarak görmüştür. Medeni Kanun bu dönemde yürürlüğe giren en önemli kanunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Medeni Kanun ikinci faslına Cemiyetler (m. 53/72) başlığı altında derneklere ayırmıştır. Medeni Kanun, derneklerin tüzüklerinde kurulma iradelerini beyan etmekle tüzel kişilik elde edeceklerini belirterek, serbest kuruluş sistemini onaylamıştır. Cemiyetler Kanunu, Medeni Kanun yürürlüğe girdiği zamana kadar dernekler ile alakalı kanun olarak uygulanmış ancak Kanun'un uygulanmaya başlamasıyla birlikte Cemiyetler Kanunu'nun önemli sınırlama hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, 1938 tarih 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu'nun kabulüyle, 1909 tarihli kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kanunla birlikte dernek kurma sisteminde serbestlik ilkesi yürürlükten kalkmış ve izin alma sistemini yürürlüğe koymuştur. Bu kapsamda değerlendirildiğinde 1938 Cemiyetler Kanunu bir geriye dönüş olarak ifade edilebilir. Fakat, 1946'da 4919 sayılı kanunla izin sistemi tekrar kaldırılarak, dernek kurulduktan sonra bildirimde bulunulması öngörülmüştür (s. 15-16).

Medenî Kanun, genel olarak hükmî şahıslar bakımından, bunların kurulmasını mümkün olduğu kadar kolaylaştırıcı ve hukukî durumlarını gerçek kişilere yaklaştırıcı hükümler içermekteydi. Örneğin; Medenî Kanun'da derneklerin mal edinmeleri bakımından hiçbir kısıtlama yoktu. Bu sebeple kısa

zaman içinde dernekler büyük meblağlara varan mal ve mülk sahibi oldu (Saymen, 1944).

Türk Medeni Kanuna göre, dernek olma iradesinin açıklanmasıyla, dernekler tüzel kişilik kazanmaktadır. Fakat bu liberal çözüm 1938 yılına kadar yaşamını devam ettirmiş, bu tarihte yine Türkiye'nin siyasal yapısına bağlı olarak Cemiyetler Kanunu'nda otoriter bir sisteme geçilmiştir. Bu sistemde derneklerin hem faaliyetleri hem de kapatılmalarını yürütme organına bırakan bir sistem ortaya çıkarılmıştır (Özsunay, 2003).

Bu durum 1946 yılına kadar devam etmiş, bu yılda çıkan 4919 sayılı kanunla dernek kurma iradesinin açıklanmasıyla derneklerin tüzel kişilik kazanmasını öngören bir düzenleme ortaya çıkmıştır. Fakat bu düzenleme kısa bir süre devam etmiş, bu kanunun varlığını sürdürmesine rağmen, 6761 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile kısıtlamalar getirmiş, bu durum 1961 Anayasası'na kadar varlığını devam ettirmiştir (Turhan, 2008).

1961 Anayasası dönemi

1961 Anayasası, fertlere her alanda geniş hak ve özgürlükler tanımıştır. Bu sebeple diğer Anayasalarımıza göre daha özgürlükçü olan 1961 Anayasası'nın ikinci bölümünde, dernek kurma hakkı düzenlenmiştir. Bu hükümde, dernek kurma sistemlerinden serbest kurulum ilkesi benimsenmiştir. Bunun sonucunda bireyler önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir (md. 29). Ancak 29. maddeye göre dernek kurma hakkı, devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin ve genel ahlakın korunması amacıyla kanunla sınırlanabilmektedir (Yılmaz, 2008).

Bununla birlikte, önceki düzenlemeden farklı olarak hiç kimsenin derneğe üye olmaya ya da dernekte üye kalmaya zorlanamayacağı ilkesi maddeleştirilmiştir (Aslan, 2005). Ancak; "12 Mart Dönemi" ile 20 Eylül 1971 tarih ve 1488 sayılı Anayasa değişikliği, birçok hak ve özgürlükte olduğu gibi dernek özgürlüğü açısından da, sınırlayıcı bir sistem ortaya koymuştur (Özsunay, 2003). 1972 yılında Anayasa'da yapılan değişikliğe paralel olarak 1630 sayılı Dernekler Kanunu kabul görmüştür. Bunun sonucunda, 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. 1630 sayılı Dernekler Kanunu da, derneklerin

tüzüklerinde kurulma isteğini açığa vurmak ve tüzüklerini kurulduğu yerin en büyük amirine vermekle tüzel kişilik kazanacaklarını öngörmüştür (Aslan, 2005).

1982 Anayasası dönemi

12 Eylül 1980 tarihinde yapılan askeri müdahaleden sonra, 2908 sayılı Dernekler Kanunu yürürlüğe girmiştir (Özsunay, 2003). 1982 Anayasası dernek özgürlüğünü, kişi hak ve ödevlerine ayırdığı ikinci bölümünün 33. maddesinde düzenlemiştir. Anayasa, otorite özgürlük dengesinde otoriteye ağırlık vererek, özgürlükleri pek çok sınırlayıcı hükme tabi tutmuştur. Bu açıdan 33. maddedeki ilk düzenlemesiyle dernek özgürlüğü, Anayasa'nın en antidemokratik hükümlerinden birisini oluşturmaktaydı (Batum, İnceoğlu, Öztezel ve Tokuzlu, 2003).

Aslan (2005)'e göre;

1995 yılında 4121 sayılı kanunla dernek özgürlüğü ile ilgili Anayasa'da bazı düzenlemeler yapılmışsa da, asıl düzenlemeler Avrupa Birliği çerçevesinde ortaya konan Kopenhag siyasi kriterleri ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile uyumsuzlukların giderilmesi amacıyla yapılan 2001 Anayasa değişiklikleriyle (4709 sayılı kanun) olmuştur. 1995 Anayasa değişikliklerinin ardından 03.07.1997 tarihinde 4279 sayılı kanunla Dernekler Kanunu'nda birtakım değişiklikler yapılmıştır. Ancak, önemli düzenlemeler 2001 Anayasa değişikliklerinin paralelinde çıkarılan "09.04.2002 tarihli 4748 sayılı kanun", "09.08.2002 tarihli 4771 sayılı kanun", "11.01.2003 tarihli 4778 sayılı kanun", "04.02.2003 tarihli 4793 sayılı kanun" ve "07.08.2003 tarihli 4963 sayılı kanunla" gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda 01.01.2002'de yürürlüğe giren Medeni Kanun'un dernekler hukukunu düzenleyen hükümlerinde de değişiklikler meydana gelmiştir. Bütün bu değişikliklerle dernek özgürlüğü konusunda Türk mevzuatında olumlu adımlar atılmıştır (s. 17).

Gökalp (2005)'e göre;

5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak, Avrupa Birliği'ne uyuma yönelik yasama çalışmaları içinde düzenlenmiştir. Bu sebeple yeni kanunda, Anayasa değişiklikleri ve uluslararası sözleşmeler de dikkate alınarak, dernek kurma ve derneklere üye olma bakımından kısıtlamaların azaltılması, dernek faaliyetlerine serbesti kazandırılması ve dernek işleyişinin bir takım merasimlerden arındırılarak kolaylaştırılması ortaya konmaya çalışılmıştır. Ceza hükümleri bakımından; hapis cezaları yerine para cezaları öngörülmüştür. Bu açılarından; 5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu'nun özgürlükçü bir yapıya sahip olduğu ifade edilebilir (s. 56).

Dernek kavramı ve kapsamı

Dernekler en az 7 kişinin ortak bir amaç için bir araya gelmesiyle oluşmuş birimlerdir. Dernekler, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre fonksiyonlarını yerine getirirler. 5253 sayılı Dernekler Kanunu; derneği şöyle tanımlanmıştır: “Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır” (Dernekler Kanunu, m.2/a).

Kanun gereği en az 7 gerçek kişinin bir araya gelmesi ile kurulan dernekler temelde iki ana grupta toplanabilir: 1) Kamuya yararlı dernekler, 2) Üyelerine yönelik hizmet veren dernekler. Kuruluş amaçları dikkate alındığında bilim dernekleri, sosyal amaçlı dernekler, hayır dernekleri, eğitim ve yardımlaşma dernekleri, spor ve eğlence dernekleri; elde ettikleri gelirlere göre tutulan defterler açısından; işletme hesabı esasına göre defter tutanlar ve bilanço esasına göre defter tutanlar olarak ikiye ayrılır (Arkun, 2007).

Kişiler, tek başlarına gerçekleştirmeye kuvvetlerinin yetmediği işleri, bir araya gelmek suretiyle gerçekleştirmek yolunu seçmişler ve bu amaçla, maddi-manevi güçlerini birleştirerek veya malvarlığı değerlerini bir amaca özgüleyerek, kendi varlıklarından tamamen bağımsız kişi ve mal toplulukları oluşturmuşlardır (Zevkliler ve Havutçu, 2005). İşte, kişi topluluklarından olan dernekler, ideal amaçlar etrafında toplanan kişilerin, emeklerini ve çalışmalarını birleştirmeleri sonucu kurulmuş tüzel kişiliklerdir. Bu itibarla dernekleri; kişi topluluğu (koorporasyon) şeklinde örgütlenmiş, ideal amaç güden Medenî Hukuk tüzel kişileri olarak değerlendirebiliriz (Akıntürk, 2002; Öztan, 2005).

Türk Medenî Kanunu'nun 56. maddesinin gerekçesinde belirtildiği üzere, 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 1. maddesinde yer alan düzenleme ve 743 sayılı Medenî Kanun'un 53. maddesi birlikte ele alınmış, doktrinde ileri sürülen görüşlerden de yararlanılarak, dernek kavramı yeniden tanımlanmıştır. Böylece dernek kavramının benzer kavramlardan, örneğin; adi ortaklıktan, ticaret şirketlerinden, vakıftan ve gönüllü faaliyetlerden ayırt edilmesi sağlanmıştır (Çağırın, 2006).

Dernekleri tanımlarken üzerinde durulması gereken bir husus da, derneklerin nitelikleri gereği gönüllü birlikler olmalarıdır (Aldabak, 2002). Gerçekten, Anayasanın 33. maddesinde, dernek kurma, bunlara üye olma ve üyelikten çıkmanın kişi hakkı olarak kişilerin hür iradesine bırakılması, bu hususu açıkça ortaya koymaktadır. Dernekler hem özel hukuk tüzel kişisi olmaları, hem de gönüllülük esasına dayanan ihtiyari birlikler olmaları sebebiyle, belli meslek grubuna dâhil olan kişilerin meslekleriyle ilgili olarak faaliyette bulunmaları için üye olmalarının zorunlu olduğu “Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Dernekleri” olarak anılan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ayrılmaktadır (Engin, 1995).

Bu açıklamalardan sonra, Türk Medenî Kanunu ve Dernekler Kanunu’nda ve doktrinde yapılan tanımlardan yola çıkarak dernekleri, en az yedi gerçek ve tüzel kişinin, kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek maksadıyla, gönüllü olarak bir araya gelerek kendilerinden ayrı ve bağımsız bir hak öznesi yaratmak üzere bilgi, çaba ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmeleri sonucunda, oluşturdukları medenî hukuk tüzel kişisi olarak tanımlayabiliriz (Öztan, 2005, s. 43).

Vakıf da, dernek gibi bir özel hukuk tüzel kişisidir. Ancak vakıf, bir malın ya da mal varlıksal değeri olan bir hakkın, başlı başına bir varlığı olmak üzere belli bir amaca özgülünen bir mal topluluğudur. Oysa dernek, belli bir amaca yönelmiş ve örgütlenmiş bir kişi topluluğudur. Dernek ile vakıf arasındaki diğer bir fark da, bu ikisinin kuruluş biçimleri bakımından görülür. Dernekler, Medenî Kanun ve Dernekler Kanunu uyarınca, çok taraflı bir hukukî işlem olan tüzükleri ile kurulurken; vakıflar, tek taraflı hukukî işlem olan resmi senet ya da ölüme bağlı bir hukukî muamele (vasiyetname) ile kurulabilirler (Velidedeoğlu, 1956).

Dernekleri meydana getiren unsurlar

Yukarıdaki verilen tanımlardan hareketle, bir kişi topluluğunun, dernek şeklinde tüzel kişilik kazanabilmesi için; üye, amaç, süreklilik ve tüzel kişilik olmak üzere, dört ana unsura sahip olması gerekir (Öztan, 2005).

Üye

Dernekler kişi toplulukları olup, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin usulüne uygun bir şekilde bir amacın gerçekleşmesi uğrunda, devamlı olarak birleşmeleri suretiyle meydana gelir. Belirli ve ortak bir amaç çevresinde toplanarak derneği oluşturan veya kurulmuş bir derneğe katılan gerçek veya tüzel kişilere üye denir. Üyeler olmadan bir derneğin oluşması mümkün değildir. Bu bakımdan üye derneğin temel unsurlarından birini teşkil eder (Engin, 1995).

Dernek üyeliği, derneğin kuruluşuna katılma veya kurulmuş bir derneğe sonradan üye olma yoluyla iki şekilde kazanılır. Birinci halde kurucu üyelik söz konusudur. Kurucu üyeler, derneğin tüzel kişilik kazanmasıyla birlikte, kendiliğinden üyelik sıfatını kazanırlar. Kurulmuş bir derneğe sonradan üye olmak isteyen kişilerin, üyelik sıfatını kazanabilmesi için, Türk Medenî Kanunu'nun 64. maddesinin II. fıkrası gereğince, yazılı olarak yapacakları üyelik başvurusunun, dernek yönetim kurulunca kabulü gerekmektedir (Dural ve Öğüz, 2002).

Aynı madde hükmü gereğince yönetim kurulu, otuz gün içinde üyelik istemini karara bağlamalı ve sonucu yazıyla başvuru sahibine bildirmelidir. Buna göre; Türk Medenî Kanunu'nun 64. maddesinin II. fıkrasına göre; üyeliğe kabul hususunda yetkili organ yönetim kuruludur (Engin, 2005).

Amaç

Dernek, belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelen kişi topluluğu biçimindeki tüzel kişiliktir (Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, 2000). Bu kişileri, bir araya getiren ve onları kendilerinden ayrı ve bağımsız bir tüzel kişi meydana getirmeye yönelten etken, aralarındaki bu belirli ve ortak amaçtır. Buradan hareketle; dernekte amaç kavramı, kurucuların ve üyelerin üzerinde birleştikleri ve ortaklaşa ulaşmaya çalıştıkları hedef, hepsi arasında ortak olan ve güçlerini birleştirerek hayata geçirmeyi diledikleri, fikri menfaat olarak nitelendirilebilir (Öztañ, 2005).

Kurucuları bir araya getiren bu amaç, dernek kurulduktan sonra, aynı amaç için çalışacak yeni üyeleri toplar. Bunun dışında, derneği karakterize eder. Şöyle ki; öncelikle bu amaç derneği şirketten ayırarak, tâbi olacağı hukuk kurallarını belirler. Bundan başka amaç, derneğin çalışma konularını ve hangi alanda

faaliyette bulunacağını göstererek; amaç kavramını, o dernek açısından, somutlaştırmış olur. Böylece derneğin, yürütebileceği faaliyetlerin sınırını çizer (Oğuzman, Oktay ve Seliçi, 2002). Amaç ile dernek o kadar birbirine bağlıdır ki, dernek üyelerinin çevresinde toplandıkları bir amaç yoksa dernek de olmaz. Dernek, kişilerden oluşan bir amaç birliği olarak tanımlanabilir (Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, 2000).

Süreklilik

Dernekleri tanımlayan özelliklerden birisi süreklilik unsurudur. Süreklilik bilgi paylaşımı ve ilişkilerdeki sürekliliği ifade eder.

Velidedeoğlu (1956)'ya göre;

Derneği meydana getiren kişilerin bilgi ve faaliyetlerini, belli bir amacı gerçekleştirmek için birleştirmeleri gerekir. Kişilerin bilgi ve faaliyetlerini birleştirmesinde süreklilik aranır. Süreklilik derneğin diğer bir unsurunu teşkil eder. Süreklilik, ebedilik değildir. Kurucuların, bilgi ve faaliyetlerini bir süre kaydı koymaksızın birleştirmeleri, süreklilik unsurunun gerçekleşmesi bakımından yeterlidir. Kurucuların dernek tüzüğüne, belli bir süre ile sınırlı olarak derneğe hizmet vereceklerine, dernekte kalacaklarına dair kayıt koymaları mümkün değildir. Tüzükte böyle bir kaydın bulunması halinde, tüzüğün geçerli olmaması ve neticede derneğin kurulamaması sonucunu doğurur. Buna karşılık dernek belli bir süre için kurulabilir; derneğin üyelerin hayatıyla sınırlandırılması (meselâ, 1998 mezunları derneği), üyelerin dernekten çıkabilmesi, derneğin devamlılık unsurunu etkilemez (s. 7-8).

Tüzel kişilik

Kişiler, tek başlarına güçlerinin yetmeyeceği maddi ve manevi çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, belirli bir amaç etrafında toplanarak, kişi ve mal toplulukları meydana getirmiş ve bunları, hak öznesi olarak kabul etmişlerdir (Dural ve Öğüz, 2002).

Tüzel kişi dediğimiz bu kişi ve mal toplulukları, onları meydana getiren şahıslardan ayrı ve müstakil olarak hak iktisap edebildikleri gibi, borç altına girebilirler; dava açar, dava olunabilirler. Aynı şekilde; tıpkı gerçek kişiler gibi onlar da hak ve borçlarından oluşan bir malvarlığına sahip olabilir; ticari, sınai ve iktisadi teşebbüslere girişebilirler (Velidedeoğlu, 1956).

Derneklerin karşılaştıkları sorunlar

Dernekler devletin ulaşamadığı problemleri sivil birliktelik esasına dayanarak çözmeye çabasındadırlar. Ancak derneklerin toplumsal problemleri çözmeye süreçlerinde karşılaştıkları bir takım problemler bulunmaktadır. Bu problemlerden bazıları kuruluş aşamalarında ortaya çıkmaktadır. Derneklerin kuruluş aşamalarında karşılaştıkları sorunlar şu şekilde sıralanabilir;

Altyapı sorunları

Ekonomik yetersizlik ve kaynak yaratmakta yaşanan sorunlar, idari eksiklik ve yetersizlik, nitelikli ve yetkin insan kaynağına duyulan ihtiyaç, kurumsallaşma düzeyinin düşüklüğü ve kurumsal kültürün sınırlılığı alt yapı sorunları olarak kendini göstermektedir. Derneklerde etkin iletişim olmaması ve sosyal ağların eksikliği; profesyonelleşme sorunları kuruluşların niteliksel etkinliğinin önünde önemli problemler olarak durmaktadır (Yaşama Dair Vakıf, 2010).

Devletle ilişkilerde yaşanan sorunlar

Devletle kurulacak ilişkinin partililik ve patronaj ağları çerçevesinde şekillenmesi, devletin halen derneklere karşı takındığı şüpheli ve önemsizleştirici tavrı ve bu tavrın dernekler üzerindeki etkisi, standart bir yaklaşımının (ya da normun) olmaması nedeniyle devletle ilişkilerdeki temel sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Devlet bir yandan üzerindeki kamusal görevleri kuruluşlara aktarıırken diğer yandan da güvensizliğini korumaktadır. Dernekler hükümet-yetkili düzeyinde yetersiz muhataplarla karşı karşıya gelmektedirler (Yaşama Dair Vakıf, 2010).

Örgüt içi sorunlar

Derneklerde yaşanan kişisel çatışmalar, üyeler arasındaki sosyal ilişkilerin zayıflığı ve güven ortamının kurulamaması, kurum içi iletişim aksaklıkları, politik mücadeleler ve anlaşmazlıklar gibi örgüt içi sorunlar istikrar sorununu da beraberinde getirmektedir (Yaşama Dair Vakıf, 2010).

Dernekler arasındaki ilişkilerde yaşanan sorunlar

Dernekler arasındaki ilişkiler derneklerin faaliyetlerinin etkinliği açısından önemlidir. Dernekler arasındaki ilişkilerin zayıf olması ya da dernekler arasında çatışmalar olması derneklerin faaliyetleri konusunda önemli problemlere neden olabilmektedir.

Kuruluşlar arası etkileşimin zayıflığı önemli bir diğer sorun olarak belirtilmektedir. Derneklerinin ortaklığı ile kurulacak platformlar, ortaklıklar ve ağların az oluşu büyük bir niteliksel yoksunluğa işaret etmekte; kuruluşlar arasında oluşabilecek ortak çalışmaları engelleyecek düzeydeki rekabet ve gerilim önemli sorunların arasında yer almaktadır (Yaşama Dair Vakıf, 2010).

Derneklerinin yaşadığı ilişkiler, daha çok kuruluşun kurucusu ve aynı zamanda yöneticisi olan kişilerin geleneksel ya da kişisel ilişkilerine bağlı kalan, kurumsal olmayan, dolayısıyla iletişim ağının oluşmasına katkı sağlayamayan ilişkilerdir (Yaşama Dair Vakıf, 2005).

Hedef kamularla ilişkilerde yaşanan sorunlar

Derneklerin hedef kamu ilişkilerinde yaşadığı bir takım sorunlar bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde ifade edilmektedir: derneklerin halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerinin yetersizliği; iletişim kanallarının ve mekanizmalarının yokluğu, iletişim araçları geliştirememesi, medyanın etkin kullanılmaması ve dolayısıyla geri bildirim alınmaması kamularla ilişkilerdeki belirgin sorunlardandır. Medyanın bütün derneklere eşit mesafede davranmaması, kuruluşların aktivitelerini ikincil ve önemsiz görmeleri bir diğer önemli sorun olarak durmaktadır (Yaşama Dair Vakıf, 2010).

Derneklerin algularıyla ilgili sorunlar

Derneklerin sivil toplumu sadece kendilerinden ibaret olarak görmeleri; sivil toplumun dar bir tanıma sahip olmasına, demokrasi içerisindeki yerinin tam olarak kavranamamasına ve örgütsel çıkarların toplum çıkarlarının üstünde tutulmasına yol açmaktadır. Öte yandan kuruluşların lobi çalışmalarını haksız talepleri haklı çıkarma girişimi olarak algıladıkları ve söz konusu çalışmalara olumsuz yaklaştıkları gözlemlenmektedir (Yaşama Dair Vakıf, 2010).

Derneklerin hakkında yapılan düzenlemelerin kısa tarihçesi

Dernekler ile ilgili gelişmeler, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte farklı şekillerde ortaya çıkmaya başlamıştır. Derneklerle ilgili olarak Saymen tarafından yapılan açıklama şu şekildedir;

Saymen, (1944)'e göre;

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, 1339 (1923) tarih ve 387 sayılı kanunla, 1325 (1909) tarihli Cemiyetler Kanununun 18. maddesine de hükümetin derneklerin kayıt ve defterlerini her zaman teftiş ve tetkik ettirmek hakkına sahip olduğu esası da getirildi. 1325 (1909) tarihli Cemiyetler Kanunu'nda yapılan bu değişiklikler ile, genel olarak dernek üyesi olmaya bazı sınırlamalar getirildiği gibi derneklerin tüm kayıt ve defterlerinin denetimden geçirilebilmesi olanağı şeklinde sınırlama ve denetleme hükümleri de düzenlendi. Bu hükümler Osmanlı İmparatorluğunda yeni rejim olan Cumhuriyete geçiş döneminde, değişen anlayışlar ve inkılâp ilkeleriyle Meşrutiyet döneminin kanunu olan 1325 (1909) tarihli Cemiyetler Kanunu'nun bağdaştırılabilmesi ve bu yeni rejime karşı muhtemel oluşabilecek hareketleri önlemek amacıyla yapılmıştı (s. 108-109).

Daha sonra; 1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanunu dernek kurma hakkını 70. maddesinde, “ Şahsî masuniyet, vicdan, tefekkür, kelâm, neşir, seyahat, akit, sâyüamel, temellük, tasarruf, içtima, cemiyet, şirket hakkı hürriyeti Türklerin tabîî hukukundandır.” denilmek suretiyle Türk vatandaşları bakımından tabîî haklardan saymıştı (Özsunay, 1977, s. 20; Saymen, 1944, s. 109).

II. Dünya savaşının ardından, 5.6.1946 tarih ve 4919 sayılı kanun ile dernek özgürlüğü açısından bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu dönemdeki ilgi çekici gelişmelerden biri, daha önce dernek gelişiminin laiklik karştı olarak gelişmesinin engellenmesi için, izin verilmeyen dini nitelikli cami yaptırma derneklerinin kurulmasının serbest bırakılmasıdır (Yavuziğit, 2003).

1946 yılı değişiklikleri ile dernekler tekrar özgürlükçü bir sisteme kavuşturulmuş, 1961 Anayasası ile dernek özgürlüğü pekiştirilmiştir. Ancak; “12 Mart Dönemi” ile 20 Eylül 1971 tarih ve 1488 sayılı Anayasa değişikliği, birçok hak ve özgürlükte olduğu gibi dernek özgürlüğü açısından da, sınırlayıcı bir sistem getirmiştir (Özsunay, 1977).

Anayasa değişikliğinin hemen akabinde, 1972 tarih ve 1630 sayılı Dernekler Kanunu yürürlüğe girmiştir. Türk tarihi açısından buhranlı bir ara dönem olan

1970'li yıllarda çıkan bu kanun, dernek özgürlüğünü sınırlayıcı ve denetim altında tutan bir karakter taşımaktadır (TBMM İçişleri Komisyonu Raporu 2004, mad. 76).

1630 sayılı Dernekler Kanunu, 1983 tarihinde 2908 sayılı Dernekler Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Gerek 1630 sayılı Dernekler Kanunu'nda olduğu gibi, 2908 sayılı Dernekler Kanunu da özellikle Türkiye'nin içinde bulunduğu ara dönemlere de rastlaması sonucu, dernek özgürlüğüne tedbirli yaklaşmış, sınırlama ve denetime tâbi tutmuştur (TBMM İçişleri Komisyonu Raporu, 2004, mad. 76). Buna göre; derneklerin yönetim yerleri, eklentileri, her çeşit defter ve belgeleri her zaman İçişleri Bakanlığı veya buldukları yerin en büyük mülki amiri tarafından denetlenebilirdi. Bu genel denetim dışında, kolluk kuvvetleri ile denetim yanında, derneğin yasak ve izne bağlı faaliyetlere ilişkin düzenlemeler altında denetimi de söz konusu idi (Aydın, 1984).

2908 sayılı Dernekler Kanunu'nu, 23.11.2004 tarihinde yürürlüğe giren ve halen yürürlükte olan 5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu ile ilga edilmiştir. 5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak, Avrupa Birliği'ne uyuma yönelik yasama çalışmaları içinde hazırlanmıştır. Bu nedenle yeni kanunda, Anayasa değişiklikleri ve uluslararası sözleşmeler de dikkate alınarak, dernek kurma ve derneklere üye olma bakımından kısıtlamaların azaltılması, dernek faaliyetlerine serbesti kazandırılması ve dernek işleyişinin bir takım merasimlerden arındırılarak kolaylaştırılması sağlanmaya çalışılmıştır (Gökalp, 2005).

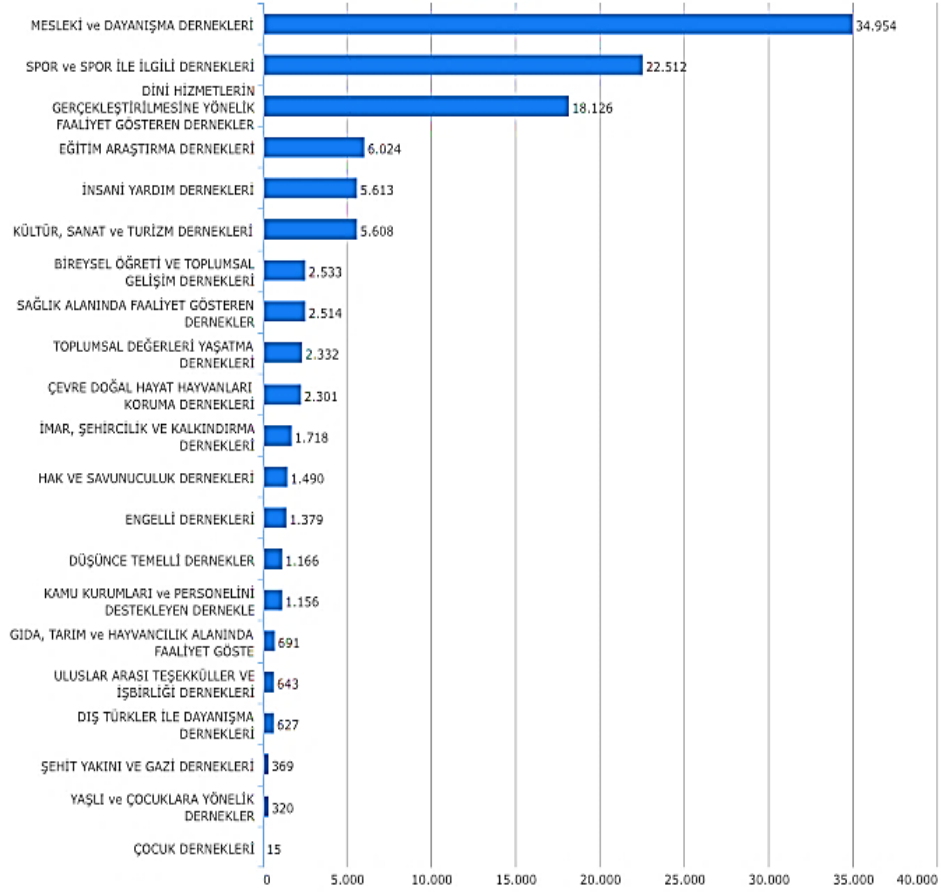
Türkiye'de eğitim alanında faaliyet gösteren dernekler tasnif edildiğinde on farklı kategorinin olduğu görülmektedir. Bu kategoriler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (Eraslan, 2007):

Tablo 1

Kuruluş Faaliyet Alanı ve Amaçlarına Göre Eğitim Dernekleri

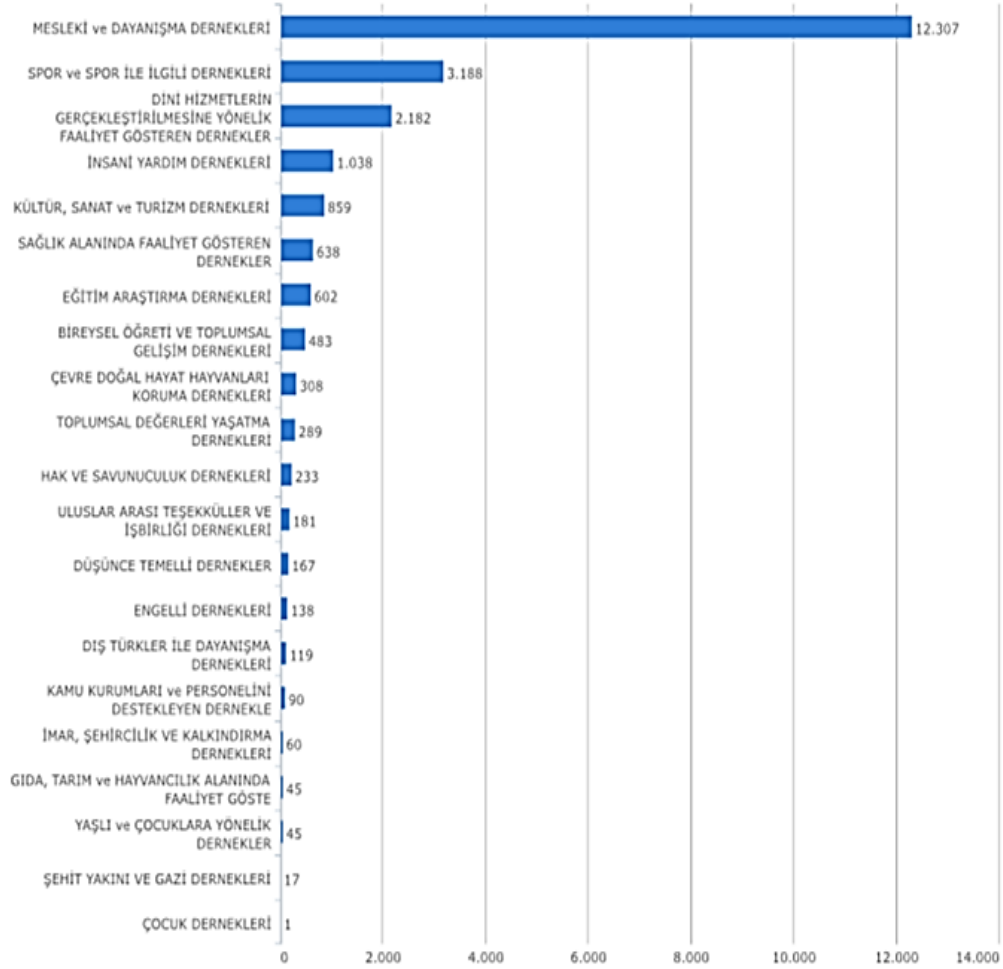
Eğitim-Araştırma-Proje Dernekleri
Okul-Koruma-Geliştirme Dernekleri
Mezunlar Dernekleri
Dini Eğitimi Destekleme Dernekleri
Yöre-Bölge-Şehir Eğitim Destekleme Dernekleri
Engelli-Özel Eğitim Dernekleri
Çevre ve Sağlık Eğitimi Dernekleri
Deprem-Arama Kurtarma Eğitimi Dernekleri
Burs Eksenli Dernekler
Uzmanlık Eğitimi Eksenli Dernekler

Derneklerin amaçlarına göre faaliyet alanları incelendiğinde; “Eğitim-Araştırma-Proje Dernekleri, Okul-Koruma-Geliştirme Dernekleri, Mezunlar Dernekleri, Dini Eğitimi Destekleme Dernekleri, Yöre-Bölge-Şehir Eğitim Destekleme Dernekleri, Engelli-Özel Eğitim Dernekleri, Çevre ve Sağlık Eğitimi Dernekleri, Deprem-Arama Kurtarma Eğitimi Dernekleri, Burs Eksenli Dernekler, Uzmanlık Eğitimi Eksenli Dernekler” olarak gruplandırıldığı görülmektedir.

Şekil 1. Derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı (Türkiye 2018) (İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2018).

Türkiye genelinde faaliyet alanlarına göre dernekler incelendiğinde karşımıza birçok faaliyet alanı çıkmaktadır. Bu faaliyet alanlarından olan eğitim araştırma derneklerinin Türkiye genelindeki payı azımsanmayacak derecede yüksektir.

Şekil 2. Derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı (İstanbul 2018) (İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2018).

İstanbul faal dernek sayısının en fazla olduğu şehir olarak göze çarpmaktadır. Bu durum İstanbul’da sivil toplum kuruluşlarına verilen önemi göstermektedir. Faaliyet alanlarına göre İstanbul’da eğitim amaçlı derneklerin sayısı Mayıs 2018 itibari ile 602’dir.

İlgili Araştırmalar

Acar (2010), “Sivil Toplum Kurumu olarak Türkiye’de Derneklerin Profili” isimli yüksek lisans tez çalışmasında: dernekleri geçmişten günümüze ayrıntılı şekilde incelemiştir. Ayrıca çalışmada sivil toplum kuruluşları içerisinde önemli bir konuma sahip olan derneklerin profili ortaya konmaya çalışılmıştır. Ülkemizde sivil toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının geçmişten günümüze yaşanan her türlü olumlu ve olumsuz süreçler neticesinde nitelik ve nicelik olarak gelişmekte ve güçlenmekte olduğu yönünde önemli veriler elde edilmiştir.

Akoğuz (1998), tarafından “Türkiye’de Fotoğraf Dernekleri ve Sanat Yönetimi” isimli yüksek lisans tezi çalışması hazırlanmıştır. Çalışmada fotoğraf derneklerine kendi istekleri ile gelip eğitim alan kişilerin hangi ölçüde sanat eğitimine yaklaştığını, ilgili kişilere yönelik çalışmalarını değerlendirerek açığa çıkarmak hedeflenmiştir. Araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiş olup araştırmanın örneklemini amatör fotoğraf derneklerinden 183 kursiyer üye ve yönetici rastlantısal olarak seçilerek oluşturmuştur. Araştırma neticesinde fotoğraf derneklerinin sanat eğitimine önemi katkıları olduğu görülmüştür. Ancak fotoğraf derneklerinde uygulanan etkinlik ve seminerlerin gözden geçirilerek yapılandırılması hususunda uygulamalar yapılmasının gerekli olduğu kanaatine varılmıştır.

Arkun (2007), tarafından “Kamuya Yararlı Derneklerde Denetim” adlı yüksek lisans tez çalışması hazırlanmıştır. Çalışmada işletmelerdeki denetim ve kamuya yararlı derneklerdeki denetim hakkında bilgi verilmiştir. Denetim konusu ile ilgili olarak Eskişehir Valiliği bünyesindeki dernekler masasında görevli personel üzerinden örnek uygulama yapılmıştır. Bu doğrultuda kamuya yararlı derneklerde denetim yapmaya yetkili en uygun kurum ve kuruluşların başında İçişleri Bakanlığı’nın geldiği görülmüştür. Ayrıca gerekli görüldüğü hallerde valilik bünyesindeki dernekler masası aracılığıyla da denetim yapılabileceği sonucuna varılmıştır. Çalışmada ayrıca derneklerin denetiminde birçok eksikliklerin yaşandığı üzerinde durulmuştur. Özellikle denetçilerin ‘yeterli mesleki eğitime sahip olma’ standardına uygun davranılmadığı dikkat çekmektedir. Bu durumun denetim sonucunda sağlıklı bilgilerin elde edilememesine neden olacağı saptanmıştır.

Aslan (2005) tarafından “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde ve Türk Hukukunda Dernek Özgürlüğü” başlıklı yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Çalışmada; dernek özgürlüğü kavramı ile milli ve milletler arası hukukta düzenlenişi hakkında bilgi verilip, dernek özgürlüğü detaylı bir şekilde incelenmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’yle ülkemiz hukukunda dernek özgürlüğünün düzenleniş şeklinin ne derece uyum içerisinde olduğu ortaya konulmuştur. Araştırmada şu bulgulara yer verilmiştir:

Derneklere kurucu veya üye olma konusunda gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde gerekse Türk Hukuku’nda gerçek ve tüzel kişiler için geçerli

olmasına rağmen silahlı kuvvetler, güvenlik güçleri ve devletin idari mekanizmasında çalışanlara yönelik birtakım engellerin olabileceği görülmüştür. Hem sözleşmede hem de kendi hukukumuzda milli güvenlik, devlet güvenliği, barış ve düzenin sağlanması ve suç işlemenin önlenmesi, sağlığın ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması vb. maddeler dernek özgürlüğünün sona erme nedenleri olarak görülmüştür. Bu sınırlamaların sözleşmede demokratik toplum ihtiyaçlarına uygun olması gerektiği belirtilirken kendi hukukumuzda bunun yanında öze dokunmama ile Anayasa'ya ve Cumhuriyet'e uygun olmanın da gerektiği vurgulanmıştır.

Çağırğan (2006) tarafından “Derneklerin Hak ve Fiil Ehliyeti” adlı yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Çalışmada dernekler hakkında bilgi verildikten sonra ilgili kanunlar ve derneklerin hak ve fiil ehliyetleri konusunda bilgi verilmiştir. Dernek özgürlüğü ve demokratik toplum düzeni arasında bağ olduğu sonucuna varılmış olup; dernek özgürlüğünün gerek demokratik düzenin oluşmasında, temel bir işlev gördüğü gerekse demokratik düzenin bir sonucunu yansıttığı görülmüştür.

Çiçek (2009) tarafından “Hemşehri Derneklerinin Sosyo-Kültürel Uyuma Etkisi” ismiyle yapılan yüksek lisans tez çalışmasında, köyden şehirlere göç etmek zorunda kalan insanların kentlere alışması sürecinde Adana'da faal şekilde hizmet veren hemşehri derneklerinin rolü aşamalarıyla anlatılmıştır. Bu çalışmada hemşehri derneklerinin yapısal özellikleri ile bu derneklerin üyelerinin siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve aidiyet sürecinde ne gibi etkilerinin olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Doğan (2012) tarafından “İzmir’de Kültür, Sanat ve Folklor Derneklerinin Müzik Etkinlikleri ve İzmir Müzik Yaşamına Etkileri” başlıklı yüksek lisans tezinde derneklerin faaliyetlerini incelemek, İzmir’in müzik hayatında müzik etkinliklerinin etkisini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada sayıları gittikçe çoğalan kültür, sanat ve folklor derneklerinin kuruluş amaçlarıyla, işleyiş biçimleri arasındaki farklılıkları ve paralellikleri tespit edilerek, derneklerin kuruluş amacı olan “kültürün devamlılığı” ilkesini ne ölçüde gerçekleştirdikleri ortaya konmuştur.

Erkan (2012) tarafından “Dernekleşme ve Din” isimli doktora tez çalışmasında din dernekleri ile birlikte toplumun ekonomik ve kültürel yapılarının yanı sıra koşullar ve değişimler arasındaki ilişkilerle ilgili sosyolojik yöntemlerle veriler elde etmek ayrıca din derneklerinin toplumdaki fonksiyonlarını bulmak hedeflenmiştir. Çalışmanın örneklemini Gaziantep’teki din dernekleri oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularında din derneklerinin kadınların sosyalleşmesi ve de sosyal hayatın içinde olması açısından katkı sundukları görülmüştür. Ayrıca dernekler aracılığıyla bireylerin daha fazla sosyalleşebilmekte olduğu tespit edilmiştir. Din derneklerinin toplumda insani, kültürel ve siyasi bir takım farklı fonksiyonlara sahip oldukları görülmüştür. Diğer yandan din derneklerine katılımın cinsiyet, yaş ve eğitim durumu gibi değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Gürel (2009) tarafından “Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Politika Üzerindeki Etkisi: İstanbul Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; STK’ların uğraş alanları ile ilgili olarak devletin üretmekte olduğu sosyal politikaları etkilemek adına ne tür faaliyetlerde bulduklarını, bu süreçte karşılaştıkları zorlukları, devlet ile aralarındaki diyalogu ortaya koymak ve sosyal politikaların oluşturulmasında ne derece etkili olabildiklerini ölçmek hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul’da bulunup kar amacı gütmeyen 277 vakıf ve dernek oluşturmaktadır. Analiz sonuçlarına göre; İstanbul’daki STK’lar ile devlet arasında sağlıklı bir iletişim oluşmadığı için STK’ların sosyal politikaları sosyal gelişim sağlayabilecek kadar etkileyemedikleri sonucuna varılmıştır.

Kılıçlar (2016) tarafından “Bursa’da Müzik Alanında Faaliyet Gösteren Derneklerin Genel Durumlarının ve Faaliyetlerinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışması hazırlanmıştır. Araştırma, nesilden nesile müzik kültürünün aktarılması, yaşatılması konusunda bu alanda faaliyetleri bulunan derneklerin genel durumları ile faaliyetlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Bursa il merkezindeki otuz altı dernek başkanına 5 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ayrıca dernek yöneticileri ile 11 sorudan oluşan bir planlanmış görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucundaki verilere göre Bursa’da bulunan birçok derneğin değişik türde faaliyet gösterdiği ve bu derneklerin

özellikle müzik alanında pek çok etkinliklerinin olduğu görülmüş olup, Bursa'nın sanat ve kültür yaşamına da önemli katkılar sağladıkları tespit edilmiştir.

Kızıl (2007) tarafından “Türkiye’de Fotoğraf Dernekleri ve İşlevleri” adlı yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Çalışmada amatör fotoğraf derneklerinin gelişim sürecini incelemek öngörüldüğü gibi ulaşılabilen fotoğraf derneklerinin üyelerinin özelliklerinin ve üyelerin fotoğraf konusundaki bağları ile üyeler gözüyle bu derneklerin işlevlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmada derneklerin işlevleri ile üyelerinin özelliklerinin belirlenmesi için üyelere anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda fotoğraf sanatının gelişebilmesi için fotoğraf sanatıyla uğraşan kişilerin çok iyi sanat tarihi, felsefe ve estetik alt yapılarının olması gerektiğinin ve bu doğrultuda derneklere ve fotoğraf bölümlerine fotoğraf sanatı adına büyük sorumluluklar düştüğü görülmüştür.

Korkut (2005) tarafından “Hemşirelerin Mesleki Dernekleri ve Dernekler Kanununa İlişkin Bilgileri” adında yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Araştırma hemşirelerin mesleki dernekleri ile dernekler kanunu konusunda bilgilerini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Örneklem Ankara’daki 24 hastanede çalışmakta olan 356 hemşireden oluşmuştur. Araştırma neticesinde hemşirelerin mesleki dernekler ve dernekler kanununa ilişkin verdikleri cevaplar analiz edilmiştir.

Kurtbeyoğlu (2005) tarafından “Kırıkkale İl Merkezinde Faaliyet Gösteren Hemşeri Dernekleri ve Bu Derneklerin İlin Sosyal, Kültürel ve Siyasal Yapısına Etkileri” başlıklı yüksek lisans tezinde “Kırıkkalelilik” şuurunun oluşmamış olmasında hemşeri derneklerinin etkileri ile hemşeri derneklerinin yönetici profiline ne olduğu, yöneticilerinin Kırıkkale ve Kırıkkalelilik ile ilgili düşünceleri, memleketleri ile olan ilişkileri ve derneklerin kuruluş amaçları, faaliyetleri ile kentin sosyal, kültürel ve siyasal hayatına etkilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Kırıkkale kent merkezinde faaliyet gösteren 36 hemşeri derneğinden toplam 180 kişi oluşturmakta olup anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma neticesinde hemşeri derneklerinin Kırıkkale’de kentlilik bilincinin gelişmesine engel olduğu görüldüğü gibi kentsel bütünleşmeye de engel oldukları tespit edilmiştir. Dolayısıyla kentin gelişme ve kalkınmasına da olumsuz etki yapmaktadırlar.

Menteş (2008) tarafından “Sivil Toplum Kuruluşlarıyla (STK) İlgili Bir İnceleme: Kadınlara Yönelik Faaliyet Gösteren STK Örnekleri” adlı yüksek lisans tezinde; kadınlara yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve bununla ilgili eğitim programları konusu araştırılmak istenmiştir. Bu doğrultuda örneklem olarak İstanbul ve Kocaeli illerinden 8 sivil toplum kuruluşu belirlenmiş olup yöneticileriyle sivil toplum kuruluşlarının yönetim yapısı, kadınlara yönelik eğitim faaliyetleri ile ilgili olarak anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma neticesinde yetişkin eğitimlerinin ve kadın kuruluşunun kuruluş amacına göre değiştiği tespit edilmiştir. Ayrıca kadınların ailedeki sorumluluklarının kendi eğitimlerine zaman ayırmada engel olması ve toplumun kadına biçmiş olduğu rolden kadının kurtulamaması ile maddi sıkıntılar verilen eğitimlerde en büyük sorun olarak görülmüştür.

İçişleri Bakanlığı (2008) tarafından hazırlanan “Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi” adlı dernekler denetçiliği yeterlilik tezinde demokrasinin yanında siyasal ve sosyal yaşamın vazgeçilmezi olan sivil toplum kuruluşlarının yapısı ile birlikte tarihsel gelişimini siyasal ve sosyal hayata etkilerini incelemek ve ülkeye yaptıkları katkıyı ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Araştırmanın sonucunda farklı alanlarda etkin olan sivil toplum kuruluşlarının gelişmesi ve aynı zamanda güçlenmesi için sivilleşmenin önünün açılması gerektiği ve sosyal problemlere duyarlı olunması gerektiği belirtilirken sivil toplum kuruluşlarının topluma yararlı faaliyetlerinin de desteklenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Potuoğlu (2014) tarafından hazırlanan “Tarihsel Süreçte Türk Müziği Eğitiminde Derneklerin Yeri” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, tarihi süreç içerisinde Türk Müziği eğitiminin verildiği kurumlar incelenmiştir. Aynı zamanda Türk Müziği alanındaki Derneklerin cumhuriyet öncesi ile sonrasındaki değişim aşamaları incelenmiştir. Bunun yanında ilgili derneklerin, Türk Müziği eğitiminde ki rolü ve günümüzdeki yapısını incelemek için alan çalışması yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda derneklerin geçmişten günümüze Türk Müziği öğretimi ile aktarımı açısından çok farklı bir konumda olduğu tespit edilmiştir. Derneklerin değişiklikler sonucunda şuan da eğitim misyonunu kaybettikleri, daha fazla sosyalleşme amacıyla bir araya geldikleri ve bir kurum olma özelliğine

büründükleri örneklem olarak seçilen derneklerde yapılan anket ve analiz sonuçlarına göre ortaya çıkmıştır.

İçişleri Bakanlığı (2008) tarafından hazırlanan “Derneklerin Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Önemi” adlı dernekler denetçiliği yeterlilik tezinde; sivil toplumun gelişmesinin maddiyatla doğru orantılı olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda ülkemizdeki derneklerin, derneçilik anlayışının hala gelişme aşamasında belirtilmiştir. Derneklerin, maddiyatla ilgili sorunlarının çözülmesi neticesinin yanı sıra istikrar politikalarının da sağlanması ile derneklerin daha faal hale geleceği tespit edilmiştir. Aynı zamanda demokrasi ve çeşitli alanlarda da etkinliğinin artmasına zemin hazırlayacağı görülmüştür.

Şirin’in (2008) “Eğitimin Siyasal İşlevleri ve Türkiye’de Sivil Toplum Örgütlerinin Bu İşlevlere İlişkin Görüşlerin Analizi” başlıklı çalışmasında, toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal alanlardaki gelişmeler ışığında daha faal olan, faaliyetlerini yerine getirebilen bir eğitim sistemini oluşturmak, aynı zamanda bunu yapabilmek için eğitim konusunda siyasal fonksiyonlarının rolünü açıklamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda örneklem olarak seçilen sivil toplum kuruluşlarındaki ilgili yönetici ve üyelerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda sivil toplum kuruluşlarına devlet tarafından önem verildiği, bu kuruluşların toplumsal ve ekonomik kalkınmaya katkılarının olduğu ayrıca amaç ve beklentilerine ulaşmak için demokratik yasal yollarla karar süreci üzerindeki etkin bir baskı grubu niteliği taşıdıkları da görülmüştür.

Tuncel (1998) tarafından “Sosyal, Kültürel, Dayanışma ve Yardımlaşma (Hemşehri) Derneklerinin Türkiye’nin Sosyal, Kültürel ve Siyasal Yaşamına Etkileri ve Malatyalılar Dernekleri Örnekleri” isimli yüksek lisans tez çalışması hazırlanmıştır. Araştırmada Malatyalıların diğer illerde kurmuş oldukları, sosyal, kültürel, yardımlaşma ve hemşehri derneklerinin hem sosyal hem kültürel hem de siyasal yaşama etkileri ile bu derneklerin sorunları üzerinde durulmuştur. Ayrıca çalışmaların daha verimli hale gelmesi için neler yapılması gerektiği konusunda da çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda sorunların çözülmesinde derneklere büyük işler düştüğünün, yaşanan her türlü olumsuz durumda çözüm için her şeyi devletten beklemenin yanlış olduğunun ayrıca gönüllü kuruluşların yapmış

oldukları çalışmaların devlet tarafından desteklenmesinin yerinde olacağı görülmüştür.

İnat (2006) tarafından “Sivil Toplum Kuruluşu olarak Hemşeri Dernekleri ve Kentleşme Süreci (Antalya Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışması hazırlanmıştır. Çalışmada 2004–2005 yılları arasında Antalya il merkezindeki hemşeri derneklerinin şehirleşme sürecinde bir tampon mekanizma olarak nasıl ortaya çıktıkları ve işlevlerinin neler olduğu üzerinde durulmuştur. Çalışmanın örneklemini Antalya il merkezinde 2374 kayıtlı üyesi bulunan 48 hemşeri derneğinden tesadüfi olarak seçilen 154 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada anket sorularından elde edilen veriler analiz edilmiştir. Ayrıca gözlem ve görüşmelerden elde edilen bilgilerden de yararlanılmıştır. Araştırmalarda hemşerilik ilişkilerinin zamanla yok olacağı öngörüsünün aksine hemşerilik ilişkilerinin informal ilişki biçiminden biçimsel ilişki biçimine dönüştüğü gözlenmiştir.

Eraslan ve Bertlek (2016) tarafından “Seçilmiş Uluslararası Derneklerin Amaç, Yapı, İşleyiş Bağlamında Değerlendirilmesi” isimli makale çalışmasında ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere’deki eğitim dernekleri yapı, işleyiş ve amaç ekseninde incelenmiştir. İlgili ülkelerdeki eğitim amaçlı derneklerin birçok alanda amaçları ve faaliyetlerinin olduğu görülmüştür. Ülkemize göre dernek üye sayılarının çok olduğu, dernekleşme oranının da yüksek olduğu belirtilmiştir.

Toprakçı ve Akçay (2016) “Türkiye’de Kamu Yararına Çalışan Derneklerin Eğitim Faaliyetlerinin Yönetimi ve Denetimi (Yasal Belgeleri Temelinde Nitel Bir Analiz)” isimli makale çalışmasında ülkemizdeki kamuya yararlı dernekler resmi belgeleri doğrultusunda eğitim faaliyetlerinin yönetimi ile denetiminin bilimsel bir içeriğe uygun olup olmaması yönünden değerlendirmesi amaçlanmaktadır. Belge inceleme tekniği kullanılan çalışmada veri kaynağı olarak kamu yararına çalışan derneklerin internet ortamındaki güncel tüzükleri ve dernekler kanunundan yararlanılmıştır. Veriler betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. Örneklem olarak ulaşılan 94 adet tüzükte eğitim yönetimi ile denetimi süreçlerini işleme sıklıkları incelenmiştir. Araştırma sonucunda tüzüklerin eğitim yönetimi ve denetimi bilimlerinin kaynakları doğrultusunda meydana getirilmesi, derneklerin eğitim faaliyetlerinin bilimsel olarak yapılması ve ilgili faaliyetlerin MEB tarafından denetlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Gemici (2002) tarafından “Eğitim Sendikalarının Okul Geliştirme Sürecine Etkileri” adlı çalışmasında, okul geliştirme çalışmalarında müfredat laboratuvar okulu yönelik eğitim sendikalarının etkisini araştırmak ayrıca yöneticilerin liderlik yaptıkları kuruluşların etkisini arttırmak adına sendika ile ilişkilerini nasıl düzenleyeceklerine ilişkin bir tutum oluşturmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örnekleminde müfredat laboratuvar okulu bulunan ilköğretim okullarından 38 yönetici ve 225 öğretmen ile 4 destek işğören vardır. Araştırmanın verileri 9 soruluk anket ve yarı yapılandırılmış görüşme protokolü ile meydana getirilmiştir. Araştırma neticesinde sendika üyesi olanların sendika üyesi olmayanlara göre, eğitim sendikalarının okul geliştirme sürecine olumlu katkılarının olduğunu; yönetim kursu almayanların algılarının yönetim kursu alanların algılarından daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

Özby (2014) tarafından “şehirleşme Süreçlerinde Sosyal Bir İlişki Ağı Olarak Hemşeri Derneklerinin İşlevleri: Kütahya Örneği” isimli çalışmasında hemşeri dernekleri neticesinde meydana gelen sosyal ilişki ağlarının fonksiyonları ile olanaklarının araştırılması hedeflenmektedir. Çalışmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş ve anket tekniği uygulanmıştır. Çalışmanın örneklemini ulaşılabilen 45 hemşeri derneği oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda daha etkili ve işlevsel bir dernekleşmenin olması gerektiği ve hemşeri derneklerinin bazı yararlı fonksiyonları olsa da toplum tarafından yeterince ilgi görmediği ayrıca ilgili derneklerin bireyleri idare etme ve yönlendirme amaçlarına istenildiği kadar hizmet etmedikleri görülmüştür.

Aktaş, Aka ve Demir (2006) tarafından “Türkiye’de Hemşeri Dernekleri ve Kırsal Dönüşüm” isimli çalışmada şehirlerdeki hemşeri dernekleri betimlenmiş olup, bu derneklerin kırsal dönüşüm üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırmanın yöntem kısmında ilgili literatür taranıp betimsel olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye’de kırsal dönüşüm çalışmalarında mevcut hemşehri derneklerinin olası rolleri ile ilgili araştırmaların yapılması gerektiğinin ve bununla birlikte, hemşehri derneklerinin kırsal kesimdeki rolleri ile günümüzde katılımcı kırsal kalkınma yaklaşımı paralellik gösterdiği için desteklenmeli sonucunda varılmıştır.

Gizlenti, Ekmekçi ve Yaşar (2011) tarafından “Dermatoloji Derneklerinin ve İşlevlerinin İnternet Ortamında İncelenmesi” isimli çalışmada gerek ölkemizde

gerekse dünyada faal olan dermatoloji derneklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada anahtar kelimeler yazılıp Türkiye'deki ve dünyadaki dernekler taranmıştır. Ulaşılan dernekler tarihçeleri, amaçları, yapıları vb. özellikleri dikkate alınarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda ülkemizdeki dernek sayısının yeterli olduğu ancak dünyada kimlik kazanma, ekonomik olarak güçlü yapıya sahip olma, bilimsel faaliyetlerde bulunma ve süreli dergilerin dermatoloji dünyasındaki yeri gibi alanlarda daha çok mesafe kat etmemiz gerektiği belirtilmiştir.

Eraslan (2008) tarafından “Türkiye’de Sivil Toplum Sorunsalı ve Eğitim Alanında Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşlarının Değerlendirilmesi: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Türkiye Eğitim Gönülleri Vakfı, Türk-Eğitim-Sen örneği” adlı doktora tez çalışması yapılmıştır. Araştırmacı sivil toplum kavramından, ülkemizdeki sivil toplum anlayışından ve eğitim alanındaki sivil toplum kuruluşlarından bahsetmiştir. Araştırmanın örneklemini seçilmiş dernek, vakıf ve sendikadan toplam 565 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın neticesinde devletten bağımsız yapılanmaların olması gerektiği ve sivil toplumun etkin bir potansiyelinin olduğu vurgulanmıştır. Ülkemizde bireylerin güçlü bir sivil toplum geleneğinin varlığını kabul ettiği ancak STK kavramının yeterince anlaşılmadığı; ayrıca eğitim alanındaki STK’ların diğer sivil toplum kuruluşlarına kıyasla daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Güvendi (2017) tarafından “Eğitim Alanında Faaliyet Gösteren Yerel Sivil Toplum Kuruluşlarının Çalışmalarının ve Sorunlarının İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışması hazırlanmıştır. Çalışmada, İstanbul’da bulunan sivil toplum kuruluşlarının eğitim faaliyetleri ve bu etkinlikleri yaparken karşılaştıkları sorunları incelemek amaçlanmıştır. Örneklem olarak sadece İstanbul’da faal olan, il dışında şubesi olmayan ve farklı ülkelerde faaliyeti bulunmayan eğitim dernekleri seçilmiştir. Dernek görevlilerine online ortamda anket uygulanmış olup; anket uygulanan dernek sayısı 42’dir. Araştırmanın neticesinde derneklerin toplumun bir takım eksikliklerinden dolayı ortaya çıktıkları, en çok ortaokul ve lise öğrencilerine eğitim verdikleri, ekonomik bakımdan sorunlar yaşadıkları ayrıca diğer STK’lar ile etkili bir iş birliği yapamadıkları ve devletin eğitim alanındaki planlamalarında görüşlerinin alınmasının gerekliliği çalışmada vurgulanmıştır.

Chandko (2007) tarafından “CivilSociety” adlı çalışmasında geçmişten günümüze STK’ların bağımsız olarak devletin boşluğunu dolduracak bir yapı olarak kavramsallaşmadığını belirtmiştir. Ayrıca devlet ve sivil toplum kuruluşları birbirlerini tamamlayan yapılar olarak ifade edilmiştir.

Anheier (2004) tarafından “Civil Society Measurement Evaluation Policy” adlı çalışmasında Sivil toplum kuruluşları hakkında, 18.yüzyıl Avrupa’sında etkisini kaybeden statü temelli toplumsal düzenin kesinliğinin var olduğunu ve aynı zamanda kişilerin soyluerki devletten bağımsız olarak konumlarını bulmaya çalıştıkları bir yapı olarak ifade etmiştir.

Femia (2004) tarafından yapılan “Civil Society and Marxist Tradition” adlı çalışmada sivil toplum konusunda ‘Doğa Durumu’ndan devlet örgütlenmesine geçen kişilerin yapmış oldukları siyasal örgütlenme biçimi olduğunu ifade ederek sivil toplumun siyasal toplumla olan yakınlığına dikkat çekmiştir.

Problem Durumu

Bu çalışmanın ana konusu İstanbul ilinde yer alan eğitim derneklerinin işlevselliğidir. Dernekler, bireylerin ekonomik anlam ifade etmeyen faaliyetleri tek başlarına gerçekleştirememesi sonucunda amaçlarına uzun vadede ulaşabilmek için örgütlenmesi sonucu meydana gelen sivil toplum kuruluşlarıdır (Yücekök, 1994).

Bireylerin örgütlenerek meydana getirdikleri dernekler belirli kuruluş amaçları taşımaktadır. Bu çalışmada incelenmekte olan eğitim dernekleri toplumsal düzeyde eğitim alanında ortaya çıkan problemlerin giderilmesinde rol almak amacıyla kurulmuş derneklerdir. Ancak derneklerin faaliyetleri esnasında ekonomik nedenler, katılımcı sayısı, bürokratik engeller vb. birçok problem bulunmaktadır. Karşılaşılan bu problemler derneklerin işlevselliğine engel teşkil edebilmektedir. Ülkemizde eğitim amaçlı dernekler üzerine yapılan çalışmalar (Karataş, 2008; Bertlek, 2011; Güvendi, 2017) bulunmakla beraber yeterli değildir. Eğitim adına sorunların çözülmesi açısından önem taşıyan bu derneklerin ne tür etkinliklerde ve eğitim faaliyetlerinde buldukları, hizmet üretmede karşılaştıkları sorunların neler olduğunun ve işlevsellik düzeylerinin bilinmemesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Daha önce yapılan benzer çalışmalarda dernek sayılarının göreceli olarak fazla olmasına rağmen faaliyet konusunda yeterli olmadıkları ve amaçları doğrultusunda faaliyet göstermediklerine dair bulgulara rastlanmıştır. Söz konusu problemlerden yola çıkılarak İstanbul ilinde yer alan eğitim derneklerinin günümüzdeki durumları ve işlevselliklerinin irdelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Araştırmanın temel odağı İstanbul ilindeki eğitim amaçlı derneklerin işlevselliği üzerine yoğunlaşmaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sivil toplum kuruluşları kamu kurum ve kuruluşlarının halka yönelik faaliyetlerinde eksik kalınan noktaların giderilmesi konusunda faaliyet gösteren, gönüllü sivil oluşumlardır.

Ülkemizde yer alan sivil toplum ile ilgili faaliyetler incelendiğinde çeşitli alanlarda birçok sayıda sivil toplum kuruluşunun var olduğu görülmektedir. Buna rağmen işlevsellik bakımından yeterli seviyede olmadıklarına dair bulgulara rastlanmıştır. Bu çalışmanın amacı İstanbul ilinde yer alan eğitim derneklerinin işlevselliğinin tespit edilmesidir. Ayrıca eğitim derneklerinin faaliyetlerinin kategorize edilmesi, derneklerin faaliyetlerinde karşılaştıkları problemler, derneklerin sivil toplum kuruluşu kavramına karşı geliştirdikleri bakış açısının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Ortak ideallere sahip insanların ortak bir amaç için bir araya gelmesiyle oluşmuş yapılanma olan derneklerin, eğitim alanında faaliyet gösterenlerin eğitim ile ilgili konularda ve problemlerde toplumun ve bireylerin faydasına faaliyetler yaptıkları görülmektedir. Bu tarz faaliyetlerde bulunan eğitim amaçlı derneklerin işlevsellik düzeylerinin tespit edilmesi araştırmanın amacı açısından önemlidir. Derneklerin faaliyetlerindeki etkin olma seviyelerinin inceleneceği bu çalışmada, elde edilecek sonuçlar derneklerin etkinlik düzeyleri, faaliyetlerde meydana gelen aksaklıkları ve derneklerin problem olarak gördükleri durumların tespit edilmesi açısından önemlidir. Elde edilecek sonuçlar ayrıca, İstanbul ilinde yer alan derneklerin temelde yaşamış olduğu problemlerin tespit edilmesi ve bundan sonra yapılacak çalışmaların derneklerin farklı problemlerinin incelenebilmesi açısından önemli bir yere sahip olacağı düşünülmektedir. İstanbul ilinde yer alan derneklerin işlevselliğinin incelendiği bu çalışmanın emsallerinden farkı,

araştırmada kullanılan, veri toplama sorularının daha kapsamlı ve ayrıntılı olması ve araştırma kapsamında yer alan örneklemin daha geniş olmasıdır. Ayrıca İstanbul bölgesinde, derneklerle ilgili görüşme yöntemi kullanılarak yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olması bu araştırmayı emsallerinden ayıran bir özelliktir.

Eğitim amaçlı dernekler toplumsal açıdan çok büyük bir öneme sahip olmasına rağmen alan yazında yeterince incelenmemiştir. Araştırmadan elde edilecek bulgular, eğitim derneklerinin eksik yönlerinin tespit edilmesi ve alan yazındaki hâlihazırda bulunan eksikliğin giderilmesi açısından önem taşımaktadır.

Problem Cümlesi

İstanbul ilindeki eğitim amaçlı derneklerin işlevselliği ne durumdadır?

Alt problemler

- Eğitim amaçlı derneklerin kuruluş amaçları nelerdir?
- Dernek çalışanları dernek faaliyetlerinde yeterli imkânlarla sahip midir?
- Eğitim amaçlı derneklerde yönetim biçimi nasıldır?
- Eğitim amaçlı dernekler ne tür tanıtım faaliyetleri yapmaktadırlar?
- Eğitim amaçlı derneklerin faaliyetleri nelerdir?
- Eğitim amaçlı derneklerin diğer sivil toplum kuruluşları ile irtibatı nasıldır?
- Derneklerin yapısı nasıldır?
- Eğitim amaçlı dernekler kaynaklarını nasıl tedarik etmektedirler?
- Faaliyetleri yürütürken devlet desteği alınmakta mıdır?
- Eğitim amaçlı derneklerin faaliyetleri esnasında en çok karşılaştığı problem alanları nelerdir?
- Derneklerin uluslararası kuruluşların destekleri hakkındaki düşüncesi nedir?
- Derneklerin eğitim konusunda geleceğe dönük projeleri nelerdir?

Sayıtlar

- Görüşme yapılan dernekteki yönetici veya üyeler soruları samimiyetle cevaplamışlardır.
- Araştırmada örneklem evreni temsil etmektedir.

- Görüşme yapılan kişilerin soruları yanıtlayacak nitelikte oldukları öngörülmüştür.

Araştırmanın Sınırlılıkları

İstanbul ilinde faaliyet gösteren eğitim derneklerinin işlevsellik açısından incelenmesini sağlayan bu çalışmanın kapsamı 597 dernekten oluşmaktadır. Ancak belirtilen örneklem ile ilgili bazı kısıtlar bulunmaktadır. Araştırmada örneklemin kısıtlanmasını sağlayan unsurlar; derneklerin faaliyette bulunmaması, derneklerin aktif adreslerinde bulunmamaları, bilgi paylaşımında bulunmak istememeleri, derneklerin resmi olarak var olmalarına karşın eğitim alanında faaliyette bulunmamaları ve iletişim adreslerinin bulunmamasıdır.

İkinci Bölüm

Yöntem

Araştırmanın Modeli

İstanbul ilindeki eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından olan derneklerin işlevselliğinin araştırıldığı çalışmada araştırmanın modeli niteldir. Araştırmanın deseni ise fenomenoloji (olgu bilim) türündedir.

Olgu bilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanır. Ayrıca bize tamamen yabancı olmayan ancak tam olarak anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmada uygun bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Fenomenoloji (olgu bilimi) yönteminin kullanıldığı çalışmaların amacı, insanların bir olgu ya da durumun bir bölümünü anlamlandırma isteğidir. Fenomenoloji olgu ya da durumların kavramsallaştırılmasında kullanılmaktadır (Çepni, 2010).

Çalışma Grubu

İstanbul ilinde yer alan eğitim dernekleri sayısal bakımdan incelendiğinde; 2017 Kasım ayı itibari ile 597 adet faal eğitim derneğinin var olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamı dışında kalan dernekler örnekleme dâhil edilmemiştir. Çalışmada örneklemin belirlenmesi esnasında amaçlı örnekleme metodlarından maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Buradaki amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Görüşme yapılacak dernekler belirlenirken, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin yürüttüğü İstanbul Kalkınma Ajansı'nın desteklediği 'Mahallem İstanbul' projesinin İstanbul'da gelir dağılımıyla ilgili analiz sonuçları baz alınarak İstanbul ili sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi bakımından 7 bölgeye ayrılmış ve her bölgeden 5'er dernekle görüşme yapabilmek için randevu

alınmıştır. Toplam 35 dernekle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen görüşme verileri içerisinde soruları uygun şekilde cevaplamış olan 33 eğitim derneği çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Tablo 2

Çalışma Grubu

1 Altınbaşak Eğitim Ve Kültür Derneği Sultanbeyli	18 İrfan Eğitim Ve Araştırma Derneği (Çekmeköy)
2 Anadolu İlim Hizmet Kültür Ve Dayanışma Derneği Sultanbeyli	19 Fatih Eğitim Ve Öğretim Gönüllüleri Derneği
3 Anadolu Yakası Adıyamanlılar Derneği Sultanbeyli	20 Bilge Yolu Eğitim Kültür Ve Sosyal Yardımlaşma Derneği (Kâğıthane)
4 Ataşehir Atlas Yardım Derneği	21 Öncü Eğitim Derneği (Üsküdar)
5 Ataşehir Eğitim Derneği	22 Papatya Bahçesi Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma Ve Geliştirme Derneği (Ümraniye)
6 Avrasya Sivil Toplum Destekleme Ve Geliştirme Derneği (Fatih)	23 Pendik Cançesme Eğitim Ve Kültür Derneği
7 Başakşehir Kayaşehir Eğitim Kültür Yardımlaşma Çevre Ve Medeniyet Derneği	24 Pendik Deniz Yıldızı Derneği
8 Başakşehir Montessori Evi Derneği	25 Pendik İstanbul Gelişim Derneği
9 Beylikdüzü Kültür Ve Eğitim Derneği	26 Pendik Kars Ardahan İğdir Kültür Derneği
10 Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Merkezi (Beyoğlu)	27 Pendik Öncüler Eğitim Kültür Ve Yardımlaşma Derneği
11 Darüşşafaka Cemiyeti (Sarıyer)	28 Türk Dilini Tanıtma Derneği (Başakşehir)
12 Esenyurt Nas Eğitim Kültür Ve Yardımlaşma Derneği Yönetim Kurulu Başkanı	29 Ümraniye Genç Perspektif Derneği
13 Eyüp İlim Yayma Cemiyeti	30 Ümraniye Yenilikçi Eğitimciler Derneği
14 Hidayet Eğitim Kültür Derneği (Ümraniye)	31 Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Derneği (Kartal)
15 İgeder(Üsküdar)	32 Yaygın Eğitim Ve Kültür Derneği (Üsküdar)
16 İhsan Eğitim Kültür Ve Sosyal Yardımlaşma Derneği (Şişli)	33 Zeytinburnu Adnan Menderes Külliyesi Kültür Ve Demokrasi Platformu Derneği
17 İlme Hizmet Kültür Ve Dayanışma Derneği (Sultanbeyli)	

Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları

İstanbul ilinde yer alan eğitim derneklerinin işlevselliklerinin tespit edilebilmesi için yapılan bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Karasar, (2008)'a göre bu yöntem ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar sınırlandırılmış ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnekler. Görüşmede esasında görüşme formunda kullanılan

soruların bir kısmı Bertlek (2011)'in yapmış olduğu çalışmadan derlenmiştir. Diğer soruların oluşturulması ise alan yazın incelenmesi ile yapılmıştır.

Görüşme sorularının oluşturulmasında sosyal bilimci, sivil toplum uzmanı ve eğitim bilimci olmak üzere üç kişiden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formunda yer alan sorulardan iki tanesi diğer sorularla benzerlik gösterdiği gerekçesiyle formdan çıkarılmış olup; çıkarılan soruların yerine üç adet farklı soru eklenmiştir.

Yapılan görüşmelerde, soruların özellikle dernek yönetiminde yer alan kişiler tarafından cevaplanmasına dikkat edilmiştir. Görüşme esnasında sorular ve alt sorular ayrı ayrı olacak şekilde yöneltmiştir. Verilen cevaplar görüşmecilerden izin alındıktan sonra ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve kodlama yapmaya uygun olacak şekilde not edilmiştir.

Geçerlilik

Nitel araştırma yöntemlerinde araştırmanın geçerliliğinin sağlanması, araştırmacıların tarafsızlığı ile ortaya çıkmaktadır. Ayrıca veri toplama esnasında elde edilen verilerin belirsizlik durumunun en aza indirilmesi araştırmanın geçerliliği konusunda önemli bir yere sahiptir. Soruların oluşturulmasında, uygulanmasında, elde edilen verilerin kodlanmasında, analiz edilmesinde ve yorumlanmasında üç kişiden uzman görüşü alınmıştır.

Araştırma sorularının dernek temsilcileri tarafından yeterince doğru anlaşılıp anlaşılmadığı incelenmiştir. Yeterince açık ve anlaşılır olmadığı düşünülen sorular daha net hale getirilmiştir. Görüşme esnasında dernek temsilcilerinden izin aldıktan sonra ses kaydı yapılarak daha sonraki süreçlerde veri kaybı ve yanlış yorumlama ihtimallerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilmeye uygun olacak şekilde uzman görüşü eşliğinde kodlanmıştır.

Güvenilirlik

Nitel araştırma yöntemlerinde nicel araştırma yöntemlerinden farklı olarak kesinlik bulunmamaktadır. Nitel araştırmada yer alan soruların cevapları zaman, mekân ve cevaplayana göre farklılık göstermektedir. Nitel araştırmada dış güvenilirliğin sağlanması araştırmanın süreçleri net olarak aktarmasına bağlı olarak gelişmektedir.

Görüşme sürecinde elde edilen veriler uygun şekilde görüşme formuna kaydedilmiştir. Dernek temsilcilerinin izni ile aynı zamanda görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Görüşme sonucunda elde edilen veriler soruların bağlı bulunduğu başlıkları net olarak belirtecek şekilde kodlanmıştır. Meydana gelecek kodlama yanlısının önüne geçmek amacıyla kodlama sürecinde üç kişiden oluşan uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda temalar ve temaların altındaki kodlar yeniden gözden geçirilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü ile hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994)'in Güvenirlik Formülü = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) = 95/ 95+ 3 = 0,97 Formülden elde edilen sonuç doğrultusunda; uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasında % 97 oranında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlandığı görülmektedir. Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik sonucunun % 70'in üzerinde çıkmasının araştırmanın güvenilirliği için geçerli bir oran olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90 ve üzeri olması durumunda istenilen güvenilirliğin sağlanmış olduğu ifade edilmektedir (Saban, 2008).

Verilerin analizi

Araştırmada betimsel veri analizi tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz Yıldırım ve Şimşek (2003) tarafından 'çeşitli yöntemlerle toplanan verilerin belirli temalar aracılığı ile özetlenmesi ve yorumlanmasıdır'. Betimsel analiz 'nitel analiz türüdür' şeklinde açıklamaktadır. Betimsel analizde amaç elde edilen bulguların özetlenerek yorumlanmış bir şekilde sunulmasını sağlamaktır.

Görüşme sürecinde elde edilen kayıtlar ve formlar yazıya dönüştürülmüştür. Daha sonra sorular ve cevaplar gruplandırılarak her soru ve bağlı bulunan cevabın kategorize edilmesi sağlanmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen veriler önce kelimeler ile kodlanmış, daha sonra rakamlar aracılığı ile benzeştirilmiştir. Daha sonra görüşmecilere uygun sıra numaraları verilerek kodlama yapılmıştır. Kodlama işleminde 1'den 33'e kadar numara ataması yapılmıştır.

Cevapların uygun şekilde kodlanmasından sonra, tanımlayıcı istatistiklerden yararlanarak verilen cevapların yüzdelik (%) değerleri alınmıştır. Analiz süreçleri betimsel analiz ve istatistiki programlar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar üzerinden tekrar uygun kod kelimeler ile değiştirilerek son şekli

verilmiştir. Yorumlama sürecinde ise kodlanmış kelimelerin ifade ettiği anlamlar yüzdeler aracılığı ile açıklanmıştır.

Üçüncü Bölüm

Bulgular

İstanbul ilinde yer alan eğitim amaçlı derneklerin işlevselliğinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada veri elde edebilmek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen görüşme sonuçlarına uygun şekilde önce kodlamalar yapılmış olup, sonra elde edilen veriler daha önceden belirlenen alt temalara ve temalara göre özetlenip, yorumlanmıştır. Temalar ile ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Araştırmanın Temaları

Tablo 3

Eğitim Derneklerinin İşlevsel Olup Olmamasına İlişkin Temalar

ANA TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR		
AMAÇ	Sivil Toplumun Tanımı (rolü-hedefi)	Çözüm		
		Dayanışma		
		Fayda/hizmet		
		Sivil kuruluş		
		Yardım		
		Değer		
		Eğitim		
		İdealler		
		İşbirliği		
		Tüzük		
AMAÇ	Derneğin Amacı	Gelişim		
		Eğitim		
		Eğitim-Kültür		
		Fırsat Eşitliği		
		İdealist		
		Kültür		
		Derneklerin Hedeflerine Ulaşmada İmkânlara Sahip Olma Durumu	Derneklerin Hedeflerine Ulaşmada İmkânlara Sahip Olma Durumu	İmkânı olan
				Kısmen imkânı olan
				Çeşitli sebeplerden dolayı imkânı olmayan
		Derneğin Başarı Konumu	Derneğin Başarı Konumu	Başarılı
Kısmen başarılı				
Başarısız				

Tablo 3 (devam)

Eğitim Derneklerinin İşlevsel Olup Olmamasına İlişkin Temalar

		Demokratik
		Özgür/bağımsız
	Derneklerin Yönetim Şekli	Katılımcı/açık
		Çoğulcu
		Belli bir zümre
		Cevap yok
	Demokratik Özellikleri	Halkın istekleri konusunda hassasiyet gösterme
		Üye olma
		Farklı düşüncelere saygılı olma
		Yazılı, görsel ve medya
		Sosyal medya
	Tanıtım Faaliyetleri	Kişisel bilgilendirme
		Diğer kanallar
		Açık hava reklamcılığı(outdoor)
		Yapılan etkinlikler
		Seminer ve konferanslar)
	Faaliyet Çeşitleri	Bilgilendirici faaliyetler
		İzleme faaliyetleri
		Yardım etmeye dönük
		Kurslar
		Kırtasiye yardımı
		Öğrenci yetiştirme kursları
		Projeler
	Eğitim Alanındaki Katkıları	Giyecek yardımı
		Seminer-konferanslar
		Okuma yazma kursları
		Burslar
		Pansiyon ve yurtların fiziksel eksikliklerini gidermek
		Fikir alışverişi
	STK'lar İle İletişim Durumları	İletişim yok
		Kısıtlı iletişim
		Ortak faaliyet
		Üye sayısı 10'dan az olan
		Üye sayısı 10-50 arası olan
		Üye sayısı 50'den fazla olan
	Derneğin Demografik Bilgileri	Üyelerden eğitim alanında tecrübesi olanların istatistiği
		Rapor hazırlama
		Savunuculuk
		Gündem oluşturma
		İmza kampanyaları düzenleme, miting, toplantı vb., etkinlikler
		Bakanlığın bir uygulamasını tenkit edici bir etkinlik yapma
		Yerel eğitim sorunlarını izleme, gerekli yerlere mail atma veya eğitim ile ilgili problemleri milletvekilleri ile görüşme
		Okul açma veya açtırma
		Sivil toplumcu bir yapımız yok
		Örnek alınan yok
	Örnek Alınan Ulusal Ya Da Uluslararası Dernek	Özgün/orijinal
		Ortak payda
		Amaç

Tablo 3 (devam)

Eğitim Derneklerinin İşlevsel Olup Olmamasına İlişkin Temalar

İŞLEYİŞ	Derneklerin Kaynakları Tedarik Etme Yöntemleri	Bağışlar (üye ve kurum)
		Aidatlar
		Sponsorlar
		Proje gelirleri
		Kira gelirleri
	Devletten Destek Alma Konusundaki Görüşleri	Ürün satma
		Öz kaynaklar
		Sağlık hizmetleri
		Çay-sergi-kermes
		Destek ihtiyacı yok
Derneklerin Yaşadıkları Sorunlar	Destek olmamalı	
	Eğitim	
	Ekonomik	
	Faaliyet desteği	
	Bürokratik	
Tüzüğe Uyuma Durumları	Diğer dernek uygulamaları	
	Ekonomik-bürokratik	
	Ekonomik kısıtlar	
	Gündem	
	Katılımcı-ekonomik	
	Problem yaşanmamaktadır	
	Tüzüğün dışına çıkmıyoruz	
	Kısmen uyuyoruz	
	Tüzüğe uymuyoruz	

Araştırmada amaç, politika, yapı ve işleyiş olmak üzere dört ana tema belirlenmiştir. İlgili araştırmada AMAÇ temasında sivil toplumun tanımı, derneğin amacı ile hedeflere ulaşmada imkân bulma durumu ve derneğin başarısı gibi alt temalar oluşturulmuştur.

Derneklerin POLİTİKA temasında, derneklerin yönetim şekli, demokratik özellikleri, tanıtıma yönelik faaliyetleri, faaliyet çeşitleri, eğitim alanına sundukları katkı ve diğer STK'lar ile iletişim durumları gibi alt temalar oluşturulmuştur.

Derneklerin YAPISI temasında, derneklere ait demografik bilgiler, sivil toplumcu olup olmamaları konusu ve örnek alınan ulusal veya uluslararası dernek konularında alt temalar oluşturulmuştur.

Son olarak derneklerin İŞLEYİŞ temasında ise derneklerin kaynaklarını bulma yöntemleri, devlet desteği alma konusundaki görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve tüzüğe ne ölçüde uydukları konusunda alt temalar oluşturulmuştur. Buna ek olarak derneklerin geleceğe dönük projeleri ile uluslararası kuruluşların dernekler hakkındaki desteklerinin olup olmaması hakkında detaylı bilgiler alınmıştır.

Verilen cevapların hangi kod alanlarında dağıldığını tespit etmek amacı ile yüzde ve frekans analizi yapılmıştır. Yapılan frekans analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

STK'ların amacı

Eğitim amaçlı derneklerle yapılan görüşmelerde dernek yetkililerine amaca ilişkin olarak ‘*Sivil toplum kuruluşu kavramı sizin için ne anlam ifade etmektedir? STK'ların hedef ve rolleri neler olmalıdır? Derneğinizi kuruluş amacı nedir? Tek bir kelime ile derneğinizi tanımlamak isterseniz, hangi kelime sizin için daha uygun olur? Derneğin amaçları doğrultusunda faaliyetlerde bulunabilmek için yeterli imkânlara sahip misiniz? Derneğinizi proje, etkinlik ve toplumsal fayda yönünden başarılı buluyor musunuz?*’ şeklinde sorulara yanıt vermeleri istenmiş olup, verilen yanıtlar sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Derneklerin kuruluş amaçlarına ilişkin bulgular

Tablo 4

Sivil Toplum Kuruluşu Kavramının İfade Ettiği Anlam

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Değişkenler	Çözüm	4	12,1
	Dayanışma	9	27,3
	Fayda/Hizmet	14	42,4
	Sivil Kuruluş	3	9,1
	Yardım	3	9,1
	Toplam	33	100,0

Görüşme yapılan derneklerin sivil toplum kuruluşu kavramını ne şekilde algıladıkları ve anlamlandırdıklarını tespit edebilmek amacıyla yöneltilen “sivil toplum kuruluşu kavramı sizin için ne anlam ifade etmektedir?” sorusuna verilen cevaplar ile ilgili bilgiler Tablo 4’te yer almaktadır.

Araştırmada yer alan derneklerin %12,1’i sivil toplum kuruluşu kavramını çözüm üreten kuruluşlar olarak algılamakta, %27,3’ü toplumsal dayanışma aracı, %42,2’si toplumsal problemler konusunda fayda ve hizmet sağlayan kuruluşlar, %9,1’i devletten ve siyasetten bağımsız sivil kuruluşlar, %9,1’i ise dezavantajlı bireylere yardım amaçlı kuruluşlar olarak anlamlandırmaktadır. Ayrıca derneklerin çok büyük bir kısmı sivil toplum kuruluşlarını “resmi kurumların

ulaşamadığı noktalardaki problemlerin giderilmesi amacıyla faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlar” olarak anlamlandırdıkları görülmüştür.

33 numaralı görüşmeci sivil toplum kuruluşu kavramı ile ilgili olarak “Kısaca ifade edecek olursak sivil toplum örgütleri halkla devleti idare edenler arasında bir köprü vazifesi gören, yöresel sorunlar, sosyal meseleler, ekonomik meseleleri daha somut hale getirerek birlik ve beraberlik çerçevesi içerisinde yetkili makamlara taşıyan bir nevi aracı görevi üstlenen ve son derece faydalı olduğuna inandığımız kuruluşlardır” şeklinde açıklama yapmıştır. Görüşmecinin STK’ları sorunların giderilmesinde toplum ile resmi kurumlar arasında bir kanal olarak değerlendirdiği görülmektedir.

11 numaralı görüşmeci “Dünyanın her yerinde ihtiyaç sahibi herkesin hak ettiği yaşama ulaşması için mücadele eden, toplumsal sorunların çözümünde görev üstlenen, toplumsal fayda yaratan sivil örgütlenmeleri ifade etmektedir” şeklinde görüş bildirerek STK’ların toplumsal problemlerin çözülmesinde rol oynayan toplumsal faydayı gözeten sivil örgütler olmasına değinmektedir.

13 numaralı görüşmeci “STK kavramının iki tane anlamı var. Türkiye’de bu anlamda kurulmuş STK’lar var. Birincisi batılı anlamda bir grubun haklarını savunmak ya da bir gruba hak alanı açmak o grubun faydasına taleplerde bulunmak için oluşturulmuş genelde baskı grupları olarak kullanılıyor yaygın anlamda yani bir grup için talep etmek karşı tarafta almaya çalışmak ama bizim coğrafyamızda vakıf olarak çalışan kurumlara da STK deniliyor. Bu kuruluşların diğerinden farkı vakıf olarak çalışan kurumlarda ürettikleri kaynağı kamu yararına aktarmak şeklinde bir uygulaması var. Yani birisi gruba bir şeyler almayı hedeflerken diğeri kaynağı üretilip vermek üzerine mantık olarak yapılmış. Bizler klasik İslam Osmanlı geleneğinden gelen vakıf anlayışı ile çalışan sivil toplum kuruluşuyuz” şeklinde görüş bildirerek STK kavramına farklı anlamların yüklendiğine, kimi STK’ların savunma veya kendisine fayda amaçlı kurulduğunu; kimi STK’ların ise bir şeyler üretilip bunu kamu yararına aktardığını ifade etmiştir.

18 numaralı görüşmeci ise “Bence toplumun eksik kaldığı yönleri tamamlamak, STK’lar devletin eksik kaldığı, yetmediği durumlarda eksiklikleri

tamamlamak için ortaya çıkmıştır” şeklinde görüş bildirerek sivil toplum kuruluşlarının resmi kurumları tamamlayıcı bir görev üstlendiğini ifade etmiştir.

Tablo 5

Sizce Sivil Toplum Kuruluşlarının Hedefleri

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Değişkenler	Çözüm	5	15,2
	Değer	5	15,2
	Eğitim	6	18,2
	Fayda	5	15,2
	Gelişim	4	12,1
	Hizmet	8	24,2
	Toplam	33	100,0

Görüşme yapılan dernek temsilcilerine yöneltilen “Sizce Sivil Toplum Kuruluşlarının Hedefleri Neler Olmalıdır?” sorusuna verilen cevaplar ile ilgili bilgiler Tablo 5’te yer almaktadır. Temsilcilerin % 15,2’si derneklerin hedeflerinin toplumsal sorunların çözümüne odaklanmak olması gerektiğini ifade ederken, %15,2’si toplumsal değerlere (kültür, din, tarih vb.), %18,2’si eğitim alanında yaşanan problemlere, %15,2’si topluma fayda sağlayıcı aktivitelere, %12,1’i bireysel ve toplumsal anlamda gelişim, fırsat eşitliği ile ilgili konulara ve %24,2’si ise toplumsal hizmete odaklanılması gerektiğini ifade etmiştir. Dernek temsilcilerinin verdikleri cevapların büyük oranda “toplum” bazında bir hedefleme belirtirken “bireysel” hedeflemelerin çok düşük oranda olduğu görülmüştür.

1 numaralı dernek temsilcisi “Sizce sivil toplum kuruluşlarının hedefleri neler olmalıdır?” sorusuna *“halka hizmet ve amaçları doğrultusunda faaliyet göstermek”* cevabı verirken, 3 numaralı dernek temsilcisi *“daha kaliteli bir yaşam, daha yaşanabilir bir dünya”* cevabını vermiştir. Bireysel anlamda hedeflere işaret eden 20 numaralı temsilci *“Devletin göremediği ya da yetişemediği bölgelerde ihtiyaç sahiplerine imece usulü yardım faaliyetlerinde bulunmak, sosyal faaliyetler düzenleyerek bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunmak, bireylerin ahlaki ve manevi gelişimlerine katkıda bulunmak”* şeklinde görüş bildirerek sivil toplum kuruluşlarının olumlu yönde katkılarına vurgu yapmıştır.

10 numaralı dernek temsilcisi *“Her sivil toplum kuruluşu tüzüğünde hedefini belirtir. Ama bu muhakkak ki kamu yararına olmalıdır. Kamu ile ilgili toplumu*

ileriye götürücü, insanları daha mutlu edici, çevreyi koruyucu, doğrudan, iyiden, güzelden daha ileriye gitmekten yana bir yapı olmalıdır. Tabi ki herkes her düşünce etrafında örgütlenebilir. Ama benim gerçek bir sivil toplumdaki hedefler bunlar” şeklinde görüş bildirmiştir. Dernek temsilcisinin açıklamalarının sosyal sorumluluk yönü ağır basmaktadır.

11 numaralı dernek temsilcisi “*İçinde buldukları toplumlardaki sorunlara karşı toplumsal bilinci yükseltmek ve bu sorunların çözümü için projeler geliştirip, yine toplumun desteğiyle bunları hayata geçirmek” şeklinde cevap vermiştir. Toplumsal bilinç için çabalara yönelik bir isteğin olması gerektiğini ifade etmiştir.*

13 numaralı dernek temsilcisi “*Devlet eliyle yapılamayacak alanlarda daha çok tamamlayıcı olan toplumun ihtiyaçlarını daha farklı şekilde fark edip bu ihtiyaçları karşılamaya çalışan yardımcı bir kurumdur. Aslında özü itibari ile toplumdaki gönüllülüğü kaynakların faydalı işlere yönlendirilmesi, insanların bağıştan tutun da kendi emeklerini toplum faydasına kanalize etmesine olanak sağlayan yapılardır” şeklinde görüş bildirmiştir. Temsilcinin açıklamasında devletin eksik kaldığı alanlarda toplumsal kaynakların doğru kullanılması vurgusu bulunmaktadır.*

31 numaralı dernek temsilcisi “*Toplumun beklentilerini göz önüne alarak düşünceler üretmeli. Çalıştıkları alanla ilgili politikacılara fikirler vermeli. Devlet ve millet menfaatlerini koruyucu ve geliştirici çalışmaları hedeflemeli” şeklinde görüş bildirmiştir. Toplumsal fikirlerin üretilmesi, toplum ve kurumların menfaatlerinin gözetilmesi yönünde vurgu yapmıştır.*

Son olarak ise 33 numaralı dernek temsilcisi ise derneklerin hedeflerine daha kapsamlı bir bakış açısıyla yaklaşarak “*STK’ların hedeflerine geçmeden önce hitap ettikleri alanlara bakmak lazım. STK’lar sosyal amaçlı, eğitim amaçlı, yöresel amaçlı vb. olabilir. Bunların ortak noktası bu aziz vatanın birliği beraberliği noktasında daha refah bir yaşam sürmemiz açısından anayasal çizgide hizmetlerde bulunurlar. Bu menfaat beklemeksizin bir amaç uğrunda mücadele etmekten geçer. Maalesef kurulan derneklerin çoğunluğu tabela derneği olmaktan öte geçememiştir. Yani birçoğunun faaliyetleri yok. Bazı dernekler ise özellikle yöresel olan hemşeri dernekleri, yöneticilerin egolarını tatmin etmek için*

kurulan faaliyet gösteren derneklerdir. Bunların bazıları muhakkak faydalıdır ancak çoğunluğu belirttiğim şekildedir. Kontrolsüzlük olduğu açıktır. Dernekler olarak birçok konuda eksikliklerimiz mevcuttur. Yöresel olanlarda bu durum daha fazla. Devletimizin bu konuda daha çok ilgi ve alaka göstereceğine inanıyorum” şeklinde açıklamalar yapmıştır. Dernek temsilcisinin açıklamasından “diğer derneklerin yeterince üretken olmadıkları” yönünde bir çıkarım yapmak mümkündür.

Tablo 6

Sivil Toplum Kuruluşlarının Rollerini

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Problemlerin Çözümlemesi	10	30,3
Değerlerin Korunması	5	15,2
Eğitim	3	9,1
Toplumsal Fayda/Hizmet	3	9,1
Değişkenler Toplumsal Hizmet	2	6,1
İdeolojik Temelli İdealler	3	9,1
İşbirliği	2	6,1
Tüzükte Belirtilen Amaç	5	15,2
Toplam	33	100,0

Görüşme yapılan dernek temsilcilerine yöneltilen “Sivil Toplum Kuruluşlarının Rollerini Neler Olmalıdır?” sorusuna verilen cevaplar ile ilgili bilgiler Tablo 6’da yer almaktadır. Temsilcilerin %30,3’ü toplumsal problemlerin çözümlenmesinde, %15,2’si toplumsal ve kültürel değerlerin korunması ve yayılmasında, %9,1’i eğitim alanında, %9,1’i topluma fayda ve hizmet sağlayıcı aktivitelerde, %6,1 sadece toplumsal hizmet alanında, %9,1’i ideolojik temelli ideallerin gerçekleştirilmesi konusunda, %6,1’i işbirliği konusunda, %15,2’si ise derneklerin tüzüklerinde yer alan amaçlar doğrultusunda rollerinin gerçekleştirilmesi gerektiği görüşünü belirtmiştir.

6 numaralı dernek temsilcisi sivil toplum kuruluşlarının rollerinin “*sivil toplum kuruluşunun rolü, çarpıklıkları tespit edip, bunlara çözüm odaklı olması*” gerektiği konusunda görüş bildirmiştir. 26 numaralı dernek temsilcisi “*maddi ve manevi katkı sağlamak, kültürel bağları korumak-kurmak*” şeklinde görüş bildirmiştir. Dernek temsilcileri toplumdaki eksiklerinin tamamlanması yönünde rollerinin olduğunu ifade etmektedir.

10 numaralı derneğin roller hakkındaki açıklaması “*hedefler doğrultusunda çalışmak, projeler yapmak, bunun için tabi ki gönüllü sayısını arttırmak, gerekli kaynakları bulmak, kamuoyu oluşturmak, oluşturulan kamuoyunu gerekirse asıl sorun çözümünde yetkili yerlere baskı unsuru olarak kullanmak, yani toplumsal sorunları tespit etmek, elini taşın altına koymak, sorunun çözümü için gönülden çalışmak*” şeklindedir. Temsilci derneklerin roller açısından denetleyici ve düzenleyici yapıda olmaları gerektiğini savunmaktadır.

11 numaralı dernek “*sivil toplum kuruluşları, topluma örnek yapılar olmalı... “eşitlikçi”, “saydamlık” ve “hesap verilebilirlik” ilkelerinden asla taviz vermeden, toplumun gelişimi ve toplumsal sorunların çözümünde üstlerine düşen görevleri yerine getirmeliler*” şeklinde açıklama yapmıştır. Açıklamalarda eşitlikçi, şeffaf ve hesap verebilirlik ilkeleri dikkat çekicidir.

Son olarak 13 numaralı dernek ise “*daha ileriye taşınmasında daha dinamik hale gelmesinde bir takım olumsuzlukların giderilmesinde imkânların her tarafa daha eşit şekilde adil şekilde ulaşmasına katkı sağlamak, toplumun ufkunu açmak, toplumun değerlerini güçlendirmek, onları bir arada tutmak ana üst hedefleri olabilir. Alt hedefler ise STK kendini tanımladığı alanla ilgili o dediğimiz faydaları sağlar. Derneğimiz eğitim alanında faaliyet gösteren bir kuruluştur. Dolayısıyla imkânı zayıf olan öğrencilerin barınma problemlerini çözer. İmkânı kıt olan öğrencilere burs verir. Daha üst seviyede eğitim almak isteyen öğrencilere ise akademik anlamda hem danışmanlık yapar hem de maddi olarak destek verir*” şeklindeki açıklamasıyla fırsat eşitliği vurgusunda bulunmuştur.

Tablo 7

Derneğinizi Kuruluş Amacı ve Derneği Tek Kelime ile Tanımlama

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Değişkenler	Eğitim	20	60,6
	Eğitim-Kültür	6	18,2
	Fırsat Eşitliği	2	6,1
	İdealist	2	6,1
	Kültür	3	9,1
	Toplam	33	100,0

Dernek temsilcilerine yöneltilen “Derneğinizi Kuruluş Amacı Nedir? Tek Bir Kelime İle Derneğinizi Tanımlamak İsteseniz, Hangi Kelime Sizin İçin Daha

Uygun Olur (Yardım Derneği, Eğitim, Kültür, Mezun Derneği, Tarih Derneği)?" sorusuna verilen cevapların ortalamaları Tablo 7'de yer almaktadır.

Dernek temsilcilerinin %20'si derneklerini eğitim alanında faaliyet göstermek amacıyla kurulmuş ve eğitim derneği olarak tanımlarken, %18,2'si hem eğitim hem kültür, %6,1'i fırsat eşitliğinin sağlanması, %6,1'i belirli bir ideolojik ideal yönünden kurulmuş, %9,1'i ise kültürel faaliyetler ve kültürün korunması amacıyla kurulmuş bir dernek olarak tanımlamaktadır.

3 numaralı dernek temsilcisi derneğin amacı ve derneğin tanımlaması için "*Anadolu yakasında bir araya gelip; kültürü yaşatmak, değerleri nesillere aktarmak. Tek kelime ile eğitim derneği*" şeklinde açıklamada bulunmuştur. Açıklamada derneğin amacı kültürel unsurlara dayanırken derneğin faaliyetleri ise eğitim üzerine temellendirilmiştir. 15 numaralı dernek temsilcisi "*öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırmak için çalışmalar yapıyoruz*" şeklinde açıklamada bulunmuştur. Derneğin hedef kitlesi öğretmenler olarak belirlenmiştir.

24 numaralı derneğin temsilcisi "*amaç: Atatürk ilkeleri doğrultusunda laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti içinde yaşayan kadın ve çocukları aydınlatmak, onları desteklemek*" şeklinde açıklamada bulunarak derneğin bir ideoloji temeline dayandığını ifade etmiştir.

10 numaralı dernek temsilcisi "*tüzüğümüzde şöyle der; Atatürk ilke ve devrimlerini korumak ve geliştirmek ve çağdaş bir eğitimle çağdaş bir topluma ulaşmak, yani ana hedefi çağdaş bir topluma ulaşmaktır. Bunun için de eğitim yöntemidir. Cumhuriyetin kuruluş ilkelerine muhakkak değer verir korur. İnsan haklarından yana, emekten yana, kadın ve çocuk hakkından yana birçok çalışma alanında tüzükte belirtilmiştir. Tek kelime ile insanca yaşam...*" şeklinde açıklama yaparak tüzüklerinde bu durumun vurgulandığını belirtmiştir.

13 numaralı dernek temsilcisi "*amaç: eğitim sisteminde normal fen ve sosyal bilimlerin yanında inanç ve değer eğitiminde topluma kültür eğitiminin aktarılması noktasında katkı sağlamayı hedeflemiştir. Özelinde de imam hatip okullarının hem okul binası hem de yurt binası hem de öğrenci ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuştur*" şeklinde açıklamada bulunmuştur. Ayrıca eğitim derneği olduklarını da belirtmiştir.

20 numaralı dernek temsilcisi ise “eğitim derneği, amacı ise bulunduğu bölgedeki maddi durumu iyi olmayan öğrencilere gerek ders etütleriyle başarı durumunun, gerekse sosyal faaliyetlerle de toplumdaki konumunun diğer öğrencilerle aynı seviyeye gelebilmesine ortam sağlamak” şeklinde açıklama yaparak toplumsal refaha vurgu yapmıştır.

Dernek çalışanlarının dernek faaliyetlerindeki imkânlarına ilişkin bulgular

Tablo 8

Derneğin Amaçları Doğrultusunda Faaliyetlerde Bulunabilmek İçin Yeterli İmkânlara Sahip Olma

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Değişkenler	Yeterli İmkânı Olan	6
	Yeterli İmkânı Olmayan	13
	Kısmen imkânı Olan	14
	Toplam	33
		100,0

Dernek temsilcilerine yöneltilen “Derneğin Amaçları Doğrultusunda Faaliyetlerde Bulunabilmek İçin Yeterli İmkânlara Sahip Misiniz?” sorusuna, temsilciler tarafından verilen cevaplar ile ilgili bilgiler Tablo 8’de yer almaktadır.

Dernek temsilcilerinin %18,2’si dernek faaliyetlerini yerine getirmek adına yeterli imkânlara sahip olma konusunda olumlu görüş bildirirken, %39,4’ü yeterli imkâna sahip olmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca temsilcilerin %42,4’ü ise imkânların kısmen yeterli olduğu şeklinde görüş bildirmiştir.

Görüşme yapılan 6 numaralı derneğin temsilcisi yeterli imkâna sahip olma konusunda “*derneğin amaçları doğrultusunda faaliyetlerde bulunabilmek için yeterli imkânlara sahip değiliz, ama bulduğumuz yöntemlerle ürettiğimiz projelere sponsorlar vasıtası ile çözüme imkânları yaratmaya çalışıyoruz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Dernek temsilcisi imkân oluşturabilmek adına farklı faaliyetler yapmaktadır.

7 numaralı dernek temsilcisi “*Sahip değiliz. Toplumda önemli bir boşluğu doldurmaya çalışıyoruz. Fakat devletten yeteri kadar destek alamıyoruz. Bu noktada iş adamlarından destek almaya çalışıyoruz*” şeklinde açıklamada bulunarak yeteri kadar destek alamadıklarına vurgu yapmıştır.

21 numaralı dernek temsilcisi “Yeterli imkân kelimesi derneğin kendisinin oluşturduğu bir kelime klasik olarak mesela şunu söyleyebilirim ama bize çok inandırıcı gelmiyor bu. Maddi olarak yeterli imkânlara sahip değiliz. Ama sivil toplumun zaten mantalitesi kendi fırsatlarını, imkânlarını, hedeflerini kendisi oluşturması olarak düşünüyoruz. Derneğimizi bu amaçlar doğrultusunda kurduk. Tabi ki belli sınırlılıklarımız var. Ulaştığımız kitleye tamamen ulaşabilmek için yeterli maddi imkânlara sahip değiliz ama potansiyele sahibiz. Bu potansiyel de bizim sürekli motivasyonumuzu sağlayarak çalışmamıza katkı sağlıyor” şeklinde açıklama yapmıştır. Yapılan açıklamada derneklerin kendi potansiyelini kullanması durumunda yeterli imkânlara sahip olabilecekleri görüşü vardır.

24 numaralı dernek temsilcisi “maddi olarak hayır. Çalışanlar olarak dernek üyeleri konusunda evet” şeklinde açıklamada bulunmuştur. 16 numaralı dernek temsilcisi “herhangi bir kurumdan yardım almamamıza rağmen gönüllülerimizin desteğiyle yılın tümünde etkin faaliyetlerimizi yapabilecek etkinliğe sahibiz” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Kısmen yeterli olduğunu düşünen derneklerin genel olarak ekonomik konulardan dolayı şikâyetçi oldukları da görülmektedir.

30 numaralı dernek temsilcisi ise “Sahip değiliz kendi çabalarımız ile bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. AB projelerinden hibe alarak ayakta duruyoruz” şeklinde açıklama yaparak derneğin fonlarının uluslararası kaynaklardan da beslendiğini ifade etmiştir.

Tablo 9

Derneği Proje, Etkinlik ve Toplumsal Fayda Yönünden Başarılı Bulma

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Değişkenler	Başarılı	17
	Başarısız	6
	Kısmen Başarılı	10
	Toplam	33

Dernek temsilcilerine yöneltilen “Derneğinizi Proje, Etkinlik ve Toplumsal Fayda Yönünden Başarılı Buluyor Musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile ilgili verilen bilgiler Tablo 9’da yer almaktadır.

Dernek temsilcilerinin %51,5’i kendilerini yeterli olarak gördüklerini ifade ederken, %18,2’si kendilerini yeterli olarak görmemektedir. Temsilcilerin

%30,3'ü ise derneklerini proje, etkinlik ve toplumsal fayda yönünden kısmen başarılı olarak görmektedir.

Görüşme yapılan 10 numaralı dernek; derneğin proje, etkinlik ve toplumsal fayda yönünden değerlendirmesini *“çok başarılı buluyorum. Ama biz mükemmeliyetçi bakıyoruz. Kendimizi eleştiriyoruz. İç eğitimler, iç denetimler yapıyoruz. Daha da başarılı olmak için kapasitemiz var bunu kullanmalıyız”* şeklinde yapmıştır. Dernek temsilcisi, kendilerini başarılı bulmakla birlikte daha iyisini yapabileceklerini de ifade etmektedir

23 numaralı dernek temsilcisi *“eğitim açısında evet”* şeklinde cevap vermiştir. Derneklerin genel olarak eldeki imkânlar açısından kendilerini başarılı olarak tanımladıkları görülürken bazı derneklerin ise daha faydalı işler yapmaları gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir.

21 numaralı dernek temsilcisi *“Proje yönünden çok yetkin değiliz bizim proje üretmememizden değil değerlendirenlerin objektif davranmamasından kaynaklı bu durum. Etkinlik başarılı, toplumsal fayda yönünden başarılı”* şeklinde açıklamada bulunmuştur. Temsilci kendilerini başarılı görmekle birlikte proje konusunda değerlendirenleri objektif bulmamaktadır.

28 numaralı dernek temsilcisi ise *“Amacımız, Türkiye'ye gelmiş yabancılara Türk dilini tanıtmak ve öğretmektir. Bu alanda yeniyiz, fakat amacımız toplumsal fayda sağlamaktır. Henüz önemli bir başarı yakalayamadık”* şeklinde açıklama yaparak yeni olmalarından kaynaklı bir başarısızlığın olduğunu ifade etmiştir.

Derneklerin yönetim biçimi

Eğitim amaçlı derneklerle yapılan görüşmelerde dernek yetkililerine derneklerin politikası konusunda bilgi sahibi olabilmek için *“Derneğinizin yönetim biçimini nasıl ifade edersiniz? Derneğinizin tanıtımını nasıl yapıyorsunuz? Derneğinizde ne tür faaliyetlerde bulunuyorsunuz? Eğitime en çok hangi alanda katkıda bulunuyorsunuz? Derneğinizin diğer sivil toplum kuruluşları ile irtibatı ne derecededir? Ne tür iletişim ve işbirliğinde bulunuyorsunuz?”* şeklinde sorulara yanıt vermeleri istenmiş olup, verilen yanıtları sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Derneklerin yönetim biçimine ilişkin bulgular

Tablo 10

Eğitim Amaçlı Derneklerin Yönetim Biçimi

		Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Değişkenler	Demokratik	22	66,66
	Özgür/Bağımsız	1	3,03
	Katılımcı/Açık	4	12,12
	Çoğulcu	1	3,03
	Belli Bir Zümre	4	12,13
	Cevap Yok	1	3,03
	Toplam	33	100

Dernek temsilcilerine “Üye oldukları derneklerin yönetim biçimini tanımlamaları istendiğinde” farklı cevaplar alınmıştır. İlgili sonuçlar Tablo 10’da yer almaktadır. Dernek üyelerine derneklerin yönetim biçimi hakkında bilgi vermeleri istendiğinde ‘demokratik, özgür/bağımsız, katılımcı/açık, çoğulcu, belli bir zümreye ait’ şeklinde açıklama yapan üyeler olduğu gibi yeni kurulan bazı dernekler genel kurul yapmadıkları için cevap vermekten kaçınmışlardır. Ayrıca bazı dernekler demokratik olduklarını ancak katılımcı sayısının düşük olduğu için ve dernek üyelerinin çalışmak istememesinden dolayı yönetimde hep aynı kişilerin görev almak zorunda kaldığı şeklinde görüş bildirmiştir. Derneklerin yönetim biçimlerine dair bilgi alınan görüşmecilerden; 22 tanesi demokratik, 1 tanesi özgür bağımsız, 4 tanesi katılımcı ve açık bir yönetim biçimlerinin olduğuna vurgu yaparken, 1 tanesi çoğulcu, 4 tanesi de katılımcı azlığından ve üyelerin görev almak istememelerinden dolayı yönetimin belli kişilere/zümreye ait olduğu konusunda fikir beyan etmiştir.

13 numaralı dernek temsilcisi “*Düzenli olarak kongreler yapılır, illerdeki delegeler toplanır, orda yönetim kurulu topluluğun onayına çıkar. Delegelerin oyu ile yönetim kurulu yenilenir*” şeklinde açıklama yaparak demokratik yönlerine vurgu yapmıştır.

31 numaralı dernek temsilcisi “*Üyelerimizin tamamının fikir ve görüşleri dikkate alınır. Kararlarımız daha çok eğitim üzerine olduğu için her düşünceyi önemseriz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Temsilcinin ifadesinden hoşgörülü bir yapıya sahip oldukları anlaşılmaktadır.

10 numaralı dernek temsilcisi “Şöyle; en alttan itibaren genel merkeze kadar herkesin katılabileceği mekanizmayı kurduk yani herkesin düşüncesini ifade edebileceği ve karşılığını bulabileceği bir mekanizmamız var. Şubelerde üye toplantıları var. Seçilen üyeler bölgesel toplantılara katılır. Bölgesel toplantılardan sonra şubeler toplantı yapar şubeler toplantısında belirlenen hedefleri genel merkez değerlendirerek demokratik biçimde ortak akıl olarak karar alır. Dolayısıyla bu sistemde her bir üyenin görüşü merkeze kadar gelir. Merkez de her üyenin görüşüne göre birikimlerinden hareketle düşünceleri değerlendirerek ortak karar alır. Merkez liderlik görevi üstlenir ve yürütür. Belli sistem içinde tam katılım mekanizmasını kurduktan sonra yönetim kurulu ile yani eğer zümre denilirse yönetim kurulu ile denilebilir. şeklinde açıklama yapmıştır. Açıklamadan görüldüğü üzere, dernek üyelerinin aktif olarak yönetime görüş bildirebilecekleri bir sistem mevcuttur.

30 numaralı dernek temsilcisi “demokratiğimiz ancak hep belli kişiler yönetimde görev alıyor görev değişimi yapılıyor ancak sayımız çok değil ve görev almak isteyenler sınırlı oluyor. Biraz çalışmaya bağlı.” şeklinde görüş bildirmiştir. Temsilcinin ifadesinden üyelerin görev almaktan kaçındığı anlaşılmaktadır.

11 numaralı dernek temsilcisi “Cemiyetin geleceğini ilgilendiren tüm kararlar genel kurulda üyelerin oylamasıyla alınmakta” şeklinde görüş bildirerek demokratik yönlerine değinmiştir.

6 numaralı derneğin temsilcisi tarafından konuyla ilgili olarak şu şekilde açıklama yapılmıştır; “Derneğimiz demokratik bir şekilde yönetilmektedir. Örnek verecek olursak projeler üretilirken, yönetim kurulu üyelerinin görüşleri alınır, eleştiriler doğrultusunda projelere yön verilir. Yönetimde olgunlaşan projeler, daha sonra sponsor olması muhtemel kişi ve kurumlara verilerek eleştirilmesi ve olgunlaştırılması sağlanır. Temsilcinin ifadesinden şeffaf ve eleştiriye açık bir yönetim tarzının olduğu belirtilmiştir.

18 numaralı derneğin temsilcisi “istişare yapılır, çoğunluğun dediği oluyor” şeklinde açıklama yapmıştır.

16 numaralı dernek temsilcisi ise konu ile ilgili olarak “özgür ve bağımsız bir yönetim biçimini benimsediklerini vurgulamıştır.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Temsilcilerin ifadelerinden demokrasi kavramına verdikleri önem anlaşılmaktadır.

Tablo 11

Derneğin Demokratik Özellikleri

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Değişkenler	Hassasiyet gösteren	7	21,22
	Üye olma	15	46,45
	Farklı düşüncelere saygılı olma	11	33,33
	Toplam	33	100,0

Dernek temsilcilerine “Derneklerin demokratik özellikleri ile ilgili bilgi vermeleri istendiğinde” farklı cevaplar alınmıştır. İlgili sonuçlar Tablo 11’de yer almaktadır. Derneklerin demokratik özellikleri incelendiğinde ‘eleştiriye ve farklı görüşlere açık-saygılı olan, üye olma ile ilgili derneğin ilke ve amaçlarına uyan herkesin üye olabileceği ayrıca üyelerden her birinin düşüncesinin eşit olduğu yönünde görüşler beyan edilmiştir. 24 numaralı dernek temsilcisi “*Derneğin amaçları doğrultusunda her türlü görüşe açığız*” şeklinde görüş bildirmiştir. 10 numaralı dernek temsilcisi “*İlkesel olarak tüzüğümüzde belirtilen ilkeleri kabul edenler üye olabilir. Demokratik yapımız gereği tüm düşünceler saygıdeğerdir. Kaba kuvvete başvurmadan her şeyin konuşularak anlaşılması gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda şöyle diyoruz: ‘Senin düşüncene katılmıyorum ancak düşünceni savunmak için hayatımı veririm’.*” derken;

Ayrıca “*Fiziksel koşullardan ve insanların özel yaşamından dolayı zaman ve emek eşit oranda verilmeyebiliyor. Ancak yönetim kurulunda herkesin düşüncesi eşittir.*” şeklinde fikir beyan etmiştir. Son olarak 6 numaralı derneğin temsilcisi ise “*Farklı görüşlere her zaman açık bir yapıya sahibiz, ancak derneğin tüzüğüne aykırı fikirlere kapalıyız. Eleştirilmeyen fikirler sağlıklı fikirlerdir.*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Dernek temsilcilerinin ifadelerinden tüzüklerinde belirtilen ilkeleri kabul eden herkesin üye olabileceğini, derneğin amaçları doğrultusunda her türlü görüşe açık olduklarını ve eleştirilerin kendilerini geliştireceği yönünde hassasiyet gösteren ifadelerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Derneklerin tanıtım faaliyetlerine ilişkin bulgular

Tablo 12

Derneklerin Tanıtım Faaliyetleri

<i>Medya – Tv.- Radyo – Gazete- Dergi</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
<i>Kullanan</i>	14	42,4
<i>Kullanmayan</i>	19	57,6
<i>Toplam</i>	33	100,0

<i>Kişisel Bilgilendirme, Sosyal Medya</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
<i>Kullanan</i>	26	78,8
<i>Kullanmayan</i>	7	21,2
<i>Toplam</i>	33	100,0

<i>Diğer Kanallar</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
<i>Kullanan</i>	18	54,5
<i>Kullanmayan</i>	15	45,5
<i>Toplam</i>	33	100,0

Dernek temsilcilerine yöneltilen “Derneklerin tanıtımında ne tür faaliyetlerde bulunuyorsunuz?” Sorusuna verilen cevaplar Tablo 12’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinden %42,4’ü dernek tanıtımında “Medya-TV.-Radyo-Gazete-Dergi” kullandıklarını ifade ederken, %57,6’sı ise kullanmadıklarını ifade etmiştir.

Görüşme yapılan 10 numaralı derneğin temsilcisi dernek tanıtımı hakkında şu ifadeleri kullanmıştır; “Derneğin tanıtımına yıllarca zaman, emek para ayırmadık. En zayıf olduğumuz yerlerden birisi budur. Bizim için önemli olan iş yapmak, tanınmak çok önemli değil. Ama son zamanlarda yaptığımız bir yığın çok iyi iş görmezden geliniyor, medyada yer bulamıyor. Medya objektif, yansız ve bağımsız değil. Paralı ilan vermeyi sevmeyiz. Mümkün olan kaynakları sonuna kadar projelere ve çocuklara harcamak isteriz. Yani reklam için çok para ayırmayız.” şeklinde açıklama yapmıştır. Temsilcinin ifadesinden kaynakları daha çok faydalı işlerde kullanmak üzere ayırdıkları ve medyayı objektif bulmadıkları anlaşılmaktadır.

6 numaralı dernek temsilcisi “Derneğin tanıtımını gazeteci kökenli üyeler vasıtasıyla medya üzerinden yapıyoruz” şeklinde açıklamada bulunarak medya kullanımı hakkında üyelerinin desteğine vurgu yapmıştır.

Derneklerin tanıtımında kullanılan yöntemlerle ilgili dernek temsilcilerine sorulan iletişim aracı sorusuna dernek temsilcilerinin %78,8'i kişisel bilgilendirme ve sosyal medya araçlarını dernek tanıtımında kullandıklarını belirtirken, %21,2'si ise bu araçları kullanmadıklarını belirtmiştir.

4 numaralı dernek temsilcisi “*kulaktan kulağa yayılarak öğreniyor insanlar 17 sene oldu. Bunun yanında sosyal medyanın derneğimizin tanıtımında çok etkisinin olduğunu söyleyebiliriz.*” derken;

13 numaralı dernek temsilcisi “*medya-gazete-dergi-sosyal medya ve mevcut insan potansiyeli üzerinden tanıtımı yapıyoruz. Ayrıca yurtlarda daha önce kalan öğrenciler de yönlendiriyor.*” şeklinde açıklama yapmıştır. Dernek temsilcilerinin kişisel bilgilendirme ve sosyal medyanın önemi konusunda düşüncelerini ifade ettikleri görülmüştür.

Dernek tanıtımında kullanılan diğer kanallar ile ilgili olarak dernek temsilcilerine sorulan sorulara dernek temsilcilerinin %54,5'i “Diğer tanıtım araçlarını” kullandıklarını ifade ederken %45,5'i ise belirtilenler dışında bir araç kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

31 numaralı dernek temsilcisi “*belirtilen yöntemlerin dışında ulusal veya uluslararası bilimsel kongreler yolu ile tanıtım faaliyetleri yaptıklarını*” ifade etmiştir.

30 numaralı dernek temsilcisi “*konferanslar yolu ile tanıtım yaptıklarını*” ifade etmiştir.

11 numaralı dernek temsilcisi “*hepsini yapıyoruz ayrıca tanıtım için outdoor (açık hava reklamcılığı) çalışmaları da yapılmaktadır*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

13 numaralı dernek temsilcisi ise “*Belirtilenlerin yanı sıra broşür, afiş vb. etkinlikler yolu ile tanıtım faaliyetleri de yapmaktayız.*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Bu ifadelere göre derneklerin tanıtım faaliyetlerinde derneklerin yaptıkları etkinliklerin ve ekonomik durumlarının yanı sıra insanlar arasındaki memnuniyetin tanıtıma olumlu yönde etkisinin olduğu gözlenmiştir.

Derneklerin faaliyetlerine ilişkin bulgular

Tablo 13

Derneklerin Faaliyet Çeşitleri

<i>Bilgilendirici Faaliyetler</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Faaliyeti Olan	29	87,9
Faaliyeti Olmayan	4	12,1
Toplam	33	100,0
<i>İzleme Faaliyetleri</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Faaliyeti Olan	14	42,4
Faaliyeti Olmayan	19	57,6
Toplam	33	100,0
<i>Kurs Faaliyetleri</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Faaliyeti Olan	25	75,8
Faaliyeti Olmayan	8	24,2
Toplam	33	100,0
<i>Yardım Etmeye Dönük Faaliyetler</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Faaliyeti Olan	22	66,7
Faaliyeti Olmayan	11	33,3
Toplam	33	100,0

Bağlı olunan derneklerin yürüttüğü faaliyetlerin daha çok “eğitim” ve “yardım” konularında ağırlık kazandığı görülmektedir. Dernek temsilcilerine sorulan “Derneğin ne tür faaliyetleri olduğu” ile ilgili soruya verilen cevaplar ve dağılımı Tablo 13’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerine sorulan derneğin bilgilendirici faaliyetlerde bulunma ile ilgili soruya dernek üyelerinden %87,9’u derneklerinin bilgilendirici faaliyetlerde bulduklarını ifade ederken, %12,1’i ise bilgilendirici faaliyetlerde bulunmadıklarını yönünde bilgi paylaşmıştır.

31 numaralı dernek temsilcisi “*üstün yetenekli çocuklar ile ilgili bilgilendirici faaliyetlerde bulduklarını*” belirtirken,

28 numaralı dernek temsilcisi ise “*bilgilendirici kurslarımız var*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Buradaki ifadelerden yola çıkarak derneklerin bilgilendirici rollerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Derneğin izleme faaliyetlerinde bulunması ile ilgili sorulan soruya dernek temsilcilerinin %42,4’ü izleme faaliyetlerinde bulduklarını ifade ederken %57,6’sı ise bu tür bir faaliyette bulunmadıkları hakkında bilgi paylaşmıştır.

13 numaralı dernek temsilcisi izleme faaliyeti ile ilgili olarak “*sistemli yok, kurum içerisinde kendi birimlerimizde var*” şeklinde açıklama yaparken,

21 numaralı dernek temsilcisi ise “*etkinliklerin içinde yer alıyor ama sadece izleme yapmıyoruz*” şeklinde görüş bildirmiştir. Temsilcilerin ifadelerinden izleme faaliyetlerinin sistemli olmadığı ve sadece bu faaliyeti yapmadıkları anlaşılmaktadır.

Derneğin kurs faaliyetlerinin olup olmaması ile ilgili olarak sorulan soruya dernek temsilcilerinin %75,8’i kurs faaliyetleri yaptıklarını belirtirken %24,2’si ise bu tür bir faaliyetlerinin olmadığı hakkında bilgi paylaşmıştır.

10 numaralı dernek temsilcisi “*sanata ve kültüre destek bağlamında kurslarının olduğu yönünde*” açıklama yaparak kursların sanatsal ve kültürel yönüne değinmiştir.

Derneğin yardım faaliyetleri ile ilgili olarak sorulan soruya dernek temsilcilerinin %66,7’si yardım etmeye yönelik faaliyetlerde buldukları hakkında görüş bildirmişlerdir. Dernek temsilcilerinin %33,3’ü ise yardım faaliyetlerinin bulunmadığını belirtmiştir.

10 numaralı dernek temsilcisi “*eğitime destek olarak olanağı olmayan okullara ve fakir öğrencilere yardım yapıyoruz*” şeklinde görüş bildirirken,

4 numaralı dernek temsilcisi “*yemek faaliyetimiz var günde 150 kişiye*” şeklinde görüş bildirmiştir. Temsilcilerin açıklamalarından maddi durumu olmayan öğrencilere yardım da buldukları gibi beslenme yönünden de faaliyetlerinin olduğu anlaşılmaktadır.

13 numaralı dernek temsilcisi ise “*Dışa dönük yardım kuruluşu değiliz ama zaman zaman şubeler üzerinden yardım yapıyoruz örnek: Arakan, Halep vb. kurumun kendi kaynaklarını 25 bin öğrenciye burs olarak katkı sağlıyoruz veya yurt ücreti olarak. Seminer-konferans-yurt faaliyeti-yaygın eğitim-sanat-spor-gezi vb. Yıllık 25 bin civarında sayı çıkıyor Türkiye geneli*” şeklinde görüş bildirmiştir. Derneğin önemli derecede yardım faaliyetinde bulunduğunu ifade etmek mümkündür.

Tablo 14

Derneklerin Eğitim Alanındaki Katkı Türleri

<i>Kırtasiye Yardımı</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	16	48,5
Katkı Sağlamayan	17	51,5
Toplam	33	100,0
<i>Öğrenci Yetiştirme Kursları</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	23	69,7
Katkı Sağlamayan	10	30,3
Toplam	33	100,0
<i>Projeler Oluşturma</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	20	60,6
Katkı Sağlamayan	13	39,4
Toplam	33	100,0
<i>Giyecek Yardımı</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	17	51,5
Katkı Sağlamayan	16	48,5
Toplam	33	100,0
<i>Bilimsel Etkinlikler (Seminer ve Konferanslar)</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	25	75,8
Katkı Sağlamayan	8	24,2
Toplam	33	100,0
<i>Okuma Yazma Kursları Düzenlemek</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	10	30,3
Katkı Sağlamayan	23	69,7
Toplam	33	100,0
<i>Burs Vermek</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	16	48,5
Katkı Sağlamayan	17	51,5
Toplam	33	100,0
<i>Pansiyon Ve Yurtların Fiziksel Eksikliklerini Gidermek</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Katkı Sağlayan	10	30,3
Katkı Sağlamayan	23	69,7
Toplam	33	100,0

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan “Eğitime hangi alanlarda katkı sağlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili bilgiler Tablo

14’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %48,7’si kırtasiye yardımında bulduklarını belirtirken %51,5’i ise aksi yönde görüş bildirmişlerdir.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan öğrenci yetiştirme kursu faaliyetlerinde bulunma sorusuna dernek temsilcilerinin %69,7’si öğrenci yetiştirme kursları açtıklarını belirtirken, %30,3’ü öğrenci yetiştirme kursu açmadıklarını ifade etmiştir.

Dernek temsilcilerinin öğrenci yetiştirme kursları hakkında vermiş olduğu bilgiler şu şekildedir; 3 numaralı dernek temsilcisi “*spor alanında evet*”,

10 numaralı dernek temsilcisi “*sanat ve kültür bağlamında evet*”,

13 numaralı dernek temsilcisi “*bünyemizdeki öğrencilere dönük olarak var*” şeklinde cevaplar verirken;

15 numaralı dernek temsilcisi ise “*öğrenciye değil ancak öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik kurslar düzenlediklerini*” ifade etmiştir. Temsilcilerin açıklamalarından görüldüğü üzere farklı alanlarda kurs faaliyetlerinin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan proje oluşturma sorusuna verilen cevaplarla ilgili dernek temsilcilerinin %60,6’sı derneğin toplumsal fayda sağlamak amacıyla projeler ürettiklerini belirtirken, %39,4’ü ise bu yönde bir etkinlik sağlamadıklarını ifade etmiştir.

6 numaralı dernek temsilcisi projeler hakkında “*mobil eğitimden yana bir projemiz var*” şeklinde bilgi paylaşmıştır. Dernek temsilcinin ifadesinden gelişime ve değişime yönelik projeler ürettikleri anlaşılmaktadır.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan giyecek yardımında bulunma sorusuna verilen cevaplarla ilgili dernek temsilcilerinin %51,5’i derneğin giyecek yardımında bulunduğu yönünde bilgi paylaşırken %48,5’i ise giyecek yardımı yapmadıklarını ifade etmiştir.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan bilimsel

etkinliklerde bulunma sorusuna verilen cevaplarla ilgili dernek temsilcilerinin %75,8'i olumlu yönde cevaplar verirken %24,2'si olumsuz yönde cevaplar vermiştir.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan okuma/yazma kursları düzenleme sorusuna verilen cevaplarla ilgili dernek temsilcilerinin %30,3'ü derneğin toplumsal fayda sağlama amacıyla okuma/yazma kursları düzenlediğini belirtirken %69,7'si bu olumsuz görüş belirtmiştir.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan burs yardımında bulunma sorusuna verilen cevaplarla ilgili dernek temsilcilerinin %48,5'i burs dağıtımını sağladıklarını ifade ederken %51,5'i ise burs desteği sağlamadıklarını ifade etmişlerdir.

Derneklerin topluma sağladığı destek ve yardımların ne şekillerde gerçekleştiğini belirlemek amacıyla dernek temsilcilerine sorulan pansiyon ve yurtların fiziksel eksiklerini giderme yardımında bulunma sorusuna verilen cevaplarla ilgili dernek temsilcilerinin %30,3'ü pansiyon ve yurtların fiziksel eksikliklerini giderme etkinliklerinde bulduklarını ifade ederken %69,7'i ise bu tür bir etkinliklerinin bulunmadığını ifade etmiştir.

4 numaralı dernek temsilcisi pansiyon ve yurtların fiziksel eksikliklerini giderme konusunda *“herhangi bir şeye yardımcı oluyoruz. Kütüphane, müzik odası, laboratuvar vs. gibi”* şeklinde cevap verirken, 5 numaralı dernek temsilcisi *“okul kütüphanesi-sanat odaları-okul girişlerini düzenlemek”* gibi faaliyetlere destek olduklarını belirtmiştir. 13 numaralı dernek temsilcisi ise *“en çok yurt olarak barınma alanında katkıda bulunuyoruz”* şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur. Dernek temsilcilerinin eğitim ortamlarının eksikliğini giderme konusunda gerekli gayreti gösterdiklerini söylemek mümkündür.

Derneklerin diğer STK'lar ile irtibat durumuna ilişkin bulgular

Tablo 15

Derneğinizin Diğer Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İrtibatı, İletişim ve İşbirliğinde Bulunma Düzeyi

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Fikir Alışverişi	6	18,2	
İletişim Yok	10	30,3	
Değişkenler	Kısıtlı İletişim	16	48,5
	Ortak Faaliyet	1	3,0
	Toplam	33	100,0

Derneklerin diğer sivil toplum kuruluşları ile irtibat kurma, iletişimde olma ve işbirliği yapma düzeylerinin tespit edilebilmesine yönelik olarak sorulan soruya verilen cevaplar Tablo 15’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %18,2’si diğer derneklerle sadece fikir alışverişinde bulduklarını, %30,3’ü herhangi bir iletişimde bulunmadıklarını, %48,5’i sürekli olmamakla birlikte kısmen iletişimde bulduklarını, %3’ü ise ortak faaliyet içerisinde bulduklarını ifade etmiştir.

6 numaralı derneğin temsilcisi STK’lar arasındaki ilişkileri “*projemizi beğenenlerle birlikte yürüyoruz. Bu konuda işbirliği protokolü yapıyoruz*” şeklinde açıklamıştır. 15 numaralı dernek temsilcisi ise “*aktifiz, eğitimci dernekler adında platformumuz var*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

1 numaralı dernek temsilcisi “*meşru zeminde çalışan bir takım derneklerle görüş alışverişinde bulunabilmekteyiz*” şeklinde açıklama yaparken, 2 numaralı dernek temsilcisi “*evet iletişim halindeyiz daha çok eğitim ile ilgili konferans, seminer tarzında iş birliğinde bulunuyoruz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

9 numaralı dernek temsilcisi “*eğitim ve öğretim ile alakalı iletişim içindeyiz*” şeklinde açıklamada bulunurken, 10 numaralı dernek temsilcisi “*kesin bir bağımlılığı sevmiyoruz. Özgür olmayı seviyoruz. Yani iyi yapılan işlerin yanında ama her zaman eleştiri hakkımız saklı kalarak olmak istiyoruz. Onun için belli düşüncelerde belli çalışmalar çerçevesinde zaman zaman belli platformlarda yer alıyoruz. Değişik sivil toplum örgütleriyle belli konular çerçevesinde çalışıyoruz. Uygun olmadığı zaman ayrılıyor. Veya katılmayabiliyoruz. Çok değişik platformlara katıldık iş birliği yapıyoruz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

24 numaralı dernek temsilcisi “*ortak amaçlar doğrultusunda hareket eden tüm STK’lar ile iş birliğimiz var. Birbirimizin etkinliklerine katılıyoruz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. 31 numaralı dernek temsilcisi ise “*herhangi bir işbirliğinde bulunmuyoruz. Amacımız uyuşmayabiliyor. Daha çok akademik bilimsel çalışma yapanlarla birlikteyiz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Dernek temsilcilerinin ifadeleri incelendiğinde genel olarak iletişime açık olmakla birlikte, sınırlı da bir çaba görülmektedir.

Derneklerin yapısı

Eğitim amaçlı derneklerle yapılan görüşmelerde dernek yetkililerine derneklerin yapısı ile ilgili olarak “*Derneğinizin kaç üyesi bulunmaktadır? Kaç tanesi erkek kaç tanesi kadın üyedir? Eğitimci üye sayınız kaçtır? Sivil toplumcu bir yapınız var mı?*” şeklinde sorulara yanıt vermeleri istenmiş olup, verilen yanıtlar sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Derneklerin yapısına ilişkin bulgular

Tablo 16

Demografik Yapı

<i>Kadın Üye Sayısı</i>		<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Değişkenler	10’dan Az	14	42,4
	10’dan Fazla	8	24,2
	Toplam	22	66,7
Kayıp Veri		11	33,3
Toplam		33	100,0
<i>Erkek Üye Sayısı</i>		<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Değişkenler	10’dan Az	3	9,1
	10-50 Arası	12	36,4
	50’den fazla	10	30,3
Toplam		25	75,8
Kayıp Veri		8	24,2
Toplam		33	100,0
<i>Üyelerin Eğitim Alanındaki Tecrübesi</i>		<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Değişkenler	10’dan Az	7	21,2
	10-50 Arası	8	24,2
	50’den Fazla	7	21,2
	Toplam	22	66,7
Kayıp Veri		11	33,3
Toplam		33	100,0

Görüşme yapılan derneklerde yer alan üyelerin kaç tanesini kadın üyelerin oluşturduğunu tespit edebilmek amacıyla yapılan frekans analizi sonucunda 14 derneğin kadın üye sayısının 10 kişiden az olduğu (%42,4) görülürken, 8 derneğin üyelerinin ise (%24,2) 10 kişiden fazla olduğu görülmektedir. 11 dernek ise (%33,3) çeşitli sebeplerden dolayı (kadın üye sayısının net olarak bilinmemesi, bilinmesine rağmen rakam verilmek istenmemesi vb.) kadın üye sayısını paylaşamamıştır.

Görüşme yapılan derneklerde yer alan üyelerin kaç tanesini erkek üyelerin oluşturduğunu tespit edebilmek amacıyla yapılan frekans analizi sonucunda 3 derneğin erkek üye sayısının 10 kişiden az olduğu (%9,1) görülürken, 12 derneğin üyelerinin ise (%36,4) 10-50 kişi arasında olduğu görülmektedir. 10 derneğin ise erkek üye sayısı 50 ve üzerinde bir değere (%30,3) sahip olduğu görülmektedir. 8 dernek ise (%24,2) çeşitli sebeplerden dolayı (erkek üye sayısının net olarak bilinmemesi, bilinmesine rağmen rakam verilmek istenmemesi vb.) erkek üye sayısını paylaşamamıştır.

Görüşme yapılan derneklerde yer alan üyelerin kaç tanesinin eğitim alanında tecrübeli olduklarının tespit edebilmek amacıyla yapılan frekans analizi sonucunda 10'dan az sayıda üyesi eğitim alanında tecrübeli olan derneklerin oranı %21,2, 10-50 arasında üyesi eğitim alanında tecrübeli olan derneklerin oranı %24,2 ve 50 ve daha fazla üyesi eğitim alanında tecrübeli dernek sayısı ise %21,2 olarak tespit edilmiştir. Araştırmada yer alan derneklerin %33'ünden bu konuda net bir bilgi alınamamıştır.

Tablo 17

Sivil Toplumcu Yapıda olma Durumu

<i>Rapor Hazırlama</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	21	63,6
Faaliyeti Olmayan	10	30,3
Kısmen Olan	1	3,0
Toplam	33	100,0
<i>Savunuculuk</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	16	48,5
Faaliyeti Olmayan	15	45,5
Kısmen Olan	1	3,0
Toplam	33	100,0
<i>İmza Kampanyaları Düzenleme, Miting, Toplantı Vb., Etkinlikler</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	14	42,4
Faaliyeti Olmayan	17	51,5
Kısmen Olan	1	3,0
Toplam	33	100,0
<i>Bakanlığın Bir Uygulamasını Tenkit Edici Bir Etkinlik Yapma</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	10	30,3
Faaliyeti Olmayan	20	60,6
Kısmen Olan	2	6,1
Toplam	33	100,0
<i>Gündem Oluşturma</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	11	33,3
Faaliyeti Olmayan	19	57,6
Kısmen Olan	2	6,1
Toplam	33	100,0
<i>Yerel Eğitim Sorunlarını İzleme, Gerekli Yerlere Mail Atma Veya Eğitim İle İlgili Problemleri Milletvekilleri İle Görüşme</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	11	33,3
Faaliyeti Olmayan	18	54,5
Kısmen Olan	3	9,1
Toplam	33	100,0
<i>Okul Açma veya Açtırma</i>	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
	1	3,0
Faaliyeti Olan	5	15,2
Faaliyeti Olmayan	27	81,8
Toplam	33	100,0

Dernek temsilcilerine yöneltilen ‘‘Sivil Toplumcu Yapıda Olma Durumu’’ ile ilgili olarak verilen cevaplar neticesinde oluşan durum Tablo 17’de yer almaktadır. Görüşme yapılan bazı dernekler sivil toplumcu bir yapıda olduklarını ifade ederken bazı dernekler sadece belli bir kesime yönelik faaliyetlerde bulduklarını ve sivil toplumcu bir yapıda olmadıklarını ifade etmişlerdir. Dernek yelerinin bazıları ise bu soruya cevap vermek istememişlerdir.

Bu doğrultuda dernek temsilcilerinin %63,6’sı rapor hazırladıklarını belirtirken, %30,3’ rapor hazırlamadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca %3’ bazı durumlarda rapor hazırladıklarını belirtirken, %3’ ise uygun şekilde cevap vermemiştir.

Rapor hazırlama ile ilgili olarak 10 numaralı derneğin temsilcisi şu şekilde bilgi paylaşımında bulunmuştur ‘‘Evet zaten genel kurullarımız devlete resmi olarak vermemiz gereken raporları hazırlar. Ama sadece devlete değil, kendi sponsorlarımıza, üyelerimize sık sık kendimizi değerlendirmek için ara ara raporlar hazırlarız. Mümkün olduğu kadar ölçümler yaparız. Bu raporlar çalışmalarımızın niteliğini, niceliğini ortaya çıkarır. Gelecek için bize ışık tutar. Kendimizi ltrelim dedik kalite derneğinin bir araştırmasına katıldık 3 yıldız yetkinlik belgesi aldık. Ancak daha iyi olmamız gerekiyor. Ayrıca bir sorun konusunda raporlama yapıp somut verileri ilgililere ulaştırdığımız olduğu gibi Türkiye’deki kız çocuklarının okullaşma oranının raporlarını da yolladık. Okul ncesi eğitimin önemi ile ilgili resmi raporlar yollandı. Tabi sadece yollamakla kalmadık anasınıfı projeleri başlattık bu doğrultuda 800’e yakın anasınıfı atıık ve devlete verdik veya eğitim alan erkek ve kız çocuklarının sayısındaki farklılığının sebepleri ile ilgili raporlar hazırlayıp ilgili yerlere de gönderdiğimiz oldu.’’ şeklinde açıklama yaparken;

13 numaralı dernek temsilcisi ise ‘‘dışa dönük yok, kurum içi var’’ şeklinde açıklama yapmıştır. Dernek temsilcilerinin açıklamalarından yola çıkarak derneklerin gerekli durumlarda rapor hazırlama faaliyeti içerisinde olduklarını söylemek mümkündür.

Dernek temsilcilerine yöneltilen derneğin savunuculuk faaliyetlerinde bulunma durumu ile ilgili soruya temsilcilerin verdikleri cevaplar ile ilgili olarak dernek temsilcilerinin %48,5’i savunuculuk faaliyetlerinde bulduklarını

belirtirken % 45,5'i savunuculuk faaliyetlerinde bulunmadıklarını, %3'ü bazı durumlarda savunuculuk faaliyetlerinde bulduklarını ifade etmişlerdir. Temsilcilerin %3'ü ise uygun bir cevap vermemiştir. Dernek faaliyetleri arasında savunucu bir eylem uygulama ile ilgili verilen cevaplar incelendiğinde derneklerin net olarak savunuculuk faaliyetlerinde bulduklarını ifade etmek mümkün değildir. Savunuculuk faaliyetleri ile ilgili olarak 10 numaralı dernek temsilcisi “büyük çapta olmasa da insan hakları, kadın hakları, çocuk hakları, çevre hakları, eğitimde fırsat, emek vb. konularda savunuculuk faaliyetlerimiz bulunuyor” şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur. 30 numaralı dernek temsilcisi ise “evet, eğitim haricinde yok ama” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Temsilcilerin özellikle eğitim konusunda ve haklar konusunda hassas bir yapıya sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Dernek temsilcilerine yöneltilen derneğin imza kampanyası düzenleme, miting, toplantı gibi faaliyetlerde bulunma durumu ile ilgili soruya dernek temsilcilerinin %42,4'ü bu tür etkinlikler düzenlediklerini bildirirken %51,5'i ise bu tür etkinlikler düzenlemediklerini belirtmiştir. Dernek temsilcilerinden %3'ü bazen cevabını verirken, %3'ü ise uygun cevap vermemiştir.

Dernek temsilcileri imza kampanyası, miting gibi etkinliklerde bulunma durumları ile ilgili olarak şu şekilde cevaplar vermişlerdir;

10 numaralı dernek temsilcisi “evet demokratik hakları sonuna kadar kullanmak isteriz.” şeklinde açıklama yaparken;

18 numaralı dernek temsilcisi ise “sadece 15 Temmuz vb. gibi vatani ilgilendiren konularda” imza kampanyası düzenleme, miting, toplantı gibi faaliyetlerde bulduklarını ifade etmişlerdir. Temsilcilerin açıklamalarına göre derneklerin vatanseverlik ve demokrasi kavramlarına önem verdiklerini söyleyebiliriz.

Dernek temsilcilerine yöneltilen bakanlığın bir uygulamasını tenkit edici bir etkinlik yapma faaliyeti ile ilgili soruya dernek temsilcilerinin %30,3'ü bu tür etkinliklerinin bulunduğunu ifade ederken, %60,6'sı ise olumsuz görüş bildirmişlerdir. %6,1'i bazı durumlarda bu tür faaliyetlerde bulduklarını ifade ederken, %3'ü ise uygun cevap vermemiştir. Bakanlık uygulamalarını tenkit edici bir etkinlikte bulunma sorusu ile ilgili olarak 13 numaralı dernek temsilcisi “Evet

direkt ilgililer ile paylaşıyoruz” şeklinde bir bilgi paylaşımında bulunmuştur. 2 numaralı dernek temsilcisi “*kısmi olarak bazen oluyor; örnek karma eğitime karşıyız ve ders kitaplarını nitelikli bulmuyoruz*” şeklinde görüş bildirmiştir. 10 numaralı dernek temsilcisi “*evet 4+4+4 konusunda, proje okulları konusunda, eğitim sisteminin içeriğinin değişmesi konusunda demokratik olarak eleştirilerimiz etkinliklerimiz oldu. Eğitimin laik ve bilimsel olması gerektiğini düşünüyoruz*” şeklinde açıklama yaparak 2 numaralı dernek temsilcisinin tam tersi bir görüş bildirmiştir. 21 numaralı dernek temsilcisi “*gelişim için eleştirel yönde etkinliklerimiz oluyor*” şeklinde açıklama yaparken, 32 numaralı dernek temsilcisi ise “*durum analizi veya alternatif olaylara binaen değil olgulara binaen geniş kapsamlı olgulara yönelik çalışma var*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Dernek temsilcilerinin ifadelerine göre derneklerin eğitim konusunda eksik gördükleri alanlarda görüşlerini ifade ettiklerini söylemek mümkündür.

Dernek temsilcilerine yöneltilen derneğin gündem oluşturma faaliyetleri ile ilgili soruya dernek temsilcilerinin %33,3’ü derneklerinin gündem oluşturma faaliyetlerine katkıda bulunduğunu ifade ederken, %57,6’sı ise derneklerinin gündem oluşturma faaliyetlerinin bulunmadığını ifade etmiştir. Dernek temsilcilerinin %6,1’i bazı durumlarda gündem oluşturma faaliyetlerinde bulduklarını ifade ederken, %3’ü ise uygun bir cevap vermemiştir. Gündem oluşturma sorusu ile ilgili olarak 13 numaralı dernek temsilcisi “*STK platformu ile birlikte ülke gündemi ile ilgili katkı sağlamak adına oluşturduk*” şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur. 10 numaralı dernek gündem oluşturmaya bir dernek faaliyeti olarak görmektedir ve şu şekilde açıklama yapmaktadır: “*Tabi ki. Gündemin arkasından giderseniz iyi bir STK olamazsınız. Yeri geldiğinde gündem oluşturmalsınız*”. 24 numaralı dernek temsilcisi ise “*oluşturulmuş gündemlere katkı sağlıyoruz*” şeklinde açıklama yapmıştır.

Dernek temsilcilerine yöneltilen Yerel Eğitim Sorunlarını İzleme, Gerekli Yerlere Mail Atma Veya Eğitim İle İlgili Problemleri Milletvekilleri İle Görüşme sorusuna dernek temsilcilerinin %33,3’ü siyasi mercilerle irtibata geçtiklerini bildirirken, %54,5’i ise böyle bir faaliyette bulunmadıklarını ifade etmişlerdir. Temsilcilerin %9,1’i bazı durumlarda bu tür faaliyetlerde bulduklarını ifade ederken, %3’ü ise uygun bir cevap vermemiştir. Yetkililerle görüşme konusunda 10 numaralı dernek temsilcisi “*Evet biz istemesek de insanlar sorunlarını bize*

iletiyor bu doğrultuda görüşme olanağı bulursak iletiyoruz. İlgili milletvekili bakan bürokrat vb. kişilerle görüşüyoruz ama istediğimiz derece etkili olmuyor” şeklinde görüş bildirirken, 21 numaralı dernek temsilcisi “*Gelişim için eleştirel yönde etkinliklerimiz oluyor*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. 16 numaralı dernek temsilcisi “*ihtiyaç halinde*” şeklinde açıklama yapmıştır; 17 numaralı dernek temsilcisi “*e-posta yolu ile*” şeklinde açıklama yaparken, 15 numaralı dernek temsilcisi ise “*bakanlık ile evet*” şeklinde cevap vermiştir. Temsilcilerin açıklamalarına göre derneklerin gerekli durumlarda ilgili kurum veya kişilerle farklı şekillerde iletişime geçtiğini söylemek mümkündür.

Dernek temsilcilerine yöneltilen okul açtırma veya açma konusunda bir faaliyetleri olup olmadığı ile ilgili soruya dernek temsilcilerinin %15,2’si bu tür faaliyetlerde bulduklarını ifade ederken, %81,8’i ise bu tür faaliyetlerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Temsilcilerin %3 ise uygun bir yanıt vermemiştir. Okul yapımı ile ilgili faaliyetlere dernek temsilcilerinin verdiği bazı cevaplar şu şekildedir; 10 numaralı dernek temsilcisi “*Evet bir sürü okul açtık ve devlete verdik. Biz devlete rağmen çalışan bir STK değiliz devletle beraber çalışmak isteyen bir derneğiz kamuoyunun sesini de duyurmak isteyen bir derneğiz. Öyle olmasaydık yaptırdığımız okulları, yurtları devlete vermezdik kendimiz işletirdik*”, 12 numaralı dernek temsilcisi “*düşünce olarak var*” ve 13 numaralı dernek ise “*evet ama artık vakıf üzerinden bu işleri yapıyoruz şeklinde*” cevap vermiştir. Temsilcilerin açıklamalarına göre STK’ların devletle iş birliği yapma konusunda istekli olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 18

Kendinize Örnek Aldığınız Ulusal ya da Uluslararası Bir Dernek Var mıdır?

		Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Değişkenler	Örnek Alınan Var	15	45,5
	Örnek Alınan Yok	18	54,5
	Toplam	33	100,0

Derneklerin faaliyetlerinde kendilerine örnek olarak gördükleri bir derneğin olup olmadığının tespit edilebilmesi için dernek temsilcilerine yöneltilen soruya verilen cevaplar Tablo 18’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %45,5’i kendilerine örnek aldıkları bir derneğin olduğunu ifade ederken, %54,5’i ise herhangi bir derneği kendilerine örnek almadıklarını ifade etmişlerdir.

6 numaralı dernek temsilcisi örnek olarak alınan dernek sorusuna “*Bu konuda ulusal bazda çalışan bir dernekle işbirliği protokolümüz var*” şeklinde cevap vermiştir.

11 numaralı derneğin temsilcisi şu şekilde açıklamada bulunmuştur “*Türkiye’nin eğitim alanındaki ilk sivil toplum kuruluşu olan X Cemiyeti, özgün misyonuyla 155 yıllık tarihi boyunca hep öncü rolü üstlenmiş ve üstlenmeye devam etmektedir. Elbette ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren STK’ları takip etmekteyiz ancak X özgün bir yapıya sahip olduğu için kendisine birebir örnek alacağı bir STK bulunmuyor.*”

5 numaralı dernek temsilcisi “*beyaz zambaklar ülkesinde kitabı pusulamız. Dernek vs. olarak örnek aldığımız bir STK yok*” şeklinde açıklama yapmıştır. 30 numaralı dernek temsilcisi ise “*İtalya’daki (X¹) derneğini örnek alıyoruz*” şeklinde bilgi paylaşmıştır. Temsilcilerin açıklamalarına göre bazı dernekler tüzüklerine uygun, toplumda yer etmiş STK’ları örnek alırken; bazı dernekler ise örnek aldıkları bir STK’nın olmadığını ifade etmiştir.

Derneklerin işleyişi

Eğitim amaçlı derneklerle yapılan görüşmelerde dernek yetkililerine derneklerin işleyişi ile ilgili olarak “*Kaynaklarınızı nasıl tedarik etmektesiniz? Dernek çalışmalarınızda devlet desteğinin ne seviyede olmasını beklemektesiniz? Destek çeşitleri neler olmalı? Faaliyetlerinizin dernek tüzüğü dışına çıktığı olmakta mıdır? Uluslararası kuruluşların dernekler hakkındaki desteklerini nasıl karşılamaktasınız? Dernek görevini yerine getirirken sıkça karşılaşılan problem alanları nelerdir?*” şeklinde sorulara yanıt vermeleri istenmiş olup, verilen yanıtlar sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

---

¹ Dernek adının açıklanamamasından dolayı dernek isimlerinin geçtiği noktalar X ile tanımlanmıştır.

Derneklerin kaynaklarını tedarik etme yöntemlerine ilişkin bulgular

Tablo 19

Derneklerin Kaynakları Bulma Yöntemleri

<i>Bağış</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Kaynak	28	84,8
Kaynak Değil	5	15,2
Toplam	33	100,0
<i>Çay, Sergi, Kermes</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Kaynak	11	33,3
Kaynak Değil	22	66,7
Toplam	33	100,0
<i>Ürün Satma</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Kaynak	7	21,2
Kaynak Değil	26	78,8
Toplam	33	100,0
<i>Kira</i>		
	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Kaynak	1	3,0
Kaynak Değil	4	12,1
Kaynak Değil	28	84,8
Toplam	33	100,0

“Derneklerin gelir kaynaklarının içerisinde neler bulunmaktadır?” ilgili soruya verilen cevaplar Tablo 19’da yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %84,8’i bağışın dernek faaliyetlerinde önemli bir finansman kaynağı olduğunu belirtirken, %15,2’si bağışların dernek faaliyetlerinde finansman kaynağı olmadığını belirtmiştir.

6 numaralı dernek temsilcisi dernek kaynağı olarak “*sponsorluklar vasıtasıyla*” şeklinde görüş bildirirken, 13 numaralı dernek temsilcisi ise “*kurumun düzenli bağışçıları var. İrili ufaklı 1 tane burs veren de var, 100 tane burs veren de var. Üniversite bursu en düşük 200 TL. Yurtların hiç birinden kar edemediğimiz için gıda vb. ihtiyaçları için de bağışları o kategoride topluyoruz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Temsilcilerin ifadelerine göre derneklerin gelir kaynakları içerisinde bağış önemli yer tutmaktadır.

Dernek faaliyetlerine kaynak sağlayabilmek için çay satışı, sergi ve kermes gibi etkinliklerin yapılıp yapılmadığını tespit edebilmek için dernek temsilcilerinin paylaştığı bilgilere göre; derneklerin %33,3’ü bu tür etkinliklerde bulunurken; %66,7’si ise çay satışı, sergi ve kermes gibi etkinlikler yapılmadığı

konusunda bilgi paylaşmıştır. 13 numaralı dernek temsilcisi “*merkezi değil ama yereldekiler yapabiliyor*” şeklinde bilgi paylaşarak kaynak oluşturma adına yapıldığını ifade etmektedir.

Derneğin faaliyetlerine kaynak oluşturmak amacıyla ürün satma etkinliğinde bulunmayla ilgili olarak dernek temsilcilerinin %21,2’si derneğin kaynak oluşturma amacıyla ürün satışı yapıldığını ifade ederken, %78,8’i ise ürün satma etkinlikleri oluşturmadıkları yönünde bilgi aktarmıştır.

10 numaralı dernek temsilcisi ürün satma konusunda “*iktisadi işletmelerimiz yapıyor. Çay bahçesi-ikinci el eşya satmak ve ajanda gibi*” şeklinde bilgi paylaşırken, 32 numaralı dernek temsilcisi ise “*kitap satılıyor*” şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur. Temsilcilerin ifadelerinden kaynak oluşturma adına farklı araç ve gereçlerin satıldığını söylemek mümkündür.

Dernek faaliyetlerine kaynak oluşturmak amacıyla kiralama etkinliğinde bulunmayla ilgili dernek temsilcilerinin %12,1’i derneğin kira geliri ile kaynak sağladığını belirtirken, %84,8’i ise kira geliri bulunmadığını ifade etmiştir. Dernek temsilcilerinden %3’ü ise uygun bir cevap vermemiştir.

Dernek gelirleri ile ilgili kira başlığına 10 numaralı dernek temsilcisi “*çok az var*” cevabı verirken, 11 numaralı dernek temsilcisi “*vasiyet bağışçılarımızdan kalan kimi gayrimenkullerin kira geliri de bulunuyor*” şeklinde cevap vermiştir. 13 numaralı dernek temsilcisi ise “*bağışçının dükkân veya evini bağışladığı oluyor*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Derneklerin kira gelirlerinin genelde bağışçıların gayrimenkullerinden elde edildiği görülmektedir. Bunların dışında kendi öz kaynaklarını kullanan dernekler, sponsorlar, belediyeler ve imece usulü ile kaynak oluşturanların yanında 65 yaş üzeri bağışçıların tek seferlik bağış karşılığı yaşadığı rezidanslarda huzurevi hizmeti ve fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunarak gelir oluşturmaya çalışan derneklerin olduğunu da söyleyebiliriz.

Derneklerin devlet desteğine ilişkin bulgular

Tablo 20

Dernek Çalışmalarınızda Devlet Desteğinin Ne Seviyede Olmasını Beklemektesiniz? Destek Çeşitleri Neler Olmalı?

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Değişkenler	Destek İhtiyacı Yok	2	6,1
	Destek Olmamalı	9	27,3
	Eğitim	2	6,1
	Ekonomik	9	27,3
	Faaliyet Desteği	11	33,3
	Toplam	33	100,0

Derneklerin faaliyetleri açısından devlet desteğinin ve destek türleri hakkında sorulan sorulara dernek temsilcileri tarafından verilen cevaplar Tablo 20’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %6,1’i desteğe ihtiyaçları olmadığını belirtirken, %27,3’ü ise derneklerin sivil toplum kuruluşları olmasından kaynaklı olarak devlet desteği verilmemesi gerektiği konusunda görüş bildirmiştir. Dernek temsilcilerinin %6,1’i eğitim konusunda derneklere devlet desteği olması gerektiği yönünde görüş bildirirken, %27,3’ü ise ekonomik destek sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Son olarak ise dernek temsilcilerinin %33,3’ü derneklerin faaliyetlerinin ve etkinliklerine devlet desteği olması gerektiği görüşünü belirtmiştir.

6 numaralı derneğin temsilcisi konuyla ilgili olarak “*çalışmalarda önümüzün kesilmemesini, kamu spotları ile de desteklenmesini bekliyoruz*” şeklinde açıklamada bulunarak çalışmalarına destek beklediğini ifade etmektedir.

1 numaralı dernek temsilcisi “*devletin meşru zeminde çalışan içeriği dolu olan, tabela derneği olmayan derneklere maddi anlamda destek olması gerekir*” şeklinde açıklamada bulunurken, 2 numaralı dernek temsilcisi “*vermiş olduğumuz eğitim konularında destek olunmasını isteyebiliriz*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. 3 numaralı dernek temsilcisi “*burs konusunda kontenjan verilmeli, proje bazlı destek almak isteriz ayrıca derneklerin kira, elektrik, su vb. gibi ihtiyaçları konusunda da destek almak isteriz*” şeklinde görüş bildirmiştir. Temsilcilerin açıklamalarına göre derneklerin ihtiyaç duydukları gerekli durumlarda devlet desteğine olumlu baktıklarını söyleyebiliriz.

4 numaralı dernek temsilcisi “hiçbir derneğin devletten destek almaması lazım. Herkese eşit mesafede davranılmalı” şeklinde açıklamasıyla diğer bazı temsilcilerinden farklı bir görüş bildirmiştir. 5 numaralı dernek temsilcisi de aynı şekilde “destek olması STK anlayışına terstir. Aynı zamanda engel de olunmamasını isteriz” şeklinde açıklama yaparak 4 numaralı dernek ile benzer bir görüş bildirmiştir.

13 numaralı dernek temsilcisi “STK’nın devlet tarafından fonlanmasını çok doğru bulmuyorum. Kurum olarak da doğru bulmuyoruz. Ancak iş birliği noktasında her seviyede olabilir. Örnek olarak eğitime erişme imkânı daha kısıtlı olan ya da sosyal besleyici ortamları daha az olan Anadolu’da doğu ve güneydoğuda devletin SODES projeleri var. Yani sosyal destek projeleri var. Şimdi bizim kurumumuzun bir mekânı bir yeri varsa orada devletin desteklemiş olduğu kitap kafe projesi var. Oranın dizaynı ile ilgili materyali devlet temin edebiliyor. Benim bir mekânım ve istihdam edebilecek personelim varsa yarısını ben yarısını da devlet yapmış oluyor. Neticede oradaki topluma vatandaşa oradaki öğrenciye nezih bir mekân sağlamış oluyoruz. Bu anlamda iş birliği yapılmalı. Hem kurum kaynak bulup katmalı hem de devlet desteklemeli bu ayrıca yurt açma düzeyinde olabilir. Küçük ölçekli yurtları devletin işletmesi çok zor maliyet çok yükseliyor. Küçük ölçekli yurt açıp işletmek yerine oradaki STK’ların kendisine değil de yurttan kalan öğrenciye direk gıda yardımı başlattı şuan KYK. Gıda bursunu öğrenciye aktardığında kurum da ne yapmış olacak yurt ücretini aşağıya çekmiş olacak. Öğrenci dolayısıyla daha minimize etmiş rakamlarla yurt ihtiyacını karşılamış olacak. Devlet bina yapmak ve onun bakım onarım personel ücretinden kurtulmuş olacak küçük bir katkıyla diğerinin imkânlarıyla devletin desteği birleşmiş ve ihtiyacı karşılanmış olacak. Yurttur, kütüphanedir, gençlik merkezidir özellikle dezavantajlı diyebileceğimiz kitlelere ulaşma noktasında sivil toplumun gönüllülerin bilgisini ve emeğini de oraya katarak iş birliği alanlarını genişletebilir” şeklinde açıklama yaparak konuya farklı bir bakış açısı getirmiştir.

17 numaralı dernek temsilcisi “dernek çalışanlarının maaşları konusunda destek isteyebiliriz” derken; 24 numaralı dernek temsilcisi “destek alınmasını doğru bulmuyoruz. STK’ların kurulmasına zemin hazırlamalı, baskıcı olmamalı” şeklinde görüş bildirerek 17 numaralı temsilcinin aksi yönünde açıklama yapmıştır.

8 numaralı dernek temsilcisi ‘‘vergi almadan destek oluyor devlet, fazlası olursa suiistimal olur’’ şeklinde açıklama yaparak temsilcinin verilen desteği yeterli bulduğunu söylemek mümkündür. 31 numaralı dernek temsilcisi ise ‘‘destek beklentimiz derneğin çalıştığı alanda çocukların eğitim hakkını geliştirici düzenlemeler(üstün yetenekli çocuklar için okul açılması, yurt dışına gidebilecek çocukların desteklenmesi vb.)’’ şeklinde açıklama yaparak faaliyet alanında destek beklentisini ifade etmiştir.

Derneklerin problem alanlarına ilişkin bulgular

Tablo 21

Dernek Görevini Yerine Getirirken Sıkça Karşılaşılan Problem Alanları

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Bürokratik	3	9,1
Diğer Dernek Uygulamaları	1	3,0
Ekonomik-Bürokratik	2	6,1
Değişkenler Ekonomik Kısıtlar	21	63,6
Gündem	2	6,1
Katılımcı-Ekonomik	2	6,1
Problem Yaşanmamaktadır	2	6,1
Toplam	33	100,0

Derneklerin faaliyette bulunurken karşılaştıkları problemlerin hangi alanda gerçekleştiğini tespit etmek amacıyla sorulan soru ile ilgili verilen cevaplar Tablo 21’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %9,1’i bürokratik problem yaşadıklarını ifade ederken %3’ü diğer derneklerin faaliyetlerine engel olduğunu belirtmiştir. Dernek temsilcilerinin 6,1’i hem ekonomik hem bürokratik problemler ile karşılaştıklarını ifade ederken, %63,6’sı ekonomik kısıtlar yüzünden faaliyet süreçlerinde problem yaşadıklarını belirtmiştir. Dernek temsilcilerinin %6,1’i günlük sosyal ve siyasi gündemin faaliyetlerinde engel teşkil ettiğini ifade ederken, %6,1’i ise katılımcı ve ekonomik problemleri yaşadıklarını ifade etmiştir. Derneklerden sadece %6,1’i ise herhangi bir problem yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

6 numaralı derneğin engeller ile ilgili açıklaması ‘‘paralelimizde yürüyen derneklerin engellemesi (ör. Yeşilay’ın uyuşturucu ile mücadele konusunda ürettiğimiz projeyi engellemesi gibi)’’ şeklinde olmuştur. 15 numaralı dernek temsilcisi ‘‘katılımcı sayısı ve bürokratik engeller’’ şeklinde cevap vermiştir. 19 numaralı dernek temsilcisi kısaca ‘‘ekonomik problemler’’ şeklinde açıklama

yaparken, 22 numaralı dernek temsilcisi de yine aynı şekilde “*ekonomik sorunlarının*” olduğu yönünde açıklama yaparak bu soruna vurgu yapmıştır.

4 numaralı dernek temsilcisi “*ihtiyacı olmadan ihtiyacı varmış gibi görünen insanlarla uğraşmak derneğimizin en büyük sorunu. Bunu da araştırma yaparak gözlem yaparak aşıyoruz*” şeklinde bilgi paylaşmıştır. 10 numaralı dernek temsilcisi “*prosedür, farklı uygulamalar, bürokratik engeller, toplumda yanlış algı oluşturulması, eşit oranda medyayı kullanamamak, STK'lara eşit davranılmaması, ekonomik sorunumuz yok, daha etkili olmak için çalışıyoruz*” şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur. 27 numaralı dernek temsilcisi “*ekonomik ve katılımcı sayısı ile ilgili sorunlar yaşadıklarını*” ifade etmiştir. 13 numaralı dernek temsilcisi ise “*ülkenin gündemine bağlı olarak oluşan etkiler olabiliyor. İşte 15 Temmuz süreci oradaki bir yapının oluşturduğu güvensizlik ortamı, gerçi bu bizim kurumumuza çok yansımada. Çünkü bizim 17-25 Aralıktan sonra hem öğrenci sayımız hem de iş gücümüz daha çok arttı*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Dernek temsilcilerinin açıklamalarından yola çıkarak derneklerin faaliyetlerini yerine getirirken birçok engelle uğraştıklarını söyleyebilmek mümkündür.

Tablo 22

Faaliyetlerde Dernek Tüzüğü Dışına Çıkma

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)
Değişkenler	Bazen Çıkarız	3,0
	Tüzük Dışına Çıkarız	3,0
	Tüzük Dışına Çıkmayız	93,9
	Toplam	100,0

Dernek faaliyetlerinin dernek tüzüğüne uygun şekilde gerçekleşme durumunun tespit edilebilmesi amacıyla sorulan soruya verilen cevaplar Tablo 22’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %93,9’u tüm faaliyetlerinin dernek tüzüğüne bağlı şekilde gerçekleştiği belirtirken %3’ü bazı durumlarda tüzük dışına çıkılabildiğini, %3’ü ise dernek tüzüğü dışında faaliyetlerde bulunulduğunu ifade etmiştir.

8 numaralı dernek temsilcisi derneğin tüzük dışına çıkma sorusuna “*derneğin kapanma aşamasında olduğunu ifade ederek evet*” şeklinde cevap vermiştir.

13 numaralı dernek temsilcisi “*tüzükler çok geniş olarak yazılır çıkmak diye bir durum olmaz.*” şeklinde görüş bildirirken;

10 numaralı dernek temsilcisi tüzük aşımı ile ilgili olarak “*hayır, Şöyle dernek masası ve tüzüğe göre denetleme kurulları vardır. Bunlar denetleme yapıyor zaten. Bunun yanında kendimizi özel olarak denetletiyoruz. Ayrıca iç denetimci yetiştirdik bunlar şubeleri dolaşip denetleme yapıyorlar. Şubeleri iki açıdan değerlendiriyorlar; birincisi yasal mali konularda, ikincisi kurumsal anlamda kaydedilen kurallara uyup uymadıkları yönünde buna bakıyoruz*” şeklinde bilgi paylaşmıştır. Derneklerin genel olarak tüzüklerine bağlı kaldıklarını söylemek mümkündür.

Derneklerin uluslararası kuruluşların desteklerine ilişkin bulgular

Tablo 23

Uluslararası Kuruluşların Dernekler Hakkındaki Desteklerine Bakış Açısı ve Alınmış Destekler

	Dernek Sayısı	Yüzde (%)	
Değişkenler	Bilgi ve Destek Var	4	12,1
	Bilgi ve Destek Yok	17	51,5
	Bilgi Var Destek Yok	12	36,4
	Toplam	33	100,0

Uluslararası kuruluşların derneklerle ilgili destekleri ile ilgili dernek temsilcilerinin algılama biçimine ilişkin cevaplar Tablo 23’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin %12,1’i uluslararası kuruluşların destekleri hakkında bir bilgiye sahip olduklarını ve bu kuruluşlardan destek aldıklarını ifade etmiştir. %51,5’i söz konusu kuruluşların destekleri hakkında bir bilgi ya da alınmış bir desteğin olmadığını belirtmiştir. Dernek temsilcilerinin %36,4’ü ise bu kuruluşlar ve destekleri hakkında bilgilerinin olduğunu ancak herhangi bir destek almadıklarını belirtmiştir.

25 numaralı dernek temsilcisi uluslararası kuruluşların derneklere olan desteği ile ilgili olarak “*Derneğin amaçları doğrultusunda olabilir. Alınmış bir destek yok*” şeklinde açıklama yaparken; 10 numaralı dernek temsilcisi “*Dışardan destek almışlığımız var ancak destek yapanlar Amerika’da, İsviçre’de yaşayan*

Türklerin kurmuş oldukları yerden gelen desteklerdir. Bizim en baştan dikkat ettiğimiz nokta şudur; yurt dışında daha önce tescilli başka ülkelerin iç işlerine karışan adı çıkmış vakıflardan herhangi birinden bir destek ise kabul etmiyoruz. Bu konuda araştırma yapıyoruz 3 kuruş bile olsa dibine kadar araştırıyoruz bu kim, ondan sonra zaten bizim yurt dışından çok desteğimiz yok. Yurt dışında şubemiz yoktur Almanya’da bir yerde bizim adımızı kullanan bir dernek var ancak bizim şubemiz değil. Yurt dışından gelen destek eğer bağımsızsa ve bütün kurallara uyuyorsa olumlu bakarız. Bizim projemize destek verecek ancak bizi yönlendirmeyecek. Sivil toplum derken daha önce demokratik kitle örgütü demek daha doğru dedim. Artık egemen bazlı ülkelerin diğer ülkelerin iç işlerine karışmak veya o ülkeyi STK rolüyle yönetmek için STK’lar kullanılır oldu. Bu oyuna gelmemek lazım. Bağımsız olmayan çok dernek var. Biz bağımsız Türkiye Cumhuriyetine bağlı bir derneğiz. Hem düşünsel anlamda hem proje anlamında hem destek anlamında...” şeklinde açıklamada bulunarak ilkelerine ve kurallarına uyan yerlerden destek alabileceklerini belirtmiştir.

29 numaralı dernek temsilcisi “*olumlu bakarız fakat farklı oluşuma sokmaya çalışırsa dâhil olmayız. AB’den destek aldık*” şeklinde bilgi paylaşımı yapmıştır. 31 numaralı dernek temsilcisi “*bilgi sahibiyim fakat hiç yardım almadık ve ihtiyaç duymuyoruz*” şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur. 18 numaralı dernek temsilcisi “*olumlu karşılıyoruz ancak, destek almadık*” şeklinde bilgi paylaşmıştır. 30 numaralı dernek temsilcisi ise “*olumlu bakıyoruz. AB projelerinden hibe aldık*” şeklinde açıklama yapmıştır. Dernek temsilcilerinin açıklamalarına göre derneklerin amaçları doğrultusunda ilerlemelerine engel olmayan yerlerden faaliyet anlamında destek aldıklarını ya da almak istediklerini söyleyebileceğimiz gibi bazı derneklerin ise bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını ifade edebiliriz.

Derneklerin geleceğe dönük projelerine ilişkin bulgular

Tablo 24

Derneklerin Eğitim Konusunda Geleceğe Dönük Projeleri

<i>İl Bazında Projeler</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Proje Yapıyoruz	20	60,6
Proje Yapmıyoruz	13	39,4
Toplam	33	100,0

<i>Ülke Bazında Proje Düşüncesi</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Proje Yapıyoruz	16	48,5
Proje Yapmıyoruz	17	51,5
Toplam	33	100,0

<i>Öğretmenlere Dönük Projeler</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Proje Yapıyoruz	15	45,5
Proje Yapmıyoruz	18	54,5
Toplam	33	100,0

<i>Öğrencilere Dönük Projeler</i>		
	<i>Dernek Sayısı</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Proje Yapıyoruz	26	78,8
Proje Yapmıyoruz	7	21,2
Toplam	33	100,0

Derneklerin proje üretme yaklaşımı ile ilgili olarak sorulan soruya ilişkin verilen cevaplar Tablo 24’de yer almaktadır. Dernek temsilcilerinin % 60,6’sı il bazında proje ürettiklerini, %39,4’ü ise il bazında proje üretmediklerini ifade etmiştir.

24 numaralı dernek temsilcisi il bazında projelerini “*bizim çocuklarımız projesi, çocukların haklarının korunması, çocuk işçiliğini önleme*” olarak açıklamıştır. 3 numaralı dernek temsilcisi “*kültür festivali, bağımlılıkla mücadele, spor kulübü, kitap okuma kulübü gibi projelerimiz var*” şeklinde açıklama yaparken, 5 numaralı dernek temsilcisi “*giysi-kütüphane-kitap-kırtasiye yardımı vb. konularda yardım projeleri*” şeklinde açıklama yapmıştır.

10 numaralı dernek temsilcisi “*her ilin gereksinimleri farklı olabiliyor. Her ilin yapısına göre mümkün olduğu kadar daha farklı üretmeye çalışıyoruz*” şeklinde açıklama yaparken daha yerel bir görüş ortaya koymuştur. 14 numaralı dernek temsilcisi “*Genel olarak İslami bilgileri kaynağından öğretmeye dönük projelerimiz var*” şeklinde görüş bildirmiştir. 32 numaralı dernek temsilcisi ise “*anaokulu çocuklarının eğitimlerine yönelik müfredatımız var, gençlik çalışmalarımız var (gençlere lise dönemi sonuna kadar) müfredatın dışında nasıl*

faydalı oluruz öğrenim alanına nasıl sokabiliriz derdindeyiz. Sonra eğitimcilere yönelik seminer var. Aşamalı seminerler dediğimiz daha çok eğitim dışındaki kişilere seminer veriyoruz” şeklinde bilgi paylaşmıştır. Dernek temsilcilerinin il bazında proje yaparken toplumun ihtiyaçları noktasında projeler üretmeye çalıştıklarını söyleyebiliriz.

Dernek temsilcilerinin %48,5’i ülke bazında proje üretme çabasında olduklarını ifade ederken, %51,5’i ise ülke bazında bir proje üretme çabasında olmadıklarını ifade etmiştir.

6 numaralı dernek yöneticisi ülke bazında projelerini “*mobil eğitim hakkında başlattığımız projeyi, ülke geneline yaymayı düşünüyoruz*” şeklinde aktarmıştır. 5 numaralı dernek temsilcisi “*giysi-kütüphane-kitap-kırtasiye yardımı vb. konularda yardım projeleri*” şeklinde proje bilgisi paylaşmıştır.

10 numaralı derneğin temsilcisi “*Sanat kültür ile ilgili projeleri yöresel tüm Türkiye’ye yaymaya çalışıyoruz. Çevre bilinci ile ilgili projeleri tüm Türkiye’ye yaymaya çalışıyoruz. Bir de eğlenceli matematik, eğlenceli fen deneyleri var. Şuan uzman arkadaşlarımız bu konuda hazırlığını yapıyor, yöntemler konusunda özellikle dramayı kullanıyoruz. Bunu da tüm Türkiye’de yaygınlaştırmak istiyoruz*” şeklinde bilgi paylaşmıştır. Dernek temsilcilerinin il bazında ürettikleri projelerden fayda sağladıklarını ülke bazına yayma eğilimlerinin olduğunu söylemek mümkün.

13 numaralı dernek temsilcisi ise “*yaygın eğitim çalışmaları yapıyoruz. Ortaokul ve lise öğrencilerine okulun tekrarı gibi değil, öğrencilerin eksik kalan yönlerini tamamlamaya yönelik kültür, sanat, sosyal toplumla entegrasyon gibi başlıklarda öğrencilerin potansiyelini ortaya çıkaran birlikte üretebilecekleri, çalışabilecekleri kültür merkezleri, gençlik merkezleri anlamında şubelerimizin yeni yerler açmalarını; özellikle lise ve ortaokul öğrencileri başta olmak üzere onlara okul dışı boş zamanlarını geçirecekleri eğlenceli ortamlar oluşturmalarını istiyoruz. Ayrıca orada proje bazlı çalışmalar yapmalarını ve birlikte üretme gibi bir takım bilgi aktarımlarının da olduğu programlar düzenlemelerini istiyoruz. Böylelikle öğrencilerin zararlı mekânlardan ayaklarının kesileceğini düşünüyoruz. Rehberlik hizmetleri olarak da çocukların hem okula hem de hayata dair bakış açıları kazandırabileceği mekânlar, merkezler olarak tasarlamayı*

düşünüyoruz.” şeklinde bilgi paylaşan derneğin gençleri faydalı alanlara yönlendirmeye yönelik projelerinin olduğu görülmektedir.

Dernek temsilcilerinin %45,5’i öğretmenlere yönelik proje ürettiklerini ifade ederken %54,5’i ise öğretmenlere yönelik bir projelerinin olmadığını ifade etmiştir.

25 numaralı dernek temsilcisi öğretmenlere yönelik projeleri hakkında *“hizmet içi eğitim faaliyetleri kapsamında kişisel gelişim projeleri”* şeklinde bilgi vermiştir. 4 numaralı dernek temsilcisi *“Marmara Üniversitesi ABD başkanı derneğimizde yönetim kurulu üyesi olduğu için öğretmen adayları derneğimizde stajını yapıyor. Ayrıca atanan öğretmenlerin gittikleri yerlerdeki eksikliklerini tamamlıyoruz Türkiye’nin her yerinde”* şeklinde bilgi paylaşımında bulunmuştur.

11 numaralı dernek temsilcisi *“öğretmenlerin gelişimi için bir öğretmen akademisi kurma projemiz vardı ama yeterli kaynak bulunamadığı için şu an gündemde bulunmuyor”* şeklinde bilgi paylaşımı yapmış ve kaynak probleminden dolayı projenin gerçekleşemediğini belirtmiştir.

13 numaralı dernek temsilcisi *“aileye din eğitimi diye bir projemiz var temel olarak eğitim konusunda faaliyet gösteriyoruz bu eğitimi sadece akademik olarak değil dini eğitim ve kültürel öğrenmeyi de içeren bir paket eğitim olarak düşünüyoruz. Bu konuda bir farkındalık oluşturmaya çalışıyoruz. Öğretmenlere özellikle dini duyarlılığın kültürel duyarlılığın artırılması noktasında velilerin de temel düzeyde bilgilendirilmesi gerek olduğunu düşünüyoruz. Evde veli de çocuğunu bir anlamda hazırlasın istiyoruz. Bu konuda öğretmenlere farkındalık eğitimleri düşünüyoruz. Formatör öğretmenler eğitimi gibi bir başlığımız var”* şeklinde bilgi paylaşımı yapmıştır. Dernek temsilcilerinin ifadelerinden eğitime verdikleri önem ve bu hususta öğretmenlerin kendilerini geliştirmesine yönelik projeler geliştirdikleri anlaşılmaktadır.

Dernek temsilcilerinin %78,8’i öğrencilere yönelik projeler ürettiklerini belirtirken %21,2’si ise öğrencilere yönelik faaliyetlerinin bulunmadığını ifade etmiştir.

6 numaralı dernek temsilcisi öğrencilere yönelik projeleri *“ilk ve ortaokul öğrencilerine bilgisayar kodlama dersi ve teknik İngilizce kursları başlatıyoruz”* şeklinde açıklamıştır. 3 numaralı dernek temsilcisi *“kültür festivali, bağımlılıkla*

mücadele, spor kulübü, kitap okuma kulübü gibi projelerimiz var” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

4 numaralı dernek temsilcisi *“çocukların memlekete hayırlı birer insan olması için her şeyi yapmaya hazırız. Gönüllü olarak başka yerde dernek açmak isteyenlere destek oluyoruz”* şeklinde açıklamada bulunmuştur. 7 numaralı dernek temsilcisi ise *“ahlaki erozyonu önlemeye yönelik projelerimiz var”* şeklinde bilgi paylaşmıştır.

16 numaralı dernek temsilcisi *“burs faaliyeti, yaz kampı, izci kampları, futbol turnuvaları geleneksel bahar koşuları, tarihi geziler, eğitim seminerleri, etüt merkezi, vb.”* şeklinde bilgi paylaşmıştır. 26 numaralı dernek temsilcisi ise *“sen yeter ki okumak iste kitap bizden’ projesi ile öğrencilere kitap alabilmeleri için destek sağlıyoruz bir kırtasiye ile anlaşma yaptık. Kitabı okuyanlar derneğe geri getiriyor. Dernekte kütüphanemiz var”* şeklinde bilgi paylaşmıştır. Derneğin okuma alışkanlığı hakkında faaliyette bulunduğu görülmektedir. Ayrıca temsilcilerin öğrencilere yönelik proje üretme faaliyetleri ile ilgili olarak son derece istekli ve gayretli oldukları, aynı zamanda da öğrencilerin keyif alacağı kendilerini geliştirmelerine olanak sağlayan projeler üretme içerisinde olduklarını söyleyebiliriz.

Dördüncü Bölüm

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Tartışma

İstanbul ilinde yer alan eğitim derneklerinin işlevselliğinin incelendiği bu çalışmada dernek temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda; derneklerin çoğunlukla eğitim amaçlı olduğu görülmektedir. Diğer amaçlar ise, kültür ve eğitim, fırsat eşitliğinin sağlanması, sadece kültürel faaliyetlerde bulunulması ve belirli idealler doğrultusunda hizmet sunma şeklindedir. Derneklerin çok büyük bir kısmının eğitim amacına odaklandığı görülmüştür.

Derneklerin faaliyetleri ile ilgili bulgular incelendiğinde ise çoğunlukla bilgilendirici faaliyetler, kurs faaliyetleri ve yardım sağlama faaliyetlerine yoğunluk verildiği görülmektedir. İzleme faaliyetleri ise çoğu dernek tarafından gerçekleştirilen bir faaliyet değildir. İzleme faaliyetleri toplumsal problemlerin takibini içeren bir faaliyettir. Ancak derneklerin izleme faaliyetini çoğunlukla gerçekleştirmediği görülmüştür. İzleme faaliyetinin dernekler tarafından gerçekleştirilecek olması, toplumsal problemlerin temellerinin daha etkin şekilde çözülmesi konusunda önemli olabilmektedir.

Derneklerin yönetim biçimleri incelendiğinde; temsilciler derneklerinin yönetimini 'demokratik, özgür/bağımsız, katılımcı/açık, çoğulcu, belli bir zümreye ait' şeklinde açıklamakla birlikte bazı temsilciler ise derneklerinde genel kurul yapmadıkları için cevap vermekten kaçınmışlardır. Ayrıca bazı dernekler demokratik olduklarını ancak katılımcı sayısının düşük olduğu için ve dernek üyelerinin çalışmak istememesinden dolayı yönetimde hep aynı kişilerin görev almak zorunda kaldığı şeklinde görüş bildirmiştir. Derneklerin çoğunluğu demokratik şekilde yönetilirken, belirli bir kısmı ise katılımcı problemleri ve farklı etmenler nedeniyle tam demokratik şekilde faaliyet gösterememektedir.

Derneklerin tanıtım faaliyetleri ile ilgili bulgular incelendiğinde, derneklerin çoğunlukla kişisel bilgilendirme ve sosyal medya aracılığı ile tanıtım çalışması

yaptığı görülmektedir. Bunun yanında medya, TV, radyo, gazete ve dergi gibi tanıtım araçlarının kullanılmasının ise kişisel ve sosyal medya araçlarından daha az olduğu görülmüştür. Bu seçeneklerin kişisel bilgilendirme ve sosyal medya araçlarına göre daha maliyetli olması dernekleri söz konusu araçlara yönlendirmede önemli rol oynamıştır.

Eğitim derneklerinin kaynaklarını elde etme şekilleri ile ilgili bulgular incelendiğinde ise, derneklerin çok büyük bir kısmı bağışlar ile kaynak sağlanması yoluna gitmektedir. Dernek çatısı altında çay, sergi, kermes, dernek taşınmazlarının kiralanması ve ürün satışı gibi yöntemler ile kaynak elde etme derneklerin daha az tercih ettikleri yöntemlerdir. Derneklerin kaynak yapısının kısıtlı olması derneklerin etkin bir faaliyet yapısına sahip olamamasının temel nedenidir. Derneklerin sadece bağış yolu ile kaynak elde etme beklentisinde olmaktan ziyade kaynak yaratıcı faaliyetlerin içerisinde bulunması ve üyeleri aktif olarak kullanmaya çalışması, ekonomik anlamda etkin olmalarını sağlayabilir.

Derneklerin devlet desteğinden faydalanma derecesi ve devlet desteğine karşı bakış açıları incelendiğinde derneklerin çoğunlukla faaliyetlerinin desteklenmesi ile ilgili beklentilerinin olduğu görülmektedir. Ayrıca ekonomik anlamda destek beklentisinde olan dernekler olduğu gibi devlet desteğinin dernekleşme mantığına aykırı olduğunu ifade eden dernekler de bulunmaktadır.

Derneklerin sivil toplum kuruluşu oldukları düşünüldüğünde, devlet desteği almadan da faaliyet yapabilecek düzeyde olmaları beklenmektedir. Bu açıdan devlet desteğine karşı olan derneklerin yaklaşımları doğru olarak kabul edilebilir. Derneklerin çok büyük bir kısmının ekonomik kaynaklarının yetersiz olması derneklerin devletten kaynak yardımı beklmelerine neden olmaktadır. Ozan ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada elde edilen bulgular, bu çalışmada elde edilen bazı bulguları destekler nitelik göstermektedir. Araştırma sonucunda sivil toplum kuruluşlarının yeteri kadar destek görmediği; eğitim, politika ve uygulamalarında yeterli düzeyde yer almadığı, eğitim ile ilgili problemleri dile getirmede ve bu problemleri çözmeye yetersiz oldukları belirtilmiştir.

Eğitim derneklerinin faaliyetlerinde karşılaştıkları en yoğun problem türü ekonomik kısıtlardır. Bürokratik, gündem, katılımcı ve diğer derneklerin engelleyici faaliyetleri derneklerin diğer problemlerini oluştururken bu problemler

nadir olarak karşılaşılan problemler olarak görülmektedir. Derneklerin faaliyetlerini engelleyen en önemli faktör olarak ortaya çıkan ekonomik problemlerin, derneklerin çok büyük oranda bağışçılara olan bağımlılığından kaynaklandığını düşünmek mümkündür. Derneklerin, bağışçıların derneğe sağlayacağı kaynakların miktarına bağımlı olarak faaliyet yapıyor olmaları, derneklerin işlevselliğini de olumsuz etkilemektedir. Bertlek (2011)'in çalışmasında benzer şekilde derneklerin faaliyetler esnasında ekonomik problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Şah (2008)'in çalışmasında ise sivil toplumun gelişmesinin maddiyatla doğru orantılı olduğu saptanmıştır.

Derneklerin diğler sivil toplum kuruluşları ile olan ilişkileri toplumsal çalışmaların ve dernek faaliyetlerinin etkinliği açısından önemlidir. Araştırmada yer alan derneklerin diğler toplum kuruluşları ile olan ilişkileri incelendiğinde sadece bir derneğin ortak faaliyet içinde olduğu derneklerin yarısına yakınının diğler dernekler ile bir iletişim içerisinde olmadığı görülmüştür. Derneklerin çoğunluğu etkinlik seviyesinde bir iletişim çabasından değıldir. Bu durum derneklerin faaliyet etkinliğini azaltırken, derneklerin sivil toplum ve fayda sağlama odaklarından da uzaklaşmasına neden olmaktadır.

Derneklerin, yurtdışındaki kuruluşların dernekler hakkındaki desteklere bakış açıları ile ilgili olarak; derneklerin çok düşük düzeyde yurtdışı kaynaklardan yararlandığı görülmektedir. Derneklerin çoğunlukla yurtdışındaki kuruluşların kaynaklarından faydalanma çabasından olmadığı ya da yurtdışı kuruluşların art niyet taşıma ihtimali korkusu ile bu kuruluşlar ile iletişime geçilmediğı görülmektedir. Güvendi (2017)'nin çalışmasında derneklerin Avrupa Birliğı (AB) fonları konusunda bilgi sahibi olmadıkları ve bu fonlardan yararlanmadıkları yönündeki düşüncesi bu bulguyu destekler niteliktedir. Derneklerin yurtdışı kuruluşların fonlarından yararlanması veya yurtdışı kuruluşlarla faaliyet ortaklığı sağlamaları etkinliklerinin artmasını sağlayabilir.

Derneklerin yarıya yakınının il bazında, ülke bazında, öğretmenlere yönelik ve öğrencilere yönelik bir proje yapma planının bulunduğu görülmektedir. Ancak diğler yarısının ise geleceğe yönelik bir proje fikri bulunmamaktadır. Bu durum plansız faaliyetlere ya da faaliyet gerçekleştirilmeye neden olabilmektedir. Derneklerin sürdürülebilir bir faaliyet planının olması ve derneğin ayakta kalması açısından gelecek planları önemli bir yere sahiptir.

Elde edilen bulgular ile Eraslan ve Bertlek (2011)'ın çalışmasındaki bazı bulgular benzer niteliktedir. Araştırmada eğitim derneklerinin gelişmekte olduğu vurgulanmıştır. Ancak ilgili derneklerin ekonomik, devlet ile ilişkiler, toplum tarafından yeterli desteği alamamak, iletişimsizlik ve dernek çalışmalarındaki sistemsizlik gibi sorunlarının olduğu belirtilmiştir.

Sonuç

İstanbul ilinde yer alan eğitim derneklerinin işlevselliğinin incelendiği bu çalışmada, derneklerin etkinlikleri konusundaki görüşlerinin tespit edilebilmesi adına görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerde toplanan cevapların analiz edilmesinden sonra elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Derneklerin sivil toplum kuruluşu kavramını algılama şekilleri incelendiğinde; çözüm üreten/çözümlere katkıda bulunan, toplumsal dayanışma sağlayan, toplumsal hizmet sunan, siyasi bağlantısı olmayan sivil aktiviteler sağlayan, fırsat eşitliği sunabilmek adına yardımlarda bulunan kuruluşlar olarak algılandıkları görülmektedir. Ayrıca derneklerin birçoğu STK'ları sivil toplum kuruluşlarının devletin ulaşamadığı noktalarda toplumsal problemlerin giderilmesi için faaliyet gösteren kuruluşlar olarak algılanmaktadır.

Dernekler, sivil toplum kuruluşlarının toplumsal problemlerin çözülmesi, toplumsal değerlerin korunması, bireysel ve toplumsal alanlarda eğitim, toplumsal geleceğin sağlanabilmesi için fayda, toplumsal gelişim ve toplumsal problemlerin giderilmesi için hizmet sağlanmasını hedeflemeleri gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca derneklerin, sivil toplum kuruluşlarının toplumsal problemlerin çözümü, toplumsal değerlerin korunması, bireysel ve toplumsal eğitim, toplumsal fayda ve hizmet, kuruluş ideallerini yönünde çabalar, toplumsal ve diğer kuruluşlarla işbirliği konularında rollere sahip olunması gerektiğine inanmaktadırlar.

Dernek temsilcileri bağlı bulunduğu derneğin amacını ve derneğin tek kelimelik tanımını yaparken kullandığı odak kavramlar; eğitim, eğitim ve kültür, fırsat eşitliği, idealler ve kültür olarak belirtmektedir. Görüşme yapılan derneklerin çok büyük bir kısmı derneklerini eğitim derneği ve eğitim-kültür derneği olarak değerlendirmektedir.

Derneklerin büyük kısmı faaliyetlerini gerçekleştirmek için ya yeterli imkâna sahip olamamakta ya da kısmen yeterli bir imkân doğrultusunda faaliyet

göstermektedir. Bununla birlikte derneklerin yarıya yakını kendilerini faaliyetleri açısından yeterli görmektedir.

Derneklerin tamamına yakını kendilerini demokratik bir yapıda görmektedir. Ayrıca derneklerin büyük çoğunluğu belirli bir grup ile sınırlı bir yönetim uygulamamaktadır. Derneklerin çok büyük bir kısmı tek elden yönetim tarzı benimsemeyerek demokratik yönetim tarzını benimsediklerini göstermektedirler. Bununla birlikte derneklerin çoğunluğu karar verme süreçlerinde belirli bir zümre ile karar yoluna giderken geriye kalan kısım ise tam katılım ile karar alma-verme işlemi yapmaktadır. Yönetimde yer alan tüm bireylerin fikirleri değerlendirilmektedir. Ancak dernek yönetimi kısmen de olsa sınırlı katılımcıya açık olabilmektedir. Derneklerin tamamı alınan kararların eleştiriye açık olduğunu düşünmektedir ve tamamına yakını derneklerinin farklı görüşlere açık olduğunu ifade etmektedir.

Derneklerin sivil toplumcu bir yapıda olma durumları incelendiğinde; derneklerin büyük bir kısmı derneklerinin rapor hazırlama faaliyetlerinin olduğunu belirtirken geriye kalan kısmı ise olumsuz görüş bildirmektedir. Derneklerin yarıya yakını toplumsal, kültürel vb. konularda savunuculuk faaliyetlerinde bulduklarını bildirirken geriye kalan kısmı ise bu türde bir faaliyette bulunmadıklarını ifade etmektedir. Yine derneklerin yarıya yakını problemler veya ortaya çıkan durumların giderilmesi için imza kampanyası, miting düzenleme, toplantı gibi etkinliklerde bulduklarını ifade ederken, geriye kalan kısmı ise bu tür faaliyetlerde bulunmadıklarını ifade etmektedir. Derneklerin büyük bir kısmı bakanlıkların faaliyetlerini tenkit edici faaliyetlerde bulunmadıklarını belirtirken geriye kalan küçük bir kısmı ise tenkit edici etkinlikler yaptıklarını ifade etmektedir.

Derneklerin kendilerini ve faaliyetlerini tanıtmaya amaçlı olarak kullandıklarını kanalların çoğunluğu kişisel bilgilendirme ve sosyal medya alanları olarak görülmektedir. Medya, TV, gazete ve türevi kanallar ise genelde maliyetlerinden dolayı daha az tercih edilmektedir. Yine önemli bir kesim ise el broşürü vb. kanallar kullanarak dernek ve faaliyetleri duyurma yoluna gitmektedir. Derneklerin halkla ilişkiler faaliyetlerini güçlendirmesi derneklerin ve faaliyetlerinin daha bilinir olmasına yardımcı olabilmektedir. Derneklerin üye

sayılarına da bakıldığında halkla ilişkiler ve tanıtım çabaları konusunda daha aktif olmaları gerektiği aşikârdır.

Derneklerin, dernek bünyesinde buldukları faaliyetler incelendiğinde, en sık bulunan faaliyetlerin bilgilendirici ve kurs verme faaliyetleri olduğu görülmektedir. Ayrıca derneklerin toplumsal olayları izleme faaliyetleri olmakla birlikte yeterli seviyede olmadığını ifade etmek mümkündür.

Derneklerin gelir kaynaklarının neler olduğu incelendiğinde en büyük kaynak kanalının bağışlar olduğu görülmektedir. Derneklerin az oranda gelir sağlayıcı faaliyetlerde (çay satışı, sergi, kermes, ürün satışı gibi) buldukları görülmektedir.

Derneklerin devlet desteğine olan bakış açıları incelendiğinde ise; derneklerin çok az bir kısmı devlet desteğine ihtiyaç duymadıklarını belirtirken, önemli bir kısmı ise devlet desteğinin sivil toplum kuruluşu uygulamasına uygun bir yöntem olmadığını belirtmiştir ve devlet desteğine karşı çıkmıştır. Yine derneklerin küçük bir kısmı eğitim alanında destek beklentisini ortaya koyarken, derneklerin bir kısmı ekonomik anlamda destek beklemektedir. Derneklerin en çok faaliyet bazında destek beklediği görülmektedir.

Derneklerin yardım faaliyetleri incelendiğinde; derneklerin yarıya yakını öğrencilere kırtasiye yardımı yaptıklarını ifade etmiştir. Önemli bir kısmı öğrencilerin yetiştirilmesi için kurslar düzenlerken, yine yarisından fazlası sivil toplum projeleri tasarladıklarını belirtmektedir. Derneklerin yarıya yakını giyecek yardımında bulunurken, yarisından fazlası ise bilimsel etkinlik faaliyetlerinde bulunmaktadır. Derneklerin az bir kısmı okuma yazma kursu düzenledikleri belirtirken yarıya yakını burs desteği sağladıklarını ifade etmiştir. Derneklerden küçük bir kısmı ise pansiyon ve yurtların fiziksel eksikliklerini giderdiklerini belirtmiştir. Derneklerin faaliyetlerini sivil toplum kuruluşu ve toplumsal sorunların giderilmesi penceresinden incelediğimizde faaliyetler konusunda yeterince etkin olamadıklarını ifade etmek mümkündür. Dernek çalışmalarının yeterli görüldüğü bir noktada faaliyetlerinin düzeyi incelendiğinde, derneklerin daha çok çaba gösterme ve her zaman daha idealist yapıda olmaları gerektiği savunulabilir.

Derneklerin faaliyetlerini icra ederken karşılaştıkları problemler incelendiğinde; karşılaşılan en önemli problem ekonomik kısıtlar olarak görülmektedir. Bunun yanında düşük düzeyde olmak kaydıyla; bürokratik engeller, diğer derneklerin uygulamaları, ekonomik ve bürokratik engeller, toplumsal-siyasal gündem, katılımcı ve buna bağlı ekonomik problemler yaşanmaktadır. Derneklerin faaliyetlerini gerçekleştirme konusunda karşılaştıkları en önemli problemlerin ekonomik temelli olduğu görülmektedir.

Derneklerin diğer sivil toplum kuruluşları ile olan iletişimlerinin düzeyi incelendiğinde, derneklerin diğer derneklerle olan ilişkilerinin çoğunlukla kısıtlı iletişim şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Derneklerin önemli bir kısmı ise diğer STK'lar ile bir iletişim içerisinde değildir. Sadece bir dernek diğer STK'lar ile ortak faaliyetler düzenlediklerini belirtirken, küçük bir kısmı ise fikir alışverişinde bulduklarını ifade etmiştir.

Derneklerin proje üretme çabaları incelendiğinde; derneklerin yarısından fazlasının il bazında proje üretme çabasında olduğu görülürken yine yarıya yakını ise ülke bazında proje üretme çabasında olduğu görülmektedir. Derneklerin yarısı öğretmenlere yönelik bir faaliyete sahip olduğu görülürken, çok büyük bir kısmı öğrencilere yönelik proje üretmektedir. Ancak elde edilen rakamlar incelendiğinde derneklerin proje üretme konusunda yeterli olmadığı düşünülebilir.

Derneklerin uluslararası kuruluşların destekleri hakkındaki bakış açılarına bakıldığında; dernekler olumlu bir bakış açısına sahip olmalarına rağmen çok az bir kısmı destek alabilmiştir. Ayrıca derneklerin çoğu fon alımı için bir proje geliştirmemiştir. Bunun yanında dernekler uluslararası kuruluşların fon aktarımında siyasi çıkar gözetme ihtimalinden çekindiklerini belirtmiştir.

Derneklerin yurt içinde ya da yurt dışında kendilerine örnek aldıkları bir dernek olup olmadığı ile ilgili ifadeleri incelendiğinde; derneklerin yarısından fazlası örnek aldıkları bir derneğin olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca bazı dernekler faaliyet ve çalışma şekli bakımından benzersiz olduklarını ve örnek almaları gereken bir derneğin olmadığını ifade etmiştir.

Öneriler

İlerleyen süreçte dernekler ile ilgili olarak yapılacak olan çalışmalar için yapılabilecek öneriler:

Araştırmacılar için öneriler

Dernekler ile ilgili veri toplama yöntemi olarak görüşme yerine diğer nitel veri toplama araçları kullanılabilir. Eğitim alanında faaliyet gösteren diğer sivil toplum kuruluşlarına yönelik, diğer dernek türlerinin işlevselliğine dönük, derneklerin karşılaştıkları sorunlar ve çözümü konusunda, uluslararası kuruluşların destekleri hakkında ve bu desteklerden yararlanan derneklere ilişkin ve son olarak dernekler arasındaki işbirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Dernekler için öneriler

Derneklerin bilgi paylaşımında daha açık olması, konunun daha şeffaf incelenmesine yardımcı olacak ve dernek faaliyetlerinin daha sağlıklı olmasını sağlayabilecek öneriler ortaya koyulabilecektir. Bazı derneklerin sadece tabela derneği olması ve eğitim alanında faaliyet göstermemesi derneklerin sayısal olarak fazla, üretkenlik açısından ise yetersiz olmalarına neden olmaktadır.

Rapor hazırlamanın faaliyetlerin şeffaflığını sağladığı ve gelecek planlamalarının daha sağlıklı yapılmasına olanak sağladığı düşünöldüğünde derneklerin rapor hazırlama konusunda daha dikkatli bir tutuma sahip olmaları gerekmektedir. Bakanlıkların uygulamaları ile tenkit edici faaliyetlerin yeterince yapılmadığı görölmüştür. Sivil toplum kuruluşlarının toplumsal olarak görevleri düşünöldüğünde ortaya çıkan problemlerin giderilmesinde derneklerin toplumun bir temsilcisi olarak faaliyet göstermesi gerekmektedir.

Derneklerin büyük çoğunluğu gündem oluşturma gibi bir çaba içerisinde olmadıklarını belirtmektedir. Yine derneklerin çoğunluğu yerel eğitim problemlerinin çözömlenmesinde gerekli kurum ve kuruluşlarla görüşme sağlama konusunda faaliyetlerinin olmadığını ifade etmektedirler. Derneklerin temel görevleri arasında toplumsal problemlerin çözölmeye yönelik faaliyet göstermenin önemli bir yere sahip olduğu düşünölmektedir. Araştırmada yer alan derneklerin önemli bir kısmının sivil toplum problemlerine çözüm getirecek faaliyetlere yeterince önem vermediği düşünölebilir.

Kaynak elde etmede sadece başışlara bağımlı kalınmaması, gelir getirici etkinliklerde bulunulması gerekmektedir. Sergiler, kermesler vb. faaliyetler derneklere kaynak sağlayabilir. Bunun yanında uluslararası kuruluşlar ve yurtiçi

kuruluşlar ile faaliyet birlikteliği yapılması faaliyetlerin kaynaklarının karşılanması açısından çözüm yolu olabilir.

Derneklerin geleceğe yönelik faaliyet ve projelerinin olmaması; dernek üyelerinin derneğe olan inancını, toplumun dernek çalışmalarına bakış açısını ve derneklerin etkinliğini olumsuz etkileyeceği için derneklerin geleceğe yönelik bir projeye sahip olması gerekmektedir.

Uygulayıcılar için öneriler

Derneklerin, diğer derneklerle olan ilişkilerinin daha kapsamlı olması, derneklerin çalışma alanlarının gelişmesine ve topluma daha faydalı olmalarına yardımcı olabilir. Bazı dernek temsilcilerinin yurtdışı fonları hakkında herhangi bir bilgilerinin olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Uluslararası fonlar hakkında daha iyi bilgilerin edinilmesi ekonomik problemlerin aşılmasına yardımcı olabilmektedir. Derneklerin en önemli problemlerinin ekonomik anlamda olduğu görülmektedir. Derneklerin kaynak oluşturma amaçlı faaliyetlerde bulunmaları ve daha fazla bağışçıya ulaşmak için etkinlikler düzenlemeleri derneklerin daha fazla fon toplamasına yardımcı olacaktır. Tüm bu öneriler düşünüldüğünde problemlerin giderilmesi durumunda derneklerin daha etkin çalışması sağlanabilir.

Çalışmada yer alan dernekler incelendiğinde dernek sayısının sayısal olarak fazla olmasına rağmen nitelik yönünden yeterli olmadıkları görülmektedir. Derneklerin bazı faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası kurum-kuruluşlar tarafından desteklenmesi, problem yaşadıkları alanlarda engellerden arındırılması derneklerin faaliyetlerinin daha etkin şekilde yapılmasını sağlayabilir. Bununla birlikte derneklerin yeniliklere daha açık olması, amaç ve ideallerine ulaşmada daha ısrarcı olmaları ve diğer STK'lar ile daha aktif birlikteliklerinin olması gerekmektedir. Araştırma kapsamında eğitim derneklerinin yer aldığı düşünüldüğünde derneklerin eğitim açısından yeterince faaliyet ve çaba içerisinde olmadıkları görülmektedir. Bazı dernekler neredeyse hiçbir faaliyette bulunmazken, bazı dernekler ise uluslararası bir yapıya bürünmüş ve idol olmuştur. Ancak genel olarak bir standarda sahip olunmadığı aşikârdır.

Kaynaklar

- Acar, Ş. (2010). *Sivil toplum kurumu olarak Türkiye’de derneklerin profili* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akoğuz, İ. M. (1998). *Türkiye’de fotoğraf dernekleri ve sanat yönetimi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksel, M. (2011). *İstanbul’un ortası*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Aktaş, E., Aka, A. ve Demir, M. C. (2006). Türkiye’de hemşeri dernekleri ve kırsal dönüşüm. *Munich Personal RePEc Archive*, 8646, 10.
- Akyüz, Y. (2015). *Türk eğitim tarihi M.Ö.1000-M.S.2015*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye’de öğretmenlerin toplumsal değişmedeki etkileri (1839-1950)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Aldabak, E. (2002). *Dernek özgürlüğü* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Anheier, K. H. (2004). *Civil society measurement, evaluation, policy*. UK: Earthscan Publishing.
- Anheier, H. K., & Toepler, S. (2010). *Non-governmental organizations, international encyclopedia of civil society*. USA: Springer Science+ Business Media.
- Arkun, E. (2007). *Kamuya yararlı derneklerde denetim* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Aslan, G. (2005). *Avrupa insan hakları sözleşmesi’nde ve Türk hukukunda dernek özgürlüğü* (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Aydın, A. S. (1984). Derneklerin gözetimi – denetimi. *Türk İdare Dergisi*, 56 (364), 107-120.

- Ballar, S. (2006). *Türk dernekler hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Batum, S., İnceoğlu, S., Öztezel, A. ve Tokuzlu L., B., (2003). *Çoğulculuk*. İstanbul: Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı.
- Bertlek, S. B. (2011). *Eğitim amaçlı derneklerin işlevselliği: Kırıkkale ve Çorum ili örnekleri* (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Biber, A. (2006). *Sivil toplum örgütlerinde halkla ilişkiler*. Ankara: Nobel Yayıncılığı.
- Caniklioğlu, M. D. (2007). *Sivil toplum ve Türkiye demokrasisindeki izdüşümleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Cengiz, K., Küçükural, Ö., Tol, U., ve Akşit, B., (2005). Türkiye ve ortadoğu'da sivil toplum tartışmaları. İçinde L. Sunar (Ed.), *Sivil toplum ve demokrasi* (s. 213-263). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Cevad, M. (2002). *Maarif-i umumiye nezareti tarihçe-i teşkilat ve icraatı*. Ankara: Meb Yayınları.
- Chandko, N. (2007). *Civil society*, New York: Routledge.
- Çağırın, S. (2006). *Derneklerin hak ve fiil ehliyeti* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çankaya, İ. (2005). *Sivil toplum örgütlerinin eğitim amaçlı faaliyetleri (Elazığ ili sendika örneği)* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Akademi Kitabevi.
- Çiçek, M. F. (2009). *Hemşehri derneklerinin sosyo-kültürel uyuma etkisi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Doğan, B. (2012). *İzmir'de kültür, sanat ve folklor derneklerinin müzik etkinlikleri ve İzmir müzik yaşamına etkileri* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Doğan, İ. (2002). *Özgürlükçü ve totaliter düşünce geleneğinde sivil toplum*. İstanbul: Alfa Yayınları.

- Dural, M. ve Ögüz, T. (2002). *Türk özel hukuku kişiler hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Dursun, Ç. ve Becerikli S. (2008). *Kadın odaklı dernekler ve medya: Olanaklar, sorunlar ve çözümler*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Engin, B. İ. (1995). *Dernek üyeliğinin kazanılması ve kaybedilmesi*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Eraslan, L. (2008). *Türkiye'de sivil toplum sorunsalı ve eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının değerlendirilmesi: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Türkiye Eğitim Gönülleri Vakfı, Türk-Eğitim-Sen örneği* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eraslan, L. (2012). Türkiye'de eğitim sendikacılığının tarihsel perspektifi ve günümüz eğitim sendikacılığının değerlendirilmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 1-16.
- Eraslan, L. ve Bertlek, S. B. (2016). Seçilmiş uluslararası derneklerin amaç, yapı, işleyiş bağlamında değerlendirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 13, 99-118.
- Eraslan, L. ve Bertlek, S. B. (2011). Türkiye'de eğitim derneklerinin sorun alanlarının değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 1161-1181.
- Erdoğan, T. G. (2001). *Demokratikleşme perspektifinden devlet-sivil toplum ilişkisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2007). Türk ulusal gazetelerinde STK'ların temsili: Radikal, Cumhuriyet, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinde yayımlanan haberlerin karşılaştırmalı analizi, *Sivil Toplum Dergisi*, 5(17-18), 155-170.
- Ergin, M. (1970). *Orhun abideleri*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Erkan, E. (2012). *Dernekleşme ve din Gaziantep örneği* (Doktora tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Femia, J. (2004). *Civil society and The marxist tradition*, New York: Routledge.

- Gemici, Y. (2002). *Eğitim sendikalarının okul geliştirme sürecine etkileri* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gizlenti, S., Ekmekçi, R. T. ve Yaşar, Ş. (2011). Dermatoloji derneklerinin ve işlevlerinin internet ortamında incelenmesi. *Türk Derneği*, 45, 66-72.
- Gökalp, Ş. (2005). Yeni dernekler kanunu. *TBB Dergisi*, 58, 209-214.
- Gönel, A. (1998). *Araştırma raporu: Önde gelen STK'lar*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Gürel, D. (2009). *Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının sosyal politika üzerindeki etkisi: İstanbul örneği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güvendi, M. F. (2017). *Eğitim alanında faaliyet gösteren yerel sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarının ve sorunlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hatemi, H. (1979). *Medeni hukuk tüzel kişileri*. İstanbul: İÜHF Yayınları.
- İçişleri Bakanlığı. (2008). *Sivil toplum örgütlerinin toplumsal ve siyasal bakımdan önemi*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.
- İçişleri Bakanlığı. (2008). *Derneklerin ülke ekonomisindeki yeri ve önemi*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.
- İnat, Ş. (2006). *Sivil toplum kuruluşu olarak hemşeri dernekleri ve kentleşme süreci (Antalya örneği)* (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, İ. H. (2008). *Türk eğitim sisteminde sivil toplum kuruluşları: Konumları ve işlevleri* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karataş, İ. H. (2013). Türk eğitim sisteminde sivil toplum kuruluşlarının konumları ve işlevlerine yönelik STK yöneticilerinin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 45, 63-87.

- Karayalçın, Y. (1946). *Kamuya faydalı müesseseler (Menafî umumiyeye hâdim müesseseler)*. Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası.
- Kılıç, N. P. (2012). *Türkiye’de eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının halkla ilişkiler uygulamaları* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılıçlar, D. (2016). *Bursa’da müzik alanında faaliyet gösteren derneklerin genel durumlarının ve faaliyetlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.
- Kızıl, M. (2007). *Türkiye’de fotoğraf dernekleri ve işlevleri* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Koçer, H. A. (1992). *Türkiye’de modern eğitimin doğuşu ve gelişimi*. İstanbul: MEB.
- Korkut, H. (2005). *Hemşirelerin mesleki dernekleri ve dernekler kanununa ilişkin bilgileri* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuçuradı, I. (1998). Dernekler: kavramlar oturum konuşması. İçinde O. Köker (Ed.) *Üç sempozyum dernekler* (s. 24-31). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Kurtbeyoğlu, T. (2005). *Kırıkkale il merkezinde faaliyet gösteren hemşeri dernekleri ve bu derneklerin ilin sosyal, kültürel ve siyasal yapısına etkileri* (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Menteş, Ş. (2008). *Sivil toplum kuruluşlarıyla (STK) ilgili bir inceleme: Kadınlara yönelik faaliyet gösteren STK örnekleri* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: Sage Pub.
- Mutlu, B., Ergişi, A., Ayhan, Bütün, A., ve Aral N., (2012). Okul öncesi dönemde montessori eğitimi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 113-128.

- Ocak, C. (2003). Dini bilimler ve ulema. İçinde H. İnalçık ve G. Renda (Ed.) *Osmanlı uygarlığı* (s. 242-265). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Oğuzman, M. K., Oktay, S. ve Seliçi, Ö. (2002). *Kişiler hukuku (Gerçek ve tüzel kişiler)*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Özan, M. B., Polat, H. ve Şener, G. (2015). Sivil toplum kuruluşlarının eğitimdeki yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 59-70.
- Özbay, F. (2014). Şehirleşme süreçlerinde sosyal bir ilişki ağı olarak hemşeri derneklerinin işlevleri: Kütahya örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kütahya Özel Sayısı, 98-110.
- Özsunay, E. (1977). *Türkiye’de dernekler hukukunun gelişimi bakımından medeni kanun’un derneklere ilişkin düzenlemesinin değerlendirilmesi: Medeni Kanun’un 50. Yılı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayınları.
- Özsunay, E. (2002). AB uyum süreci ve STK’lar; İçinde N.Boztekin (Ed.), *12-13 aralık 2003 tarihli sempozyum* (s.12-101). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Öztan, B. (2005). *Medeni hukukun temel kavramları*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Potuoğlu, F. (2014). *Tarihsel süreçte türk müziği eğitiminde derneklerin yeri* (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Rother, S. (2005). *Ruhsal psikoloji*. İstanbul: Akaşa Yayınevi.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Sakaoğlu, N. (1994). Eğitim Osmanlı dönemi. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, (C: 3, s,138-139), İstanbul. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayınları.
- Saymen, F. (1944). *Medeni hukukumuzda hükmi şahıslar*. İstanbul: Üniversite Kitabevi.
- Saymen, F. (1948). *Türk medeni hukuku şahsın hukuku*. İstanbul: Kenan Matbaası.

- Şirin, H. (2008). *Eğitimin siyasal işlevleri ve Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin bu işlevlere ilişkin görüşlerin analizi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2004). *İçişleri komisyonu raporu*. Ankara: T.B.M.M. Tutanakları.
- Tekeli, İ. (1985). Tanzimat’tan Cumhuriyet’e eğitim sistemindeki değişimler. *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, (C: 2, s.456-466), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Texier, J. (1982). *Gramsci ve sivil toplum*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Tezcan, M. (2003). Cumhuriyetin 80. yılında ülkemizde eğitim sosyolojisi alanının durumu ve sivil toplum örgütleri. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 160, 63-70.
- Toprakçı, E. ve Akçay, A. (2016). Türkiye’de kamu yararına çalışan derneklerin eğitim faaliyetlerinin yönetimi ve denetimi (Yasal belgeleri temelinde nitel bir analiz). *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 5, 29-52.
- Tosun, G. E. (2001). *Devlet-sivil toplum ilişkisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Tuncel, G. (1998). *Sosyal, kültürel, dayanışma ve yardımlaşma (Hemşehri) derneklerinin Türkiye’nin sosyal, kültürel ve siyasal yaşamına etkileri ve Malatyalılar dernekleri örnekleri* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Turhan, A. (2008). *Avrupa birliği sürecinde Türkiye’de dernekler ve vakıflar hukuku* (Yüksek lisans tezi). On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Velidedeoğlu, H. V. ve Ataay, A. M. (1956). *Türk cemiyetler hukuku*. İstanbul: Hak Kitapevi.
- Yavuziğit, M. H. (1998). Derneklerin demokratik toplumsal yapıya katkısı. *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, 210-212, 62-69.
- Yavuziğit, M. H. (2003). Dernekler ve demokrasi, Prof.Dr. Latif Çakıcı’ya armağan. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 50, 415-440.

- Yaşama Dair Vakıf. (2005). *Haritalama çalışması sivil toplum kuruluşları: ihtiyaçlar ve sınırlılıklar*. İstanbul: Yaşama Dair Vakıf Yayınları.
- Yaşama Dair Vakıf. (2010). *Türkiye’de gönüllü kuruluşlarda sivil toplum kültürü*. İstanbul: Yaşama Dair Vakıf Yayınları.
- Yel, A. M. (2008). Sivil toplum kavramı tartışmaları. İçinde M. Şentürk ve A. Erdoğan (Ed.) *Sivil toplum ve demokrasi* (s.141-158). İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.
- Yentürk, N. (2004). Türkiye gözlemleri oturum konuşması. İçinde N. Boztekin (Ed.) *İki sempozyum: Türkiye’de dernekler* (s.190-200). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Yetiş, M. (2003). Marx ve sivil toplum. *Praksis*, 10(1), 35-72.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi dernekler ve yönetim*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, C. (2008). *Uluslararası belgelerde ve Türk hukukunda dernek özgürlüğü* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zabcı, F. Ç. (2000). Devlet dışı örgütler: Tanımlayıcı bir çerçeve. *Kültür ve İletişim*, 3(2), 99-126.
- Zevkliler, A. ve Havutçu, A. (2005). *Yeni medeni kanuna göre medeni hukuk* (Temel bilgiler). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zevkliler, A., Acabey, B. ve Gökyayla, E., (2000). *Medeni hukuk: Giriş, başlangıç hükümleri, kişiler hukuku, aile hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. (2004, 23 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı:25649 mükerrer)).Erişimadresi:<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/11/20041123.htm>

URL-1:

<http://www.dernekler.gov.tr/tr/AnasayfaLinkler/derneklerin-faaliyet-alanina-gore.aspx> (Erişim Tarihi: 18 Kasım 2017).

Ekler

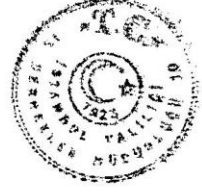
Ek- 1: İstanbul İl Dernekler Müdürlüğü'nden Alınan Veriler Doğrultusunda Görüşme Yapılan Dernekler

- 1 ALTINBAŞAK EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ SULTANBEYLİ
- 2 ANADOLU İLİM HİZMET KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ SULTANBEYLİ
- 3 ANADOLU YAKASI ADIYAMANLILAR DERNEĞİ SULTANBEYLİ
- 4 ATAŞEHİR ATLAS YARDIM DERNEĞİ
- 5 ATAŞEHİR EĞİTİM DERNEĞİ
- 6 AVRASYA SİVİL TOPLUMU DESTEKLEME VE GELİŞTİRME DERNEĞİ (FATİH)
- 7 BAŞAKŞEHİR KAYAŞEHİR EĞİTİM KÜLTÜR YARDIMLAŞMA ÇEVRE VE MEDENİYET DERNEĞİ
- 8 BAŞAKŞEHİR MONTESSORI EVİ DERNEĞİ
- 9 BEYLİKDÜZÜ KÜLTÜR VE EĞİTİM DERNEĞİ
- 10 ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ GENEL MERKEZİ (BEYOĞLU)
- 11 DARÜŞŞAFAKA CEMİYETİ (SARIYER)
- 12 ESENYURT NAS EĞİTİM KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 13 EYÜP İLİM YAYMA CEMİYETİ
- 14 HİDAYET EĞİTİM KÜLTÜR DERNEĞİ (ÜMRANİYE)
- 15 İGEDER(ÜSKÜDAR)
- 16 İHSAN EĞİTİM KÜLTÜR VE SOSYAL YARDIMLAŞMA DERNEĞİ (ŞİŞLİ)
- 17 İLME HİZMET KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ (SULTANBEYLİ)
- 18 İRFAN EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ (ÇEKMEKÖY)
- 19 FATİH EĞİTİM VE ÖĞRETİM GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ
- 20 BİLGE YOLU EĞİTİM KÜLTÜR VE SOSYAL YARDIMLAŞMA DERNEĞİ (KAĞITHANE)

- 21 ÖNCÜ EĞİTİM DERNEĞİ (ÜSKÜDAR)
- 22 PAPTAYA BAHÇESİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ YAYGINLAŞTIRMA VE GELİŞTİRME DERNEĞİ (ÜMRANİYE)
- 23 PENDİK CANÇEŞME EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ
- 24 PENDİK DENİZ YILDIZI DERNEĞİ
- 25 PENDİK İSTANBUL GELİŞİM DERNEĞİ
- 26 PENDİK KARS ARDAHAN İĞDIR KÜLTÜR DERNEĞİ
- 27 PENDİK ÖNCÜLER EĞİTİM KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
- 28 TÜRK DİLİNİ TANITMA DERNEĞİ (BAŞAKŞEHİR)
- 29 ÜMRANİYE GENÇ PERSPEKTİF DERNEĞİ
- 30 ÜMRANİYE YENİLİKÇİ EĞİTİMCİLER DERNEĞİ
- 31 ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ DERNEĞİ (KARTAL)
- 32 YAYGIN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ (ÜSKÜDAR)
- 33 ZEYTİNBURNU ADNAN MENDERES KÜLLİYESİ KÜLTÜR VE DEMOKRASİ PLATFORMU DERNEĞİ

Ek-2: Örnek Eğitim Derneği Tüzüğü

TÜRK FİZİK DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

Madde 1: Derneğin adı Türk Fizik Derneği'dir.

Madde 2: Derneğin merkezi İstanbul'dadır. Şubesi yoktur.

Madde 3: Derneğin amaçları:

- Fizik ve fizik ile ilgili bilim dallarının gelişmesini, ilerlemesini ve yurt içinde yaygınlaşmasını sağlamak,
- Her düzeydeki eğitim kurumlarında fiziğin yapısının ve çağdaş bilimsel düzeyinin gerektirdiği kapsam ve yöntemlerle öğretilmesine, genel kültürün ve teknolojinin bir temel ögesi olan bu bilim dalını toplumumuza mal edip ona yararlı hale getirmeye katkıda bulunmak,
- Ülkenin teknolojik ve iktisadi kalkınmasında fiziğin ve Türk fizikçilerinin katkılarının ve özgün araştırmalarının teşvik edilmesi, değerlendirilmesi ve artırılması için uğraşmak,
- Fizik dalında öğrenim görmüş kişiler arasında mesleki dayanışmayı sağlamaktır.

Madde 4: Dernek bu amaçların gerçekleşmesini sağlamak için,

- Fiziğin geliştirilmesi, uygulanması ve öğretilmesi ile ilgili konferans, yaz okulu, seminer gibi toplantılar düzenler veya düzenleyen kuruluşları destekler.
- Genel olarak fizik dalında ve seçilmiş özel fizik alanlarındaki gelişmeleri gözden geçirmek ve katkıları açığa çıkarmak üzere belirli aralıklarla bilimsel toplantılar düzenler veya düzenleyen kuruluşları destekler.
- Fizik öğretimi ile ilgili programlar, uygulama ve değerlendirme yöntem ve her düzeyde fizik araştırmaları ile ilgili dergiler yayınlar veya bu dergileri yayımlayanlarla işbirliğine girer, fizik ve fen öğretiminde kullanılan ders araçları, pratik çalışma kılavuzları geliştirir, bunların üretim ve kullanımları için gerekli Kamu Kuruluşları ve özel kuruluşlarla işbirliğine girer. İktisadi faaliyetlerde bulunabilir, iktisadi işletme açabilir.
- Fizik öğrenimi gören yetenekli gençlere burslar, fizik araştırmalarına ve öğretimine özgün katkıda bulunan her düzeyde öğretim ve araştırma elemanlarına ve Fizik Biliminin gelişmesine katkıda bulunan fizikçi olmayan kişilere ödüller verir.
- Benzer amaçlarla kurulmuş ya da kurulacak olan ulusal ve ilgili mercilerden izin alındıktan sonra da uluslararası derneklerle işbirliği yapar. Bu amaçlar doğrultusunda çalışan vakıflara üye olur ya da kuruluşlarına katkıda bulunur.

Madde 5: Derneğin kurucuları şunlardır:

Akpınar, Sait (T.C.), Arf, Cahit (T.C.), Benel, Hilmi (T.C.), Berkem, Ali Rıza (T.C.), Beker, Ratıp (T.C.), Cıvaoğlu, İlhami (T.C.), Erim, Kerim (T.C.), Kürkçüoğlu, Nusret (T.C.), Saraç, Celal (T.C.), Sokullu, Adnan (T.C.), Tunakan, Sadrettin (T.C.), Uzdilek, Salih Murat (T.C.) ve Yenicay, Fahir (T.C.)

ÜYELERİN DERNEĞE GİRİŞ VE ÇIKIŞI

Madde 6: 5253 Sayılı Dernekler Kanununda, derneklere üye olmaları yasaklanan kişiler Derneğe üye olamazlar.

Derneklere üye olmaları ilgili buldukları Bakanlığın iznine bağlı kamu hizmeti görevlileri, Bakanlığın izni olmadıkça Dernek üyesi olamazlar.

Derneğe üniversite mezunu kişiler üye olabilir. Derneğin asli ve onur üyesi olmak üzere iki tür üyesi vardır.

Madde 7: Asli Üye olmak isteyenler, üye giriş bildirim formunu doldurarak dernek başkanlığına yazılı olarak üyelik başvurusu yapar. Dernek Yönetim Kurulu otuz gün içinde başvuruları karara bağlar ve başvuru sahibine sonucu bildirir. Başvurusu kabul edilen üye bu amaçla tutulacak deftere kaydedilir. Üyelik başvurusu, gerekçeleri gösterilerek reddedilebilir. Ret kararlarına karşı bildirim tarihinden itibaren on beş gün içinde Dernek Yönetim Kuruluna itiraz edilebilir. Dernek Yönetim Kurulu otuz gün içinde itirazı inceleyerek karar verir.

Ayrıca giriş aidatı ve yıllık aidat genel kurul tarafından belirlenir. (tüzük madde 34)

Madde 8: Onur üyeleri, Derneğe maddi ve manevi yardımda bulunanlar ya da dernek amaçları doğrultusunda üstün çaba gösterenler arasından, Derneğin Yönetim Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun kabulü ile seçilirler. Oy kullanma hakları yoktur.

Madde 9: Her üye, ayrılma isteğini yazılı olarak dernek yönetim kuruluna bildirmek koşuluyla Dernekten ayrılabilir.

Madde 10: Üst üste iki yıl aidatını ödemeyen üyeler istifa etmiş sayılırlar.

Madde 11: Üyelikten çıkarılma koşulları oluştuğunda Derneğin Yönetim Kurulu üyenin üyelikten çıkarılmasını karara bağlar. Derneğin Yönetim Kurulu da her hangi bir üyenin dernekten çıkarılmasını isteyebilir.

Derneğin Organları

Madde 12: Derneğin organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Onur Kurulu'dur.

GENEL KURUL

Madde 13: Kuruluş:

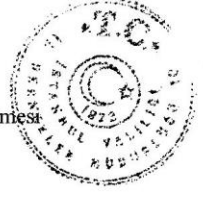
Genel Kurul, Derneğin en yetkili karar organıdır. Derneğe kayıtlı üyelere oluşur.

Madde 14: Görev ve Yetkiler:

Genel Kurul,

- a) Dernek organlarını (Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Onur Kurulu) seçmek,
- b) Dernek Tüzüğünü değiştirmek,
- c) Dernek Genel Kurulunca seçilen organların raporlarını incelemek, bu kurulları aklamak, değiştirerek kabul etmek ya da haklarında dava açmaya yetki vermek,
- d) Yönetim Kurulunca hazırlanacak bütçeyi görüşüp, aynen veya değiştirerek kabul etmek.
- e) Bir sonraki dönemin yeni çalışma konularını saptamak.
- f) Derneğe gerekli taşınmaz ve taşınır malların satın alınması, satılması, ipotek edilmesi veya ipoteğin çözülmesi, bağışlanması veya devredilmesi hususlarında Yönetim Kuruluna yetki vermek.
- g) Derneğin uluslararası faaliyetlerde bulunmasına, yurtdışındaki dernek veya kuruluşlara üye olarak katılmasına veya ayrılmasına karar vermek.
- h) Derneğin bir federasyona katılması veya ayrılmasına karar vermek.
- i) Dernekten çıkarılan üyelerin itirazlarını incelemek ve karara bağlamak.
- k) Derneğin feshine karar vermek.

l) Dernekler yasası ve diğer ilgili mevzuatta Genel Kurulca yapılması belirtilen görevleri

yerine getirmek görev ve yetkisine sahiptir.

m) Dernek şubelerinin açılması, kapatılması ve açılırken şube kurucularının belirlenmesi için Yönetim Kuruluna yetki vermek.

n) Şube açılmasına karar vermek

GENEL KURUL TOPLANTILARI

Madde 15: Olağan Toplantı:

Genel Kurul olağan ve olağanüstü olmak üzere iki türde toplanır. Olağan toplantılar her üç yılda bir Şubat ayı içerisinde yapılır.

Madde 16: Olağanüstü Toplantı:

Yönetim veya Denetleme Kurulunun gerekli gördüğü hallerde yahut dernek üyelerinin beşte birinin yazılı isteği üzerine Genel Kurul Olağanüstü toplanır. Denetleme Kurulunun veya Dernek üyelerinin beşte birinin yazılı isteğine rağmen Genel Kurul bir ay içerisinde toplantıya çağrılmazsa Dernekler Yasasının hükümleri uygulanır.

Madde 17: Toplantıya Çağrı:

- Yönetim Kurulu Dernek Tüzüğü'ne göre Genel Kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel Kurula katılacaklar en az on beş gün önceden, toplantının günü, saati, yeri ve gündemi belirtilerek bir gazetede veya derneğin internet sayfasında ilan edilmek, yazılı olarak bildirilmek, üyenin bildirdiği elektronik posta adresine ya da iletişim numarasına mesaj gönderilmek veya mahalli yayın araçları kullanılmak suretiyle toplantıya çağrılır. Bu çağrıda, çoğunluk sağlanamaması nedeniyle toplantı yapılamazsa, ikinci toplantının hangi gün yapılacağı da belirtilir. İlk toplantı günü ile ikinci toplantı günü arasında bırakılacak zaman bir haftadan az olamaz.
- Toplantı başka nedenlerle geri bırakılırsa, bu durum, geri bırakma nedenleri de belirtilmek suretiyle, bir gazetede veya derneğin internet sayfasında ilan edilmek, yazılı olarak bildirilmek, üyenin bildirdiği elektronik posta adresine ya da iletişim numarasına mesaj gönderilmek veya mahalli yayın araçları kullanılmak suretiyle üyelere duyurulur. İkinci toplantının geri bırakılma tarihinden en geç altı ay içinde yapılması zorunludur. Üyeler ikinci toplantıya, birinci fıkrada belirtilen esaslara göre yeniden çağrılır. Genel Kurul Toplantısı bir defadan fazla ertelenemez.

Madde 18: Toplantının Yeri:

Genel Kurul toplantıları Yönetim kurulunun belirleyeceği yerde yapılır.

Madde 19: Toplantı Yeter Sayısı:

Genel Kurul, Dernek Tüzüğü'ne göre Genel Kurula katılma hakkı bulunan üye sayısının yarısından bir fazla üyenin katılmasıyla toplanır. İlk toplantıda yeter sayı sağlanmazsa, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak bu ikinci toplantıya katılan üye sayısı Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulları üye tam sayısı toplamının iki katından az olamaz.

Madde 20: Toplantının Yapılışı:

Dernek Genel Kurul toplantıları bir gazetede veya derneğin internet sayfasında ilanı edilmek, yazılı olarak bildirilmek, üyenin bildirdiği elektronik posta adresine ya da telefon numarasına mesaj gönderilmek veya mahalli yayın araçları kullanılmak suretiyle duyurularak üyelere bildirilen gün, saat ve yerde yapılır.

Genel Kurula katılacak üyeler, Yönetim Kurulu'nca düzenlenen listedeki adları karşısına imza koyarak toplantı yerine girerler.

19. maddede belirtilen tam sayı sağlanmışsa, durum bir tutanakla tespit edilir ve toplantı Yönetim Kurulu Başkanı veya görevlendireceği Yönetim Kurulu üyelerinden biri tarafından açılır. Açılıştan sonra toplantıyı yönetmek üzere bir başkan ve yeteri kadar kâtip seçilir.

Toplantının yönetimi Genel Kurul Başkanına aittir. Kâtipler toplantı tutanağını düzenler ve başkanla birlikte imzalar. Toplantı sonunda bütün tutanak ve belgeler Yönetim Kurulu'na verilir.

Madde 21: Toplantıda Görüşülecek Konular:

Genel Kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak toplantıda hazır bulunan üyelerin onda biri tarafından görüşülmesi istenen konuların gündeme alınması zorunludur.

Madde 22: Genel Kurulda Oy verme ve Karar alma Usulü:

Genel Kurula dernek üyeleri katılabilir ve oy kullanabilir. Tüzük değişikliği ve fesih dışındaki kararlar katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Dernek organlarının seçimi gizli oyla ve açık tasnif ile yapılır.

YÖNETİM KURULU

Madde 23: Kuruluşu:

Genel Kurulca üç yıl süre için seçilen yedi üyeden oluşur. Asil üye sayısı kadar da yedek üye seçilir. Yönetim Kurulu'nda olacak boşalmalar (ölüm, istifa gibi) aldıkları oy sırasına göre yedek üyelerce doldurulur.

Madde 24: Görev ve Yetkileri:

- Derneğin amacının gerektirdiği çalışmalarını yapmak, kararları almak ve bunları uygulamak,
- Derneğin bütçesini uygulamak, yeni bütçeyi tasarlamak ve kayıtları yürütmek.
- Dernek Genel Kurulu'nu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırarak.
- Genel Kurul toplantılarının gündemini hazırlamak.
- Genel Kurul yetki verdiği takdirde dernek şubelerinin açılmasına, kapatılmasına karar vermek ve açılırken şube kurucularına yetki vermek.
- Genel Kurulda Derneğin çalışmalarına ilişkin alınan kararları yürütmek.
- Gerekli bulduğu konularda ve alanda komisyonlar, kurullar, komiteler kurmak ve kaldırmak, Dernek işlerini yürütmek üzere Dernek üyelerinden bir veya birkaçına görev ve yetki vermek.
- Derneğin iç işleyişine ve özellikle kuracağı komisyon, kurul ve komitelerin işleyişine ilişkin iç yönetmelikler hazırlamak ve yürürlüğe koymak.
- Yasadan, Tüzükten hazırlanacak iç yönetmeliklerden ve Genel Kurul kararlarından doğan başka her türlü çalışmalarını yapmak.

ŞUBELER

Madde 33: Şubelerin Kuruluşu:

Genel Kurul gerekli gördüğü yerlerde şubeler açabilir. Bu kurulca yetkili kılınan en az üç kişi tarafından açılacağı yerin bağlı bulunduğu en büyük mülki amire yazıyla başvurulur. Dernek Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda başvurular yapılır.

MALİ HÜKÜMLER

Madde 34: Derneğin gelirleri, ödentiler, bağışlar ve öteki gelirlerdir. Amacını gerçekleştirebilmek ve yapacağı çalışmalarını sürdürebilmek için Dernek taşınır ve taşınmaz mal edinebilir. Derneğin yıllık üye aidat miktarı günün koşullarına uygun olarak Genel Kurul tarafından saptanır.

Madde 35: Borç Yükleyen İşlemler:

Derneğin borç yükleyen tüm işlemleri Yönetim Kurulu Kararı ile yürütülür.

Madde 36: Makbuzlar ve Harcamalar:

Derneğin gelirleri dip koçanlı ve sıra numaralı makbuz karşılığı alınır ve giderleri de belgelendirilir. Dip koçanlar ve sarf belgeleri saklanır. Derneğin paraları Dernek adına bir bankada açılacak hesapta saklanır. Dernek kasasında bulunması gereken para miktarına Yönetim Kurulu karar verir. Üye Ödentileri Yönetim Kurulu tarafından toplanır.

Madde 37: Dernek Tüzüğü'nü Değiştirmek:

Dernek Tüzüğü, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda birinin yazılı teklifi ile Genel Kurula katılan üyelerin üçte ikisinin kabul oyu ile değiştirilebilir. İlk toplantıda, tüzüğe göre Genel Kurula katılma hakkı olan üyelerin en az üçte ikisinin toplantıya katılması şarttır.

Madde 38: Derneğin Feshi :

Derneğin feshine Dernek Genel Kurulu karar verir. İlk toplantıda, tüzüğe göre Genel Kurula katılma hakkı olan üyelerin en az üçte ikisinin toplantıya katılması şarttır. Bu suretle çoğunluğu elde edilmezse, ikinci kez toplanmak üzere çağrı yapılır. Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz. Fesih hakkında kararlar hazır bulunan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile alınır.

Madde 39: Fesih Sonunda Malların Tasviyesi:

Derneğin feshine karar veren Genel Kurul, Derneğin mallarının tasviyesi için üç kişilik bir kurul seçer. Bu kurul Dernek mallarını, alacak ve borçlarını saptar, alacaklarını alır, borçlarını öder. Feshe karar veren Genel Kurul, mallarını hangi kuruluşa devredileceğine de karar verir.

Madde 40: Belirtilmeyen konular:

Bu tüzükte belirtilmeyen konularda Dernekler Yasasına ve ilgili diğer mevzuata göre hareket edilir.

GEÇİCİ MADDELER

Geçici Madde 1 : Yukarıdaki tüzük 27/02/2016 tarihinde yapılan 11. Olağan Genel Kurul Kararından itibaren geçerlidir.

Geçici Madde 2 : Eski geçici maddeler tüzükten çıkartılacaktır.

Geçici Madde 3 : Kapatılan şubelerin üyeleri ve varlıkları derneğin merkezine devredilecektir.

18 Ocak 2016

(Handwritten signatures and names: Özgür, A. B. B. Y. H. S. Ankan, Z. M. A. B.)

Ek-3: Görüşme Formu

Görüşmeyi Yapan Kişinin;

Adı Soyadı : Mehmet GÜNDÜZ
Tel : 0530 687 78 91
E-posta : mehmet.gunduz1985@hotmail.com
Danışman : Doç. Dr. Nurgül BOZKURT
Tez Adı : Eğitim Amaçlı Derneklerin İşlevselliği (İstanbul İli Örneği)
: Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD.

GÖRÜŞME FORMU

Bu araştırma İstanbul ilindeki eğitim amaçlı derneklerin işlevlerinin araştırılması için kurgulanmıştır. Bana vereceğiniz gerçekçi yanıtlar araştırmamızın sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Araştırma için tutulan kayıtlar başka bir amaç için kullanılmayacaktır.

1. Sivil toplum kuruluşu kavramı sizin için ne anlam ifade etmektedir?

1.1. Sizce sivil toplum kuruluşlarının hedefleri neler olmalıdır?

1.2. Sivil toplum kuruluşlarının rolleri neler olmalıdır?

2. Derneğinizi kuruluş amacı nedir? Tek bir kelime ile derneğinizi tanımlamak isterseniz, hangi kelime sizin için daha uygun olur (yardım derneği, eğitim, kültür, mezun derneği, tarih derneği)?

3. Derneğin amaçları doğrultusunda faaliyetlerde bulunabilmek için yeterli imkânlarla sahip misiniz?

4. Derneğinizi proje, etkinlik ve toplumsal fayda yönünden başarılı buluyor musunuz?

5. Derneğinizi kaç tane üyesi bulunmaktadır? kadın üye sayısı:.....
erkek üye sayısı:.....
toplam üyenin kaç tanesi eğitim alanında kariyere sahiptir?.....

6. Dernek yönetim biçimi

6.1. Demokratik tam katılımcı yapıda mısınız?

6.2. Belirli bir grup ile sınırlı yönetim mi uygulamaktasınız?

6.3. Tek elden yönetim uygulamakta mısınız?

- 6.4. Kararları tam katılım ile mi ya da belirli bir zümre ile mi almaktasınız?
- 6.5. Yönetim de herkesin fikirleri önemsendir mi ve herkes sürece katılmaya çalışılır mı?
- 6.6. Katılım sınırlı mıdır ya da herkese açık mıdır?
- 6.7. Kararlarınız eleştiriye açık mıdır ?
- 6.8. Farklı görüşlere açık mısınız?

7. Sivil toplumcu yapı

- 7.1. Rapor hazırlama
- 7.2. Savunuculuk
- 7.3. İmza kampanyaları düzenleme, miting, toplantı vb etkinlikler
- 7.4. Bakanlığın bir uygulamasını tenkit edici bir etkinlik yapma
- 7.5. Gündem oluşturma
- 7.6. Yerel eğitim sorunlarını izleme, gerekli yerlere mail atma veya eğitim ile ilgili problemleri milletvekilleri ile görüşme
- 7.7. Okul açma veya açtırma

8) Derneğinizi nasıl yapıyorsunuz?

- 8.1. Medya – tv.- radyo – gazete- dergi
- 8.2. Kişisel bilgilendirme, Sosyal Medya
- 8.3. Diğer: .....

9) Derneğinizde ne tür faaliyetlerde bulunuyorsunuz?

- 9.1. Bilgilendirici
- 9.2. İzleme
- 9.3. Kurs
- 9.4. Yardım etmeye dönük

10. Kaynaklarınızı nasıl tedarik ediyorsunuz?

- 10.1. Bağış
- 10.2. Çay, sergi, kermes
- 10.3. Ürün satma
- 10.4. Kira vb.
- 10.5. Diğer....

11) Dernek çalışmalarınızda devlet desteğinin ne seviyede olmasını beklemekteyiz? Destek çeşitleri neler olmalı?

12) Eğitime en çok hangi alanda katkıda bulunuyorsunuz?

- 12.1. Kırtasiye yardımı
- 12.2. Öğrenci yetiştirme kursları
- 12.3. Projeler oluşturma
- 12.4. Giyecek yardımı
- 12.5. Bilimsel etkinlikler (Seminer ve konferanslar)
- 12.6. Okuma yazma kursları düzenlemek
- 12.7. Burs vermek
- 12.8. Pansiyon ve yurtların fiziksel eksikliklerini gidermek

13) Dernek görevini yerine getirirken sıkça karşılaşılan problem alanları nelerdir? (ekonomik- katılımcı sayısı – etkililik gibi)

14) Derneğinizi diğer sivil toplum kuruluşları ile irtibatı ne derecededir? Ne tür iletişim ve işbirliğinde bulunuyorsunuz?

15) Eğitim ile ilgili olarak geleceğe yönelik ne gibi yeni projeler hazırlıyorsunuz?

15.1. İl bazında projeleriniz nedir?

15.2. Ülke bazında proje düşünceleriniz var mıdır?

15.3. Öğretmenlere dönük projeleriniz var mıdır?

15.4. Öğrencilere dönük projeleriniz nelerdir?

16. Faaliyetlerinizin dernek tüzüğü dışına çıktığı olmakta mıdır?

17. Uluslararası kuruluşların dernekler hakkındaki desteklerini nasıl karşılamaktasınız? (Bilgi sahibiyseniz uluslararası kuruluşlardan alınmış bir destek var mıdır)

18. Kendinize örnek aldığınız ulusal ya da uluslararası bir dernek var mıdır?

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı soyadı: Mehmet GÜNDÜZ

Doğum tarihi: 10/04/1985

Doğum yeri: Kütahya

Adres: Hasanpaşa Mah. Petrolyolu Cad.Kağan Sok.No:10 Daire:2

Sultanbeyli/İSTANBUL

E-Posta: mehmet.gunduz1985@hotmail.com

Öğrenim Durumu

1991-1995 Yenidoğan İlkokulu

1996-1998 Kütahya İmamhatip Lisesi (Ortaokul)

1999-2003 Kütahya Yabancı Dil Ağırlıklı Lise

2004-2009 Gazi Üniversite Kastamonu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği

2013-2015 Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Edebiyat Bölümü

İş Deneyimi

2006-2009 Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Memur)

2009-2010 Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Memur)

2011-2015 İstanbul/Sultanbeyli Ertuğrul Gazi İlkokulu (Sınıf Öğretmeni)

2015-..... İstanbul/Sultanbeyli Kaptan-ı Derya İlkokulu (Sınıf Öğretmeni)

